

משנה מסכת נזיר (מ)

• [פרק א](#) • [פרק ב](#) • [פרק ג](#) • [פרק ד](#) • [פרק ה](#) • [פרק ו](#) • [פרק ז](#) • [פרק ח](#) • [פרק ט](#)

[פרק א](#)

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#) [משנה ה](#) [משנה ו](#) [משנה ז](#)

[פרק ב](#)

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#) [משנה ה](#) [משנה ו](#) [משנה ז](#) [משנה ח](#) [משנה ט](#) [משנה י](#)

[פרק ג](#)

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#) [משנה ה](#) [משנה ו](#) [משנה ז](#)

[פרק ד](#)

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#) [משנה ה](#) [משנה ו](#) [משנה ז](#)

[פרק ה](#)

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#) [משנה ה](#) [משנה ו](#) [משנה ז](#)

[פרק ו](#)

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#) [משנה ה](#) [משנה ו](#) [משנה ז](#) [משנה ח](#) [משנה ט](#) [משנה י](#) [משנה יא](#)

[פרק ז](#)

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#)

[פרק ח](#)

[משנה א](#) [משנה ב](#)

[פרק ט](#)

א

פרק

א

משנה

-

א

פרק

כָּל כְּנוּיֵי נְזִירוֹת כְּנְזִירוֹת. הָאוֹמֵר אֶהָא, הָרִי זֶה נְזִיר. אוֹ אֶהָא נְוָה, נְזִיר. נְזִיק, נְזִיחַ, פְּזִיחַ, הָרִי זֶה נְזִיר. הָרִינִי כְּזֶה, הָרִינִי מְסַלְסֵל (ו), הָרִינִי מְכַלְכֵל, הָרִי עָלַי לְשַׁלַּח פְּרַע, הָרִי זֶה נְזִיר. הָרִי עָלַי צְפָרִים, רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר, נְזִיר. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים, אֵינוֹ נְזִיר:

ר"ע מברטנורה **כל כנויי נזירות**. דבר שאינו עקרו של שם מקרי כנוי. כמו המכנה שם לחברו [בבא מציעא נח]: **האומר אהא**. לאו כנוי הוא, אלא יד מקרי, כמו בית יד שהכלי נאחז בו כד הנדר נתפס בלשון זה. ומתניתין חסורי מחסרא והכי קתני, כל כנויי נזירות כנזירות וכל ידות נזירות כנזירות (א), אלו הן ידות נזירות, האומר אהא, אהא נוה, ואלו הן כנויי נזירות, נזיק נזיח פזיח: **האומר אהא**. שראה נזיר עובר לפניו ואמר אהא, אף על פי שלא אמר אהא כזה, אם נתפון (ב) להיות נזיר כמותו הרי זה נזיר, ואף על פי שלא הוציא בפיו כזה: **אהא נוה**. שהיה תופס בשערו (ג) ואמר אהא נוה, משמע אהיה נאה בגדול שער זה. ואם נתפון לשם כד הרי זה נזיר ואף על פי שלא פרש, שאלו וכיוצא בהם ידות

לְנִזִּירוֹת הֵם וְהוּוּ כְנִזִּירוֹת: **נָזִיק נָזִיחַ פָּזִיחַ**. לְשׁוֹנוֹת שֶׁל גּוֹיִים הֵם שְׁקוֹרִין כֶּד לְנִזִּיר **[ד]**, וּלְשׁוֹנָם קָרוֹב לְלִשׁוֹן שֶׁל יִשְׂרָאֵל, וּמְקוֹרוֹ כְּנוֹיֵי נִזִּירוֹת: **הַרְיֵנִי כְּזֶה**. וְרוֹמֵז לְנִזִּיר שֶׁכִּנְגְדוּ **[ה]**: **הַרְיֵנִי מִסְלָסֵל הַרְיֵנִי מִכְלָל הָרִי עָלַי לְשַׁלַּח פְּרַע**. וְכִלְהוּ דְוָקָא כְּשִׁתּוֹפֵס בְּשַׁעְרוֹ **[ז]** וְדַעְתּוֹ לְנִזִּירוֹת: **מִסְלָסֵל**. מַחְלִיק בְּשַׁעַר: **מִכְלָל**. מְגַדֵּל שַׁעַר. וְדַגְמָתוֹ, מִשְׁתַּכְלָל הָעֵטְרָה ^[נְדָה נב:], מִשְׁיַגְדֵּל שַׁעַר הָעֵרְוָה: **הָרִי עָלַי צַפְרִים**. שְׁתֵּי תוֹרִים אוֹ שְׁנֵי בְנֵי יוֹנָה, וְהֵם קָרְבָן נִזִּיר שֶׁנִּטְמָא. וְכַגּוֹן שֶׁנִּזִּיר עוֹבֵר לְפָנָיו: **רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר נִזִּיר**. הוֹאִיל וְנִזִּיר עוֹבֵר לְפָנָיו וְצַפְרִים קָרְבָן נִזִּיר שֶׁנִּטְמָא הֵם, מוֹכִיחִין הַדְּבָרִים דְּהָרִי עָלַי צַפְרִים לְנִזִּירוֹת קָאָמַר: **וְחַכְמִים אוֹמְרִים אֵינוֹ נִזִּיר**. וְהִלְכָה כְּחַכְמִים, שְׁאֵינוֹ נִזִּיר, אֲבָל מִבֵּיא צַפְרִים לְשֵׁלֶם נִדְרוֹ: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט [א] וְיִלְפִינָן לְהוּוּ מְקָרָא בְּרִישׁ פְּרָק קָמָא דְנִדְרִים: **[ב]** וּמְכַל מְקוֹם בְּעֵינָן שְׁיָהָא נִזִּיר עוֹבֵר לְפָנָיו, דְּקַבְלָה בְּלֵב אֵינָה כְלוּם, דְּגַבֵּי נִזִּיר כְּתִיב ^[בְּמִדְבָר ו] כִּי יִפְלֵא, שְׁיִפְרֹשׁ בְּפִיו, אֲבָל כִּי נִזִּיר עוֹבֵר לְפָנָיו וּפְרֹשׁ בְּשִׁפְתָיו אֶהָא וּבְלָבו חֶשֶׁב לְהֵיוֹת נִזִּיר מַחְשֶׁבֶת הַלֵּב מִהֲנִיָּא כְּאֵלוֹ אָמַר בְּפִיו אֶהָא נִזִּיר כְּזֶה שְׁעוֹבֵר לְפָנָיו. תּוֹסְפוֹת: **[ג]** דָּאִי לָאו הֲכִי דְלָמָא אֶתְנַאָה כּוֹי קָאָמַר. גְּמָרָא. וְאֶפְלוֹ נִזִּיר עוֹבֵר לְפָנָיו. תּוֹסְפוֹת. וְעֵין תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: **[ד]** שְׁהַעֲלִימִן מִן הָאֲמוֹת הַמְשַׁתְּתֵפִין לְיִשְׂרָאֵל הֵיוּ מְשַׁבְּשִׁין לְשׁוֹן נִזִּיר עַל צַד שְׁנוֹי לְשׁוֹנָם, אַחַר כֶּד נַעֲתַק זֶה אֶל הַהֲמוֹן וְנִפְסַד הַלְשׁוֹן לְפִי דְבוּרָם. הַרְמַב"ם. וְהוּא הַדִּין לְשַׁאֲרֵי כְנוּיִים כְּפִי הַמְקוֹם וְכְפִי הַזְּמַן, כְּמוֹ שְׁאִיתָא בְּפָרָק קָמָא דְנִדְרִים מְשֻׁנָּה בִּי: **[ה]** גְּמָרָא. וְלִגּוּפִיָּה לֹא אֵיצְטְרִיךְ, דְּהָא בְּרִישָׁא אֶפְלוֹ הָיָה אוֹמֵר אֶהָא הָרִי זֶה נִזִּיר, אֶלָּא לְדִיוְקָא אֵיצְטְרִיךְ, טַעְמָא דְאָמַר כְּזֶה, הָא הָאוֹמֵר הַרְיֵנִי אֶפְלוֹ נִזִּיר עוֹבֵר לְפָנָיו לֹא מִהֲנִי, דְּטַפִּי מִשְׁמַע אֶהָא כְּזֶה מִן הַרְיֵנִי כִּי לֹא סִיִּם כְּזֶה. תּוֹסְפוֹת. וְעֵין לְעִיל רִישׁ פְּרָק דִּי: **[ו]** **מִסְלָסֵל**. הֲנִי לָאו יְדוֹת נִינְהוּ, דָּאִם כֶּן לִיתְנִינְהוּ לְעִיל, אֶלָּא כֵּיוֹן דְּגַמַר דְּבוּרוֹ אֶלָּא שְׁלֹא פִרְשׁ לְהַדְיָא אֲנִזִּירוֹת וְאֲנִן הוּא דְמְפָרְשִׁים דְּבוּרִיָּה, מִשְׁמַע דְּנִזִּירוֹת בָּא לוֹמַר כִּי אָמַר הֲנִי לְשׁוֹנוֹת וְתַפְס בְּשַׁעְרִיָּה. תּוֹסְפוֹת: **[ז]** דָּאִי לֹא הֲכִי, מִסְלָסֵל אֵימָא שְׁמִקְבֵּל עָלָיו לְלַמַּד תּוֹרָה דְּכְתִיב ^[מְשַׁלִּי ד] סִלְסַלְהָ וּתְרוּמְמָךְ, מִכְלָל אֵימָא לְמִיזֵן עֲנִיִּים כְּדְכְתִיב וּיְכַלְכֵּל יוֹסֵף וְגוֹ' ^[בְּרִאשִׁית מו:]. גְּמָרָא. אֲבָל בְּשַׁלּוּחַ פְּרַע לֹא אוֹקִים לָהּ בְּגְמָרָא כְּשִׁתּוֹפֵס בְּשַׁעְרוֹ, וּמִבֵּיא קָרָא דְמִשְׁמַעוּתִיָּה גְדוּל שַׁעַר דְּכְתִיב ^[שִׁיר הַשִּׁירִים ד] שְׁלַחֲךָ פְּרָדָס רְמוֹנִים. וּבְרַמְבַּ"ם בְּחַבּוּרוֹ מִשְׁמַע דְּבַעֲי אַחִיזַת שַׁעַר גַּם לְשַׁלּוּחַ פְּרַע: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם כֵּל כְּנוּיֵי נִזִּירוֹת כְּנִזִּירוֹת הָאוֹמֵר אֶהָא הָרִי זֶה נִזִּיר כּוֹי: זֶה שְׁאֵמַר אֶהָא אוֹ אֶהָא נוֹה אֵינוֹ כְּנוּיֵי נִזִּירוֹת אֲמַנְסֵם הֵם חִלְקֵי הַנִּזִּירוֹת וְהֵם הַנְּקִרָאִים יְדוֹת רוּצָה לוֹמַר חִלְקֵי הַדְּבָרִים שְׁמוֹרִים עַל עֵינֵי הַנִּזִּירוֹת לְפִיכֶךְ יִהְיֶה פִירוּשׁ זֹאת הַמְשֻׁנָּה כֶּךְ כְּנוּיֵי נִזִּירוֹת כְּנִזִּירוֹת וִידוֹת נִזִּירוֹת כְּנִזִּירוֹת וְאֵלוֹ הֵן יְדוֹת הָאוֹמֵר אֶהָא פִּי אֶהָיָה וְהַכוּוֹנָה שֶׁהוּא אוֹמֵר אֶהָיָה נִזִּיר וּבִתְנַאי שִׁיָּהִי נִזִּיר עוֹבֵר עָלָיו בְּאוֹתָהּ שַׁעַר וְשֶׁהוּא יֹאמֵר גִּ"כ שְׁלֹזָה הַדְּבַר נִתְכוּיֵן וְאֲמַנְסֵם מִשְׁמִיעֵנוּ שְׁאִין אֲנוֹ צְרִיכִין בְּנִזִּירוֹת עַד שִׁיָּהִי פִּיו וְלָבו שׁוֹיֵן אֵלָּא אַחַר שֶׁהוּא בְּלָבו אַע"פ שְׁאִין פִּיו מוֹרָה עַל זֹאת הַכוּוֹנָה הוֹרָאָה גְמוּרָה הָרִי הוּא מַחוּיָב בְּנִזִּירוֹת וְכִמוֹ כֵּן כְּשֶׁאֵמַר אֶהָא נוֹה שְׁפִירוּשׁוֹ אֶהָיָה נָאָה וּבִתְנַאי שִׁיָּהִי אוֹחַז

בשערו כשהיה אומר זה על דרך הרמז כאילו אמר אתנאה בזה. ונזיק ונזיח הוא כנויי נזירות והעיקר בהם שהעלגים מן האומות המשתתפין לישראל היו משבשין לשון נזיר על צד שנויי לשונם אח"כ נעתק זה אל ההמון ונפסד הלשון לפי דבורם עד שהיו אומרים בשביל נזיר נזיק נזיח ופזיח. והריני כזה רוצה לומר שהוא רומז לנזיר. ומסלסל מחליק השיער ומשתעשע בו ביד ומכלכל גידול שיער ואמרו בגודל שער הערוה ורבוין משתכלכל העטרה לפיכך כששלח ידו בשיער ראשו והוא אוחז בו ואמר הריני מכלכל הריני מסלסל חייב בנזירות. וצפרים הם שתי תורים או שני בני יונה והם מחויבים לקרבן נזיר שנטמא וכשיעבור לפניו נזיר טהור ואמר הרי עלי צפרים ר"מ אומר אחר שהם מקרבן נזיר טמא ועבר לפניו נזיר הרי הוא חייב בנזירות וחכמים אומרים שאינו מחויב ואמנם חייב להביא שתי תורים או שני בני יונה בלבד ויקריב אותם נדבה. והלכה כחכמים : (רמב"ם)

פרק א - משנה ב

הריני נזיר מן החרצנים, ומן הזגים, ומן התגלחת, ומן הטמאה, הרי זה נזיר {ח} וכל דקדוקי נזירות עליו. הריני כשמשון {ט}, כבן מנחם, כבעל דלילה, כמי שעקר דלתות עזה, כמי שנקרו פלשתים את עיניו, הרי זה נזיר שמשון {י}. מה בין נזיר עולם לנזיר שמשון. נזיר עולם, הכביד שערו, מקל בתער {יא} ומביא שלש בהמות {יב}. ואם נטמא, מביא קרבן טמאה. נזיר שמשון, הכביד שערו, אינו מקל. ואם נטמא {יג}, אינו מביא קרבן טמאה :

ר"ע מברטנורה **הריני נזיר מן החרצנים ומן הזגים וכו'.** אם הזכיר אחד מכל אלו, הרי זה נזיר כאלו אמר הריני נזיר סתם. ומשום דבעי למתנא סיפא דנזיר עולם ונזיר שמשון אין כל דקדוקי נזירות עליהם, תנא הקא

כל דקדוקי נזירות עליו: **מה בין נזיר עולם וכו'.** מתניתין חסורי מחסרה והכי קתני, ואם נדר להיות נזיר עולם הרי זה נזיר עולם. ומה בין נזיר עולם לנזיר שמשון, נזיר עולם הכביד שערו מקל בתער משנים עשר חדש לשנים עשר חדש דילפינו מאבשלוש שהיה נזיר עולם וכתב ביה (שמואל ב יד) ויהי מקץ ימים לימים אשר יגלח פי כבד עליו וגלחו, וכתב התם (ויקרא כה) ימים תהיה גאלתו: **ואם נטמא אינו מביא קרבן טמאה.** ואפלו לכתחלה מתר לטמא, דשמשון היה מטמא למתים, והכי גמירי לה, והאי דקתני אם נטמא דמשמע דיעבד אין לכתחלה לא, משום דתנא רישא גבי נזיר עולם ואם נטמא תנא סיפא נמי גבי נזיר שמשון ואם נטמא: (רי"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט [ח] הרי זה נזיר. גמרא, מאי טעמא, אמר קרא (במדבר ו) מיין ושכר נזיר, ופרש רש"י דמשמע דאפלו לא נזר אלא מיין לחודיה הוי כנזיר מכלם: **[ט] כשמשון.** ופרש רש"י ותוספות דכשאומר שמשון ואי נמי שמשון בן מנוח לא סגי עד שיאמר עוד סימן אחד משלשה סימנים, כבעל דלילה כו', ואי אמר חד מהני שלשה סימנים בלבד נמי סגי. ולהרמב"ם בכל חד סגי ואפלו אומר כשמשון בלבד. ומהר"ב בסוף פרק ט' מוכח דסבירא ליה כדעת הרמב"ם. ועין תוספות יום טוב: **[י] שמשון.** כדתנן בסיפא שמתר להטמא למתים, וכתב הרמב"ם ואשר התירו לו זה שהוא לא נדר בנזיר אבל המלאך אמר לאמו כי נזיר אלהים יהיה הנער. ענינו פרוש. ותימה דאם כן הריני כשמשון למה יהיה נזיר, והרי אין נזיר עד שיתפס בדבר הנדור כדתנן ריש פרק ב' דנדורים, והנזירות מכלל הנדרים הוא שנאמר כי ידר נדר נזיר. תוספות יום טוב. ועין עוד: **[יא] בתער.** ולא לגמרי, מאבשלוש שלא גלח לגמרי, שהרי נתלה בשערו. תוספות. כלומר שהרי מעשה תליתו סמוך למעשה גלוחו היה: **[יב] שלש בהמות.** בשעה שמקל, הלכה למשה מסיני, ואסמכתא מאבשלוש מדאמר אשלים נדרי, חטאת עולה ושלמים כנזיר טהור. קרבן טמאה, שתי תורים ואשם. תוספות: **[יג] ואם נטמא כו'.** לא אתא לאשמעינו אלא החלוקים שבין נזיר עולם לנזיר שמשון אבל בין אסורים שניהם. ועין תוספות יום טוב: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם הריני נזיר מן החרצנים ומן הזגים כו': כשמשון כבן מנוח כבעל דלילה כו': מה בין נזיר עולם לנזיר שמשון כו': כשאמר הריני נזיר מן החרצנים בלבד הרי הוא חייב בכל דיני הנזירות וכמו כן אם אמר מן הזגין או מן התגלחת. ופירוש אמרו נזיר שמשון שהוא כמו נזירות שמשון אשר לא היה נמנע מן הטומאה ודבר זה מפי הקבלה והוא מה שאמרו גמרא גמירי לה ואשר התיר לו זה שהוא לא נדר בנזיר אבל המלאך אמר לאמו (שופטים יג) כי נזיר אלהים יהיה הנער ענינו פרוש. ושיעור זאת המשנה האומר הריני נזיר עולם הכביד שערו מיקל בתער רוצה לומר שמותר לו לגלח בתער אמנם מיי"ב חדש ליי"ב חדש והביאו ראיה על זה מאבשלוש שהוא היה נזיר עולם וזה ידוע ומפורסם אצל המקובלים ומצינו שהכתוב אומר בו (שמואל ב' י"ב) מקץ ימים לימים אשר יגלח פי כבד עליו וגלתו ולא תתשוב זה הפך מה שאמר (במדבר ו) תער לא יעבור על ראשו לפי שהפסוק הזה אינו בנזיר עולם ואמנם בא במי שנדר לזמן קבוע כל ימי נדר נזרו תער לא יעבור על

ראשו עד מלאת הימים ומה שאמר בנזיר שמשון אם נטמא אינו מביא קרבן
שזה מורה שאינו מותר לו שיטמא לכתחלה אין הענין כן אבל מותר לו
להטמא לכתחלה כמו שמשון אבל מפני שאמר בנזיר עולם אם נטמא אמר
בנזיר שמשון ג"כ אם נטמא : (רמב"ם)

פרק א - משנה ג

סתם נזירות שלשים יום. אמר הריני נזיר
אחת גדולה, הריני נזיר אחת קטנה, אפלו
מכאן ועד סוף העולם, נזיר שלשים יום.
הריני נזיר ויום אחד, הריני נזיר ושעה אחת
{טו}, הריני נזיר אחת ומחצה {יז}, הרי זה נזיר
שתיים {יח}. הריני נזיר שלשים יום ושעה אחת,
נזיר שלשים ואחד יום, שאין נזירים לשעות:

ר"ע מברטנורה **סתם נזירות שלשים יום**. דכתיב (במדבר ו) קדוש יהיה.
יהי"ה בגימטריא שלשים, מכאן סמכו {יד} לומר שאין נזירות פחות
משלשים יום: הריני נזיר אחת גדולה. בין שאמר הריני נזיר נזירות
אחת גדולה, בין שאמר הריני נזיר אחת קטנה, ובין שאמר הריני נזיר
אחת מכאן ועד סוף העולם, נוהג נזירות שלשים יום. ומכאן ועד סוף
העולם דקאמר הכי משמע, ארפה עלי זאת הנזירות כאלו היא מכאן
ועד סוף העולם {טו}: הכי גרסינן הריני נזיר ויום אחד הריני נזיר ושעה
אחת הריני נזיר אחת ומחצה הרי זה נזיר שתיים. והכי פרושו, אמר
הריני נזיר ויום אחד כיון שאמר הריני נזיר קבל עליו נזירות אחת, וכי
אמר תו ויום אחד הרי יש כאן נזירות אחרת, דאין נזירות פחות
משלשים יום. וכן נמי כי אמר הריני נזיר ושעה אחת והריני נזיר אחת
ומחצה, יש כאן שתי נזירות, שאי אפשר להיות נזיר שעה אחת או
מחצה נזירות שלא יהיה נזיר שלשים יום, ומשום הכי הרי זה נזיר
שתיים ומגלח לסוף שלשים ונוהג נזירות אחרת: הריני נזיר שלשים יום
ושעה אחת, הרי זה נזיר שלשים ואחד יום, שאין נזירות לשעות.

שְׁנַאמֵר (ש) יָמֵי נְזָרוֹ, וְהָרִי הוּא כְּאֵלוֹ אָמַר שְׁלֹשִׁים וְאַחַד יוֹם {יט}. וְלֹא אָמַרְיִן דְּשַׁעָה אַחַת דְּאָמַר הוּא נְזִירוֹת בְּפָנֵי עֲצָמָה, הוֹאִיל וַיֵּשׁ לְצַרְפָּה עִם מְנַן שְׁלֹשִׁים שְׁהִזְכִּיר תְּחִלָּה : (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט {יד} וְזֶה לְשׁוֹן הַרְמַב"ם, וְזֶה עֲנִין מְקַבֵּל, וְאַמְנָם סַמֵּךְ לְזֶה עַל דְּרַךְ סִימָן : {טו} גְּמָרָא. וְלֹא אָמַרְיִן דְּלִהּ נְזִיר לְעוֹלָם כְּמוֹ בְּמִשְׁנֵה דְּלִקְמָן, דְּאִם הוּא רְצוֹנוֹ לֹמַר כֵּן הָיָה לִי הַהִזְכִּיר מְנַן סוֹף הָעוֹלָם, דִּיּוֹדַע הוּא שְׁפִיר דְּהָעוֹלָם יֵשׁ בּוֹ חֲמֵשׁ מֵאוֹת שָׁנָה מִהֲלַךְ וְהָיָה לִי לְמִימַר חֲמֵשׁ מֵאוֹת שָׁנִים, וְלִפְיֵךְ אֲזַלְיִן לְקַלָּא. וְגִדּוּלָה רְצוֹנוֹ לֹמַר טְרִיחָא עָלֵי, וְקִטְנָה כְּלֹמַר דְּלֹא טְרִיחָא. תּוֹסְפוֹת : {יז} אַחַת. צְרִיכֵי, דְּלֹא תִימָא דְּדִי לָנוּ מֵאוֹתָהּ שַׁעָה לְעִשׂוֹתָהּ יוֹם וּמְצַטְרָפִין בְּהַדִּי שְׁלֹשִׁים יוֹם וַיְהִיָּה שְׁלֹשִׁים וְאַחַד יוֹם, קָא מְשַׁמַּע לָן כֵּיּוֹן שְׁיֵשׁ לְהוֹסִיף עַל דְּבִירוֹ מוֹסִיף נְזִירוֹת שְׁלֵם. גְּמָרָא וְתוֹסְפוֹת : {יח} אַחַת וּמְחַצָּה. הַכִּי נִמִּי קָרַב נְזִיר אֶצֶל מְחַצָּה, שְׁלֹא הָיָה יָכוֹל לְקָרַב יוֹתֵר, דְּהָרִינִי נְזִיר מְחַצָּה לֹא מְשַׁמַּע עַל מָה מְחַצָּה. תּוֹסְפוֹת. וְצְרִיכָא, דְּלֹא תִימָא דְּשַׁאנֵּי שַׁעוֹת דְּאִין נוֹדְרִים לְשַׁעוֹת כּוֹי אֲבָל הַכָּא דְּנַחֲתִית לְדוֹקָא אִימָא לֹא לִימְנֵי אֶלָּא אַרְבַּעִים וְחַמְשָׁה יוֹם. גְּמָרָא וְתוֹסְפוֹת : {יח} שְׁתֵּים. דְּסַמֵּךְ נְזִיר בְּדִבּוּרוֹ אֶצֶל הַיּוֹם וְאַצֶּל הַשַּׁעָה. תּוֹסְפוֹת : {יט} דְּוַדַּאי חִיל עָלֶיהָ שְׁלֹשִׁים וְאַחַד יוֹם, דִּיּוֹם אַחַד מְצַטְרָף שְׁפִיר בְּהַדִּי שְׁלֹשִׁים יוֹם לְמַהוּי נְזִיר כָּל שְׁלֹשִׁים וְאַחַד יוֹם. וְהוּא הַדִּין אִם אָמַר הָרִינִי נְזִיר שְׁלֹשִׁים וַיּוֹם אַחַד, דְּלֹא הוּי נְזִיר אֶלָּא שְׁלֹשִׁים וְאַחַד יוֹם כֵּיּוֹן שְׁהַפְסִיק בְּתַבַּת שְׁלֹשִׁים, דְּאִרִּישָׁא קָאֵי, אֶלָּא דְּנִקֵּט אַחַד מִן הַדִּינִין, וּמִמָּאֵי דְּסַלִּיק חֶלֶק דְּהֵינּוּ דְּקָאמַר הָרִינִי נְזִיר וְשַׁעָה אַחַת. תּוֹסְפוֹת : (עיקר תוי"ט).

רמב"ם סתם נזירות שלשים יום : אמר הריני נזיר אחת גדולה כו' : הריני נזיר ויום אהר הריני נזיר ושעה אחת כו' : סמכו זה העיקר ר"ל סתם נזירות שלשים יום למה שנאמר (במדבר ו) קדוש יהיה ומנן יהיה שלשים לפיכך לא יהיה נזירות פחות מלי יום וזה ענין מקובל ואמנם סמך לזה על דרך סימן. ומה שאמר מכאן ועד סוף העולם פירשו ענין זה המאמר שהוא אומר שזאת הנזירות האחת אשר נדרתי היא אצלי גדולה כשיעור מכאן ועד סוף העולם ועם כל זה אינו חייב אלא שלשים יום אבל אם אמר הריני נזיר שנתחייב לי יום אח"כ הוסיף ואמר ויום אחד או שעה אחת או אמר אחת ומחצה ר"ל נזירות וחצי נזירות בכל זה חייב שיהיה נזיר לי יום והוא מה שאמר הרי זה נזיר שתיים ויתבאר לך בפרק השלישי כיצד דינו מי שנדר שתי נזירות ואמנם חייב שתי נזירות לפי שהראשון כבר פירשו באמרו הריני נזיר ונדר מן הנזירות השניה יום או שעה הרי עליו להשלימו על כל פנים אבל אם אמר הריני נזיר לי יום ושעה אתת הרי הוא נזיר ל"א יום לפי שהעיקר אצלנו אין נוזרין לשעות למה שנאמר ימי נזרו : (רמב"ם)

פרק א - משנה ד

הַרִינִי נְזִיר כְּשֶׁעַר רֵאשִׁי, וְכַעֲפַר הָאָרֶץ, וְכַחֲוֹל הַיָּם, הָרִי זֶה נְזִיר עוֹלָם **{כ}** וּמְגִלַח אַחַת לְשָׁלְשִׁים יוֹם. רַבִּי אֹמֵר, אֵין זֶה מְגִלַח אַחַת לְשָׁלְשִׁים יוֹם. וְאִיזְהוּ שְׂמִגְלַח אַחַת לְשָׁלְשִׁים יוֹם, הָאֹמֵר הָרִי עָלַי נְזִירוֹת כְּשֶׁעַר רֵאשִׁי, וְכַעֲפַר הָאָרֶץ, וְכַחֲוֹל הַיָּם:

ר"ע מברטנורה הַרִינִי נְזִיר כְּשֶׁעַר רֵאשִׁי וְכַעֲפַר הָאָרֶץ וְכוּ' הָרִי זֶה נְזִיר עוֹלָם. וְלֹא נְזִיר עוֹלָם מִמֶּשׁ, דְּאֵלוֹ נְזִיר עוֹלָם מְגִלַח אֶחָד לְשָׁנִים עֶשֶׂר חֹדֶשׁ וְזֶה מְגִלַח אַחַת לְשָׁלְשִׁים יוֹם, הוֹאִיל וְתִלְהַ נְזִירוֹתוֹ בְּדַבְרֵי חֲלוּקִים **{כא}**, הוּי כְּאֵלוֹ נֹדֵר בְּמִנְיַן נְזִירוֹתָיו כְּמִנְיַן שְׁעַר רֵאשׁוֹ וְעֶפֶר הָאָרֶץ, מֵה שְׂאִין כֵּן בְּנְזִיר עוֹלָם שֶׁלֹא חֵלַק נְזִירוֹת שְׁלוֹ אֶלָּא נַעֲשֶׂה הַכֹּל נְזִירוֹת אַחַת: **רַבִּי אֹמֵר אֵין זֶה מְגִלַח אַחַת לְשָׁלְשִׁים יוֹם.** דְּכִינּוֹן דְּאָמַר הַרִינִי נְזִיר, הַכֹּל נְזִירוֹת אַחַת הִיא וְאִינוּ מְגִלַח אֶלָּא לְשָׁנִים עֶשֶׂר חֹדֶשׁ כְּנְזִיר עוֹלָם. וְאִיזְהוּ מְגִלַח לְשָׁלְשִׁים יוֹם, הָאֹמֵר הָרִי עָלַי נְזִירוֹת כְּשֶׁעַר רֵאשִׁי, דְּאִזְ מוֹכִיחַ דְּנְזִירוֹת מְפָסְקוֹת קָבֵל עָלָיו כְּמִנְיַן שְׁעַר רֵאשׁוֹ. וְאֵין הִלְכָה כְּרַבִּי: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט **{כ}** עוֹלָם. לְפִי שְׂשֻׁעֵרוֹת רֵאשׁוֹ מְרַבִּים מְשַׁנֵּי חֲזָיו. רַשִׁי: **{כא}** גְּמָרָא. וּפְרַשׁ רַשִׁי, אֶבֶל מְכָאן וְעַד סוֹף עוֹלָם דְּלַעִיל אֵין נְמִי עַד מְקוֹם פְּלוּנִי דְּלַקְמוֹן, אֵף עַל גַּב דְּכַמְהָ פְּרָסְאוֹת אֵיכָא, סְדָנָא דְּאָרְעָא חַד הוּא. וְעֵין תוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם הַרִינִי נְזִיר כְּשֶׁעַר רֵאשִׁי וְכַעֲפַר הָאָרֶץ וְכַחֲוֹל הַיָּם כו': (דף ח' ע"א) מִפְּנֵי שֶׁאִמַר הָרִי זֶה נְזִיר עוֹלָם וְדִין נְזִיר עוֹלָם שִׁיגְלַח מִשְׁנֵים עֶשֶׂר חֹדֶשׁ לְשָׁנִים עֶשֶׂר חֹדֶשׁ כִּמוֹ שֶׁבִּאֲרַתִּי לָךְ (הַלְכָה ג) חֹזֵר וְאֹמֵר וּמְגִלַח אַחַת לְלֵי יוֹם לְפִי שֶׁשְׁעַר רֵאשׁוֹ וְהַחֲוֹל חֲלָקִים נִפְרָדִים וְהֵנָּה הוּא כֹּאִילוֹ נֹדֵר בַּכֹּךְ וְכַךְ אֵלֶּף נְזִירוֹת אֲשֶׁר לֹא יִשְׁלִים זְמַנּוֹ בֵּהֶם אֲבָל הֵם נִחְלָקִים לְפִיכֶךְ הוּא חַיִּיב שִׁיגְלַח כֹּל לֵי יוֹם וַיִּבֵּא קֶרְבָּנוֹת וְרַבִּי אֹמֵר אֵין הַדְּבַר כֵּן אֲבָל הוּא נְזִיר עוֹלָם וְאִינוּ מְגִלַח אֶלָּא לְשָׁנִים עֶשֶׂר חֹדֶשׁ וְאַחֵר שֶׁאִמַר הַרִינִי נְזִיר נִתְחַבֵּר הַנְּזִירוֹת. וְמֵה שֶׁאִמַר כַּעֲפַר הָאָרֶץ אִמְנָם כּוּוֹן לְהַתְמַדָּה וְלִהְיוֹת עוֹלָמִי לְפִי עֵנִין חֲלָקֵי הָעֶפֶר וְאִמְנָם אִמַר שֶׁהוּא נֹדֵר נְזִירוֹת מוֹחֲלָקֵת כְּשֶׁאִמַר הָרִי עָלַי נְזִירוֹת כְּשֶׁעַר רֵאשִׁי אִזְ נֹאמַר שֶׁפִּירוֹשׁ זֶה הַדְּבַר כִּמוֹ שֶׁשְׁעַר רֵאשִׁי חֲלָקִים נִפְרָדִים כִּמוֹ כֵּן תִּהְיֶה זֹאת הַנְּזִירוֹת מוֹחֲלָקֵת. וְאֵין הַלְכָה כְּרַבִּי: (רמב"ם)

פרק א - משנה ה

הריני נזיר מלא הבית **כב** או מלא הקפה, בודקין אותו, אם אמר אחת גדולה **כג** נזרתי, נזיר שלשים יום. ואם אמר סתם נזרתי, רואין את הקפה כאלו היא מלאה חרדל **כה**, ונזיר כל ימיו:

ר"ע מברטנורה אם אמר אחת גדולה נזרתי. נזירות אחת קבלתי ונראית לי גדולה כמלא הבית, נזיר שלשים יום: **ואם אמר סתם נזרתי**. ולא היה בלבי אלא כמו שידונו חכמים לשוני, הרי זה נזיר כל ימיו ומגלח כל שנים עשר חדש **כד**: **(ר"ע מברטנורה)**.

עיקר תוי"ט **כב** **הבית**. פרוש בית ריקנית או קפה ריקנית. תוספות: **כג** **אם אמר כו'**. אבל מסתמא לא, משום שאינו במשמע הלשון כמו גבי מכאן ועד סוף העולם: **כד** דכרבי אתיא. אבל לתנא קמא דהלכתא כותיה לא הוי נזיר אלא לשון יום ולא יותר, ומטעם שכתוב בסמוך, וזה הנה להו להר"ב והרמב"ם לפרש, וצריך עיון. ועין תוספות יום טוב: **כה** **חרדל**. ובגמרא ואימא ליחזיה כאלו היא מלאה קשואין ודלועין ולהוי ליה תקנתא כמספר הקשואין שפחזקת הקפה, מי לא תנן ספק נזירות מתר, ומשני, התם לא נחית לנזירות, הכא נחית לנזירות, שאפלו תדיניה בקשואין הרי הוא נזיר על כל פנים, וכיון דנחית לנזירות במאי לסלקה, דדלמא כחרדל קבל עליו. ופריך אפתי כשהשלים נזירות דקשואין הנה ליה כלא נחית לנזירות. ומשני האי תנא בהא כרבי סבירא ליה דאם לא אמר הרי עלי נזירות כו' אינו מגלח אלא לשנים עשר חדש. וכלומר ושמא כחרדל קביל, ונדון עד יום מותו נזירות חד וצריך וכפוש רש"י ותוספות, ולא קשיא הא לאחר שנים עשר חדש הוי כמסלק מנזירות, דהא דמגלח לשנים עשר חדש אינו אלא הקלת הכפדת השער בעלמא ולא גלוח ממש, אם כן לית ליה תקנתא. נראה לי: **(עיקר תוי"ט)**.

רמב"ם הריני נזיר מלא ה 22 יום או מלא הקופה כו': כבר נקדם לך שסתם נזירות שלשים יום אפי' כוון לזמן מרובה לפיכך כל זמן שאמר אני לא נתכוונתי שאהיה נזיר לעולם אבל נתכוונתי לזמן מרובה אינו חייב אלא שלשים יום ואם אמר סתם נזרתי ולא נתכוונתי שיהיה נזירות שיש לה גבול

וגם כן לא נתכוונתי שיהיה לעולם הרי זה נזיר כל ימיו ומגלח כל שנים עשר
חדש : (רמב"ם)

פרק א - משנה ו

הריני נזיר מכאן עד מקום פלוני, או מדין כמה
ימים מכאן עד מקום פלוני, אם פחות
משלשים יום, נזיר שלשים יום, ואם לאו,
נזיר כמנין הימים :

ר"ע מברטנורה הריני נזיר מכאן עד מקום פלוני. והחזיק בדרך **כו** כדי
ללכת לאותו מקום. אבל אם לא החזיק ללכת לאותו מקום, נעשה
כאומר מכאן ועד סוף העולם והוי נזיר שלשים יום, בין שהיה המקום
קרוב בין שהיה רחוק ואפלו מהלך כמה שנים, שלא נתכונן אלא לנזירות
אחת גדולה : (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט כו גמרא, דכיון שהחזיק בדרך מוכחא מלתא דאדעתא דלהוי
נזיר כל זמן שיהא בדרך קאמר, ועוד דכיון דהחזיק בדרך ליכא למימר
דאריכא ליה מלתא מכאן ועד מקום פלוני, דהא חזינו דלא אריכא ליה דרך,
דהחזיק בדרך כבר. רש"י. והתוספות כתבו דמסתמא מפני אגסי הדרך קבל
עליו נזירות להנצל מסכנת הדרך, לכך אומדין מהלך הימים עד מקום
פלוני : (עיקר תוי"ט).

רמב"ם הריני נזיר מכאן עד מקום פלוני אומרין כו' : ובתנאי שיהיה מוחזק
בהליכת זה הדרך אבל אם לא החזיק בה הרי אנו אומרים שהוא לא כוון
אלא אחת גדולה ויהיה נזיר ל' יום בלבד ואפי' היה המקום רחוק מהלך
שנה ונאמר בזה כמו שאמרנו במי שאומר מכאן ועד סוף העולם : (רמב"ם)

פרק א - משנה ז

הריני נזיר כמנין ימות החמה, מונה נזירות כמנין ימות החמה. אמר רבי יהודה מעשה היה פיון שהשלים היה, פיון שהשלים מת:

ר"ע מברטנורה מונה נזירות כמנין ימות השנה. שלש מאות ששים וחמש נזירות כמנין ימות החמה: אמר רבי יהודה מעשה היה פיון שהשלים מת. רבי יהודה שמעיה לרבי דאפליג אתנא קמא ואמר שהאומר הריני נזיר כמנין ימות החמה הוי נזיר עולם. והביא מעשה להוכיח שאינו נזיר עולם **(כו)**, דמעשה היה וכיון שהשלים מת, ובנזיר עולם לא שפד השלמה, אלא ודאי מונה נזירות. וכן הלכה: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט (כו) ומיהו פליגי תנא קמא ורבי יהודה אתנא קמא דמשנה ד', דהתם דלא אמר כמנין סבירא ליה כרבי. ומהאי טעמא אתנא משנה ה' כרבי יהודה דהכא, ואם כן קשה דהתם פסקו הרמב"ם והר"ב לא כרבי, ומשמע אלא כתנא קמא, והכא פסקו כרבי יהודה. וצריך עיון: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם הריני נזיר כמנין ימות * החמה כו': רבי חולק על זה הסתם ואומר אם אמר הריני נזיר כמנין ימות החמה ה"ז נזיר עולם עד שיאמר נזירות עלי כמנין ימות החמה או מנין ימות הלבנה ואז מונה נזירות כמו שקבע רבי יהודה חולק עליו והביא מעשה שכל האומר הריני נזיר כמנין ימות החמה אינו נזיר עולם והוא מה שאמר כיון שהשלים ראייה שהיה נזיר לזמן. והלכה כרבי יהודה: (רמב"ם)

פרק ב

פרק ב - משנה א

הריני נזיר מן הגרוגרות ומן הדבילה, בית שמאי אומרים, נזיר, ובית הלל אומרים, אינו נזיר. אמר רבי יהודה, אף כשאמרו בית שמאי, לא אמרו אלא באומר הרי הן עלי קרבן:

ר"ע מברטנורה הריני נזיר מן הגרוגרות ומן הדבילה בית שמאי אומרים נזיר. דסבירא להו לבית שמאי אין אדם מוציא דבריו לבטלה, וכי אמר הריני נזיר אדעתא דלהוי נזיר קאמר, וכי הדר אמר מן הגרוגרות ומן הדבילה, מהדר הוא דבעי הדר ביה, ואפלו בתוך כדי דבור לא מצי הדר ביה, דסבירא להו הקדש בטעות שמיה הקדש ולא שיהו ביה שאלה ולא חזרה, והוא הדין בנזיר דכתיב ביה (במדבר ו) קדוש יהיה, הלכך הוי נזיר. ובית הלל סברי הואיל ולא נדר כדרך הנודרים **[א]** לא הוי נזיר, שאין נזירות מן הגרוגרות ומן הדבילה: אמר רבי יהודה אף כשאמרו בית שמאי לא אמרו אלא באומר הרי הן עלי קרבן. דלא נחלקו בית שמאי ובית הלל לענן נזירות דלא הוי נזיר. לא נחלקו אלא באומר בלבי הנה שיהיו הגרוגרות עלי קרבן, בית שמאי סברי דהוי נדור **[ב]** מן הגרוגרות, ובית הלל סברי דלא הוי נדור **[ג]**: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט **[א]** בגמרא. ואם תאמר לימא בית הלל סבירא להו יש שאלה להקדש, ויש לומר משום דאפתי לבית הלל נהי דנזיר מיין לא הוי, מיהו להוי נדור מן הגרוגרות, להכי קאמר דפטור לגמרי, שלא התנדב כדרך המתנדבים, שאם בא להיות נדור מן הגרוגרות הנה ליה למימר בלשון קונם כדרך הנודרים. תוספות: **[ב]** ואם תאמר והא איהו נזיר קאמר, ואיך יהיה נדור. ויש לומר נזיר לשון הפרשה כאלו אמר הריני פרוש מן הגרוגרות. ואף על גב דרבי יהודה סבירא ליה דאמר קרבן בלא כ"ף לא הוי נדר בקרבן, באומר עלי לא בעי כ"ף. תוספות, ועין תוספות יום טוב: **[ג]** ואם כן רבי יהודה טעמא דבית שמאי אתא לאשמעינן, ומצינו פיוצא בזה. ועין תוספות יום טוב: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם הריני נזיר מן הגרוגרות ומן הדבילה ב"ש אומרים נזיר כו': ב"ש אומרים אין אדם מוציא דבריו לבטלה וכל זמן שאמר הריני חייב בנזירות ומה שאמר אחר כך מן הגרוגרות ומן הדבילה מחויב הנזירות לפי שהוא חוזר מזה ודעת בית שמאי אין שאלה בנזירות ואי אפשר לו החזרה ובית הלל אומרים אחר שלא נדר כדרך הנודרין אינו חייב נזירות אבל אסור בגרוגרות ובדבילה. ופי' מה שאמר רבי יהודה לדעת ב"ש הרי עלי קרבן לפי שהוא אחר שזכר הנזירות והקרבן שהוא מתנאי הנזיר דיו ומאמר דברי ר' יהודה לדעת בית שמאי ומאמר בית שמאי דחוי אין אנו חוששין ויאמרו מה שיאמרו: (רמב"ם)

פרק ב - משנה ב

אָמַר, אָמְרָה פָּרָה זֹה הֵרִינִי נְזִירָה אִם עֹמֶדֶת אָנִי. אָמַר, הִדְלַת (ה) הִזָּה (ו) הֵרִינִי נְזִיר אִם נִפְתַּח אָנִי. בֵּית שְׁמַאי אֹמְרִים, נְזִיר, וּבֵית הֵלֵל אֹמְרִים, אֵינוֹ נְזִיר. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אִף כִּשְׁאַמְרוּ בֵּית שְׁמַאי, לֹא אָמְרוּ אֶלָּא בְּאוֹמֵר הֵרִי פָּרָה זֹה עָלַי קֶרְבָּן (ז) אִם עֹמֶדֶת הִיא:

ר"ע מברטנורה אָמַר, אָמְרָה פָּרָה זֹה הֵרִינִי נְזִירָה אִם עֹמֶדֶת אָנִי. מִי שֶׁהִיָּתָה פָּרְתּוֹ רְבוּצָה וְאֵינָה רוּצָה לְעַמֵּד, וְאָמַר, פָּרָה זֹה סְבוּרָה שֶׁלֹּא תֵעָמֵד וְאוֹמְרֵת בְּלִבָּהּ הֵרִינִי נְזִירָה אִם עֹמֶדֶת אָנִי (ד), וְאֵנִי אוֹמֵר הֵרִינִי נְזִיר מִמְּנָה אִם לֹא תֵעָמֵד. וְכֵן דָּלַת נְעוּלָה שֶׁאֵינָה יְכוּלָה לְהִפָּתַח, וְאָמַר, סְבוּרָה דָּלַת זֹה שֶׁלֹּא אֶפְתַּחנָּה וְאוֹמְרֵת הֵרִינִי נְזִירָה אִם נִפְתַּחְתִּי אָנִי, וְאֵנִי אוֹמֵר הֵרִינִי נְזִיר מִמְּנָה אִם לֹא תִפָּתַח. וְאַחֵר כִּדְ עֵמֶדֶת פָּרָה זֹה מֵאֲלִיָּה אוֹ שֶׁהֵעֵמִידוּהָ אַחֲרָיִם וְלֹא הֵעֵמִידָהּ הוּא, וְכֵן הִדְלַת נִפְתַּחַת מֵאֲלִיָּה אוֹ בָּא אַחֵר וּפְתַחַתָּהּ וְלֹא פְתַחַתָּהּ הוּא: **בֵּית שְׁמַאי אֹמְרִים הֵרִי זֶה נְזִיר.** דָּאֲזִלִּי לְטַעֲמִיהוּ דְאִמְרֵי בְּנוֹדֵר מִן הַגְּרוּגְרוֹת וּמִן הַדְּבִילָה שֶׁהוּא נְזִיר אִף עַל פִּי שְׁאִין נְזִירוֹת מִן הַבְּהֵמָה וּמִן הַדְּבִילָה, הִכִּי נִמְי אִף עַל פִּי שְׁאִין נְזִירוֹת מִן הַבְּהֵמָה וּמִן הִדְלַת, הֵרִי זֶה נְזִיר. וְאִף עַל פִּי שֶׁעֵמֶדֶת הַבְּהֵמָה וּנִפְתַּחַתָּהּ הִדְלַת, לֹא הִיָּתָה דַּעְתּוֹ אֶלָּא שֶׁיַּעֲמִידָנָה אוֹ יִפְתַּחַנָּה הוּא בְּעַצְמוֹ:

ובית הלל אומרים. לדבריהם דבית שמאי. לדין אפלו אם לא עמדה כלל לא הוי נזיר, מפני שנדר שלא כדרך הנודרים, שאין נזירות מן הבהמה ומן הדלת, אלא לדידכו דאמרתו שאין אדם מוציא דבריו לבטלה וכי אמר הריני נזיר אדעתא דלהוי נזיר קאמר, אודו לן מיהת היכא דעמדה מאליה או אחרים העמידוה דלא הוי נזיר, שהרי הוא לא אמר אלא אם לא תעמד והרי עמדה: **אמר רבי יהודה וכו'.** לא נחלקו בית שמאי על בית הלל לענין נזירות דלא הוי נזיר. לא נחלקו אלא באומר בלבי היה שתהיה בהמה זו קרבן בשעה שאמרת שאהיה נזיר ממנה אם לא תעמד (ח). דבית שמאי סברי הואיל ולא העמידה הוא הויא קרבן, ובית הלל סברי הואיל ועמדה אינה קרבן: (ר"ע מברטנורא).

עיקר תוי"ט (ד) וזה לשון הרמב"ם, אמרה זאת הפרה נזירה אני על דרך העברה, כמו שאומרים בני אדם בזמנינו זה בשביל הרבה מן הגלמים כשקשה עליו המלאכה בהם אומר נשבע זה הדבר שהוא לא יתפעל, כמו כן בלא ספק היה גם כן בזמנם. עד כאן. ובלשון הכתוב נמצא מחשבה אף בדבר שאין בו רוח חיים כמו והאניה חשבה להשבר (וינה א), ונמצא מחשבה בלשון אמירה (בראשית כז) ויאמר עשו בלבו. רש"י: **(ה) הדלת.** וצריכא, דלא תימא דוקא גרוגרות (ובשר) מחלפי בענבים אבל בדלת מודו בית שמאי, ואי אשמעינן דלת הוה אמינא בהא אמרי בית הלל. גמרא. דפירי בפירי מחלף. רש"י. ועין תוספות יום טוב: **(ו) הזה.** אף על פי שבכתוב נמצא (משלי כ) הדלת תסב על צירה כוי כבר אמר החכם רבי אברהם בן עזרא כל אשר אין בו רוח חיים זכרהו ונקבהו: **(ז) קרבן.** כלומר נדור וכדלעיל, וכן מן הדלת שיך לדר בקרבן, שהרי כל דברים שבעולם יכול לאסור עליו בהתפסת קרבן: **(ח)** וכדמפרשינן ברישא ונראה לי לפרש דהכי קאמר היה בלבי לומר הרי פרה זו עלי קרבן כשאמרת שהפרה אמרה שתהא נזירה אם עומדת היא שאני אומר הריני נזיר ממנה כוי. תוספות יום טוב. ועין עוד: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם אמר אמרה פרה זו הרוני נזירה אם עומדת אני כוי: באר הש"ס שזה הדבר הוא כגון שהיתה פרה רבוצה לפניו ונמנעת מלעמוד וכמו כן דלת סגור קשה לפתוח ואמר זה האיש שמשדל לפתוח זה הדלת או להקים זאת הפרה אמרה זאת הפרה נזירה אני על דרך העברה כמו שאומרים בני אדם בזמנינו זה בשביל הרבה מן הגולמים כשקשה עליו המלאכה בהם נשבע זה הדבר שהוא לא יתפעל וכמו כן בלא ספק היה ג"כ בזמנם אלו הדברים משתמשין הרבה בין בני האדם אחרי כן יאמר הריני נזיר מבשרה אם לא עמדה וכמו כן הריני נזיר מדלת זה אם אינו נפתח ואח"כ עמדה הפרה מעצמה או שנפתח הדלת ב"ש אומרים אחר שלא העמידה בידיו ולא פתח הדלת בעצמו חל עליו הדבור שאמר הריני נזיר מבשרה או מדלת זה לפי שהוא לא כוון בזה הנדר אלא שיעמידה בידיו לפיכך חל עליו הנזירות לפי סברתם שאומרים שכל האומר הריני נזיר מן הגרוגרות חייב נזירות וכמו כן זה שאמר הריני נזיר מבשרה או מן הדלת והשיבום בית הלל לפי דבריהם ואמרו להם אמנם לדעתנו ואפי' אמר בפירוש הריני נזיר מבשרה אינו נזיר אלא לפי דבריכם לאיזה דבר אתם מחייבים אותו בנזירות והרי לא אמר הריני נזיר מבשרה אלא ע"מ שלא תעמוד וכבר עמדה וכי כלום

היתה כוונתו אלא עמידתה ופתיחת הדלת באיזה צד שיהיה ור' יהודה אומר שבית שמאי אינן מחייבין הנזירות עד שיאמר גם כן והרי בשרה קרבן אם לא עמדה וכמו. כן דמי הדלת יהיו קרבן מן הטעם שזכרנו: (רמב"ם)

פרק ב - משנה ג

מִזְגוּ לוֹ אֶת הַכּוֹס, וְאָמַר הָרִינִי נְזִיר מִמֶּנּוּ, הָרִי זֶה נְזִיר {ט}. מַעֲשֵׂה בְּאִשָּׁה אַחַת שֶׁהִיְתָה שְׂפוֹרָה וּמִזְגוּ לָהּ אֶת הַכּוֹס, וְאָמְרָה הָרִינִי נְזִירָה מִמֶּנּוּ, אָמְרוּ חֲכָמִים, לֹא נִתְכַּוְּנָה אֶלָּא לֹאמַר הָרִי הוּא עָלַי קֶרְבָּן:

ר"ע מברטנורה מַעֲשֵׂה בְּאִשָּׁה אַחַת וְכוּ'. מִתְנַתִּין חֲסוּרֵי מַחְסָרָא וְהָכִי קִתְנִי, אִם הָיָה שְׂפוֹר {י} וְאָמַר הָרִינִי נְזִיר מִמֶּנּוּ, אֵינּוּ נְזִיר, שְׁלֹא הָיָה דְעֵתוֹ אֶלָּא לְאַסֵּר אוֹתוֹ הַכּוֹס עָלָיו בְּלִבָּד, וְכִי הֵיכִי דְלֹא לִיתֵי לִיהּ פּוֹס אַחְרֵינָא אָמַר הָרִינִי נְזִיר. וּמַעֲשֵׂה נְפִי בְּאִשָּׁה אַחַת שְׂפוֹרָה וְכוּ': (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט {ט} נְזִיר. כְּמוֹ בְּנוֹדֵר מִן הַחֲרָצְנִים דְּמִשְׁנָה ב' פְּרָק קָמָא, וְלֹא קִתְנִי לָהּ אֶלָּא מִשּׁוּם סִיפָא: {י} פִּרְשׁ הַרְמְב"ם אֲבָל לֹא הִגִּיעַ לְשִׁכְרוֹתוֹ שֶׁל לוֹט, שְׂאֵז אֵינּוּ בֵּר חִיּוּבָא: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם מזגו לו את הכוס ואמר הריני נזיר ממנו כו': זה המעשה לא הביאו על מה שקדם לפי שהוא סותר אותו ואמנם הדין במה שקדם הוא באדם בריא אבל במי שנאנח ודואג לא לפי שהוא לא כוון אלא שלא ישתה זה שאנו נזקקין עליו כדי שתסיר אנחתו וזהו ההיקש בשכור כשאמר הריני נזיר ממנו שאינו חל עליו נזירות לפי שכוונתו שלא יכביד עליו מרוב היין והביא ראיה על זה מזה המעשה ויהיה שיעור המשנה דאם היה שכור אינו נזיר ומעשה באשה וכו' ומה שאנו אומרים שהוא כשכור שלא נשתקע בשכרות ולא הגיע לשכרותו של לוט שכל מעשיו ודבריו קיימין ונענש על כל מה שהוא עושה ממה שראוי לו מן העונש כמו הבריאים אבל מי שהגיע

לשכרותו של לוט הרי כל מעשיו ודבריו בטלין ואין דין עליו ולא דבר שיחייב אותו בשום מעשה מן המעשים : (רמב"ם)

פרק ב - משנה ד

הריני נזיר על מנת שאהא שותה יין **[יא]** ומטמא למתים, הרי זה נזיר ואסור בכלן. יודע אני שיש נזירות אבל איני יודע שהנזיר אסור ביין, הרי זה אסור. ורבי שמעון מתיר יודע אני שהנזיר אסור ביין אבל סבור הייתי שחכמים מתירים לי מפני שאין אני יכול לחיות אלא ביין, או מפני **[יג]** שאני קובר את המתים, הרי זה מתיר. ורבי שמעון אוסר :

ר"ע מברטנורה הרי זה נזיר ואסור בכלם. ובהא פלי עלמא מודו, מפני שהתנה על מה שכתוב בתורה וכל המתנה על מה שכתוב בתורה תנאו בטל: אבל איני יודע שהנזיר אסור ביין הרי זה אסור. דנין ותגלחת וטמאה האסורים בנזיר, הנוזר מאחד מהן נזיר בכלן **[יב]**: ורבי שמעון מתיר. דסבר אינו נזיר עד שיזור מפני: או מפני שאני קובר מתים הרי זה מתיר. דהוי נדרי אנסים, והוא אחד מארבעה נדרים שהתירו חכמים **[יד]**: ורבי שמעון אוסר. דסבר ארבעה נדרים שהתירו חכמים צריכים שאלה לחכם **[טו]**. ואין הלכה כרבי שמעון בהני תרי בבי דמתניתין: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט **[יא]** שותה יין כו'. משום דכתיב [במדבר ו] נזר אלהיו על ראשו, ניחא להו לאנשי לדור בתגלחת. אבל הוא הדין כשנודר על מנת לגלח: **[יב]** ומשמע דאין לו התרה. וכן פסק הרמב"ם. אבל הרמב"ם כתב שאם בא לפני חכם ואמר לו כן דרדך שאלה שהחכם מתיר לו, שאין פתח לנדרו גדול מזה, ולא אמרו אסור אלא כשהוא סובר להתיר לעצמו מזה הדרדך. ועין תוספות יום טוב: **[יג]** מפני כו'. כלומר שאני צריך לטמאות בהם ולטפל בהם בשכר

מחמת דחקה. תוספות. ורש"י פרש שאין קוברין באותו מקום אלא הוא: **{יד}** והקשו בתוספות, דמי דמי, דנדרי אגסים הינו שהאגס בא אחר קד, אבל בשעת הנדר לא ידע האגס. ומפרש רבנו תם דמתניתין נמי אירי שהאגס בא אחר קד, כגון שבשעת הנדר היה בריא וחזק ויכול לחיות בלא יין, ולבסוף החליש. ועין תוספות יום טוב: **{טו}** ועל ידי שאלה מתרים אף לרבי שמעון, ולא אסר אלא עד שישאל. ומכאן סיעתא לפרוש הראב"ד דמפרש לאסר דבדברי תנא קמא דרישא הינו נמי עד שישאל: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם הריני נזיר על מנת שאהא שותה יין כו': הבבא הראשונה אין חולק עליה לפי שהעיקר אצלנו כל המתנה על מה שכתוב בתורה תנאו בטל והבבא השניה טעם מחלוקת ר' שמעון וחכמים בה שחכמים אומרים שכל האומר הריני נזיר מן היין בלבד או מן התגלחת בלבד או מן הטומאה בלבד שחל עליו הנזירות יאמר בכאן שחל עליו הנזירות ואפילו שהוא סבר שאחד משלשה דברים הללו מותר ור' שמעון שאמר אינו חייב בנזירות עד שיזיר מכולן אומר אינו חייב בנזירתו אחר שהיה סבור באחד מאלו הדברים שהוא מותר וטעם מחלוקת בבא השלישית מפני שהוא נדרי אונסין בלא ספק והוא מכלל ארבעה נדרים שהתירו חכמים לפיכך אינו צריך הפרה כמו שבארנו בפי' שלישי מנדרים (הלכה א) ור' שמעון אומר שארבעה נדרים אלו על כל פנים יש בהן שאלה לחכם והפרה ולכך אמר בכאן שחל עליו הנזירות אע"פ שהוא אנוס עד ששואל לחכם. ואין הלכה כרבי שמעון בשני המאמרים כולם: (רמב"ם)

פרק ב - משנה ה

הריני נזיר ועלי לגלח נזיר, ושמע חברו ואמר ואני ועלי לגלח נזיר, אם היו פקחים, מגלחים זה את זה. ואם לאו **{יח}**, מגלחים נזירים אחרים:

ר"ע מברטנורה הריני נזיר ועלי לגלח נזיר. קבל עליו נזירות, ועוד קבל עליו להביא קרבנות **{יט}** על נזיר אחר, ובא חברו גם הוא ואמר כן: **אם היו פקחים**. כל אחד פוטר את חברו בקרבנותיו, ואף על פי שבשעה שנדר הראשון לגלח נזיר אפתי לא הוי השני נזיר **{יז}**: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט {טז} שְׁחִיב בְּהֵם בְּשַׁעַת הַתְּגַלְחַת כְּשֶׁנִּשְׁלַם הַנְּזִירוֹת. הַרְמַב"ם :
{יז} מִשּׁוּם דְּהִכִּי קִאָּמַר, דְּאִי מִשְׁכַּחְנָא דְּהוּי נְזִיר אֶגְלַחִיה. גְּמָרָא : {יח} **וְאִם לְאוּ**. שְׂאִין לְהֵם פְּקָחוֹת זֶה אֶלָּא כָּל אֶחָד הֵבִיא קֶרְבָּן לְעֶצְמוֹ, צָרִיךְ [כָּל אֶחָד] לְגַלַּח לְנְזִיר אַחַר לְהֵבִיא קֶרְבָּנוֹתָיו תַּחְתָּיו. תּוֹסְפוֹת : (עיקר תוי"ט).

רמב"ם הריני נזיר ועלי לגלח נזיר ושמע חבירו כו' : פירוש מה שאמר ועלי לגלח נזיר שיביא הקרבנות שחייב בהם בשעת התגלחת כשנשלם הנזירות וכמו כן פירוש מגלחין זה את זה שיביא כל אחד הקרבנות שחייב בהם חבירו ונמצא שלא יפסידו שום דבר ויהיה כל אחד מהם כבר קיים נדרו ודע שהוא כששמע חבירו ואמר ואני ולא אמר לגלח הרי הוא חייב בנזירות בלבד : (רמב"ם)

פרק ב - משנה ו

הָרִי עָלַי לְגַלַּח חֲצִי נְזִיר, וְשָׁמַע חֲבֵרוֹ וְאָמַר
וְאֲנִי עָלַי לְגַלַּח חֲצִי נְזִיר, זֶה מְגַלַּח נְזִיר שְׁלָם
וְזֶה מְגַלַּח נְזִיר שְׁלָם, דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְחֲכָמִים
אוֹמְרִים, זֶה מְגַלַּח חֲצִי נְזִיר וְזֶה מְגַלַּח חֲצִי
נְזִיר :

ר"ע מברטנורה [זֶה מְגַלַּח נְזִיר שְׁלָם] וְזֶה מְגַלַּח נְזִיר שְׁלָם דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי
מֵאִיר לְטַעְמִיה דְּסַבְר תְּפֹס לְשׁוֹן רֵאשׁוֹן, וְכִי אָמַר הָרִי עָלַי לְגַלַּח,
תְּגַלַּחַת שְׁלָמָה קִאָּמַר, וְכִי הָדַר קִאָּמַר חֲצִי נְזִיר, לְאוּ כָּל כְּמִינִיה לְמַהְדָּר
בִּיה אֶפְלוּ תוֹךְ כְּדֵי דְבוּר. וְרַבֵּן סָבְרֵי נָדָר וּפְתִחוּ עִמּוֹ הוּא, וְהוּי כְּאוֹמַר
חֲצִי קֶרְבָּנוֹת {יט} שֶׁל נְזִיר עָלַי, שְׂאִינוּ חִיב אֶלָּא חֲצִי קֶרְבָּנוֹת שֶׁל נְזִיר.
וְהִלְכָה כְּחֲכָמִים : (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט {יט} שְׁבִזָּה הַכֹּל מוֹדִים שְׂאִינוּ מֵבִיא אֶלָּא חֲצִי כו', כִּינּוּן שְׁתַּלָּה
הַחֲצִי בְּקֶרְבָּן. וְכִשְׂאוֹמַר [קֶרְבָּנוֹת] חֲצִי נְזִיר עָלַי הַכֹּל מוֹדִים דְּכֻלְיָה בְּעֵי אֲתוּוֹי,
כֵּן הוּא שְׂיִטַּת הַתּוֹסְפוֹת. וְכֹתֵב דְּשָׁמַע חֲבֵרוֹ וְאָמַר וְאֲנִי, בְּכֵדֵי נִקְט, דְּהָא
בְּרֵאשׁוֹן נִמְי פְּלִיגִי. וְעֵינן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב : (עיקר תוי"ט).

רמב"ם הרי עלי לגלח חצי נזיר ושמע חבירו ואמר ואני כו' : כולם נסכמים שהוא אם אמר חצי קרבנות נזיר עלי שאינו חייב אלא חצי הקרבנות שחייב הנזיר יקריב אותם בשביל איזה נזיר שירצה וישלים זה הנזיר החצי אחר והם גם כן נסכמים שהוא אם אמר קרבנות חצי נזיר עלי שחייב בכל הקרבנות לפי שאין אצלנו חצי נזירות ואמנם חולקים בזה הלשון רבי מאיר אומר כל זמן שאמר הרי עלי חייב בקרבנות נזיר שלימים ומה שאמר אחר כן חצי נזיר הוא חזרה ולא תתקיים לו החזרה וחכמים אומרים נדר ופתחו עמו חזרתו קיימת. והלכה כחכמים : (רמב"ם)

פרק ב - משנה ז

הריני נזיר לכשיהיה לי בן **{כ}**, ונולד לו בן, הרי זה נזיר **{כא}**. נולד לו בת, טמטום, ואנדרוגינוס, אינו נזיר. אם אמר, כשאראה, כשיהיה **{כב}** לי וְלָד, אפלו נולד לו בת **{כג}**, טמטום, ואנדרוגינוס, הרי זה נזיר :

ר"ע מברטנורה ונולד לו בן הרי זה נזיר. דבלשון בני אדם לא מקרי בן אלא זכר, ולא נקבה ולא טמטום ואנדרוגינוס. וולד מקרי אפלו נקבה וטמטום ואנדרוגינוס : (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט **{כ}** בן. פרוש הודאה ושבת להקדוש ברוך הוא שחנני וזפני ונולד לי בן. תוספות : **{כא}** הרי זה נזיר. בגמרא פריך פשיטא, ומשני משום סיפא בת טמטום כו' שאינו נזיר, דמהו דתימא לכשאבנה הוא דקאמר [דכתיב (בראשית ט) ואבנה גם אנכי ממנה וכי נולד בת כו' בהני נמי בנוי ולהוי נזיר], קא משמע לן דלא : **{כב}** כשיהיה. יש נסתאות דלא גרסינן לה ולא ידענא אמאי שני בסיפא מלישנא דרישא : **{כג}** בת. דמהו דתימא וְלָד דמחשבי ביני אינשי קאמר, דהינו בן, קא משמע לן דבת כו' נמי מקרי וְלָד. גמרא : (עיקר תוי"ט).

רמב"ם הריני נזיר לכשיהיה לי בן ונולד לו בן כו' : יעלה על הדעת שענין אמרו בן רוצה לומר שיהיה לו זרע ממה שנאמר (בראשית ט) ואבנה גם אנכי שענינו זרע לבד וג"כ יעלה על הדעת כשאמר כשיהיה לי ולד ענינו ולד נחשב

בין בני אדם אבל לא טומטום ואנדרוגינוס לפיכך למדנו שאין הדבר כן אלא
שנסמוך על המורגל מהלשונות : (רמב"ם)

פרק ב - משנה ח

הפילה אשתו, אינו נזיר. רבי שמעון אומר {כה},
יאמר, אם היה בן קימא, הרי אני נזיר חובה.
ואם לאו, הרי אני נזיר נדבה. חזרה וילדה,
הרי זה נזיר. רבי שמעון אומר, יאמר, אם
הראשון בן קימא, הראשון חובה וזו נדבה.
ואם לאו, הראשון נדבה וזו חובה:

ר"ע מברטנורה **הפילה אשתו**. ולא ידע אי בר קימא הוא אי נפל הוא:
אינו נזיר. ומתניתין רבי יהודה היא דאמר לא מחית איניש נפשיה
אספקא {כד}, וכי אמר פשיהיה לי ולד, על ולד ודאי קאמר: **רבי שמעון**
אומר יאמר אם היה בן קימא וכו'. רבי שמעון סבר ספק נזירות
להחמיר, הלכך צריך להיות נזיר מספק, ומתנה ואומר אם בן קימא
הוא הריני נזיר חובה, ואם לאו הריני נזיר נדבה, ומגלח ומביא
קרבתיו לסוף שלשים יום. ובלא תנאי לא היה יכול להביא קרבן
מספק. ואין הלכה כרבי שמעון: **חזרה וילדה הרי זה נזיר**. שהרי לא
נהג נזירות מחמת הנפל, ועכשיו שילדה ולד של קימא חלה נזירות.
ולדברי רבי שמעון צריך לחזר ולהתנות, דשפא הראשון היה ולד של
קימא: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט {כד} בסוף פרקין דלעיל, גם משנה ה' דהתם כותיה: **רבי**
שמעון אומר. ולא פליג אהא דנולד לו בן [טמטום כו'] דלעיל, דכשאמר שיהיה
לי בן, ודאי לא היה דעתו אלא לבן ודאי לא לטמטום, ולא פליג אלא היכא
דהפילה בן זכר, דמספקא ליה דשפא הוי בן קימא והוי בן גמור. תוספות:
(עיקר תוי"ט).

רמב"ם הפילה אשתו אינו נזיר ר"ש אומר יאמר אם היה כן קיימא כו': רבי שמעון אומר יאמר אם היה ראשון בן קיימא הראשונה חובה וזו נדבה ואם לאו הראשונה נדבה וזו חובה ר' שמעון סובר שספק נזירות להחמיר. ואין הלכה: (רמב"ם)

פרק ב - משנה ט

הריני נזיר, ונזיר כְּשִׁיהֶיָה לִי בֵן, הַתְּחִיל מוֹנֶה אֶת שְׁלוֹ וְאַחַר כֶּךָ נוֹלֵד לוֹ בֵן, מִשְׁלִים אֶת שְׁלוֹ וְאַחַר כֶּךָ מוֹנֶה אֶת שְׁל בְּנוֹ. הַרְיֵנִי נְזִיר כְּשִׁיהֶיָה לִי בֵן וְנָזִיר, הַתְּחִיל מוֹנֶה אֶת שְׁלוֹ וְאַחַר כֶּךָ נוֹלֵד לוֹ בֵן, מְנִיחַ אֶת שְׁלוֹ וּמוֹנֶה אֶת שְׁל בְּנוֹ, וְאַחַר כֶּךָ מִשְׁלִים **{כו}** אֶת שְׁלוֹ:

ר"ע מברטנורה הריני נזיר ונזיר לכְּשִׁיהֶיָה לִי בֵן. מי שקבל עליו נזירות סתם, ועוד קבל עליו נזירות אחרת כְּשִׁיהֶיָה לוֹ בֵן: מִשְׁלִים אֶת שְׁלוֹ. תחלה, ומגלח ומביא קרבן, ואחר כֶּךָ מוֹנֶה אֶת שְׁל בְּנוֹ: הַרְיֵנִי נְזִיר כְּשִׁיהֶיָה לִי בֵן וְנָזִיר. שֶׁקָּבַל עָלָיו תְּחִלָּה נְזִירוֹת בְּנוֹ: וְהַתְּחִיל מוֹנֶה אֶת שְׁלוֹ וְאַחַר כֶּךָ נוֹלֵד לוֹ בֵן. קִדְּם שִׁישְׁלָמוּ שְׁלֵשִׁים יוֹם: מְנִיחַ אֶת שְׁלוֹ וּמוֹנֶה אֶת שְׁל בְּנוֹ. דְּכִיּוֹן שֶׁקָּבַל עָלָיו נְזִירוֹת בְּנוֹ תְּחִלָּה, מִיָּד כְּשֶׁנוֹלֵד לוֹ בֵן צָרִיךְ לְהַנִּיחַ אֶת שְׁלוֹ וּלְמַנּוֹת שְׁל בְּנוֹ, וְאַחַר כֶּךָ מִשְׁלִים אֶת שְׁלוֹ: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט **{כו}** מִשְׁלִים. ואחר כֶּךָ יְגַלַּח עַל שְׁתֵּיהֶם, וּמְבִיא שְׁנֵי קֶרְבָּנוֹת, אֶחָד לְנְזִירוֹת בְּנוֹ וְאֶחָד לְנְזִירוֹת עַצְמוֹ. אֲבָל לֹא יְגַלַּח אַחַר שֶׁהִשְׁלִים נְזִירוֹת בְּנוֹ, דָּאִם כֵּן הָאִידִּי יִשְׁלִים נְזִירוֹת שְׁלוֹ, כִּי לֹא יוּכַל לְגַלַּח בְּהִשְׁלַמַּת נְזִירוֹת, דְּאִין גְּדוּל שְׁעַר פְּחוֹת מִשְׁלֵשִׁים יוֹם, וְנִהְיָ דָּאִם נִדְרַת נְזִירוֹת מְרַבָּה שִׁיהֶיָה נִשְׂאָר אַחַר נְזִירוֹת בְּנוֹ שְׁלֵשִׁים יוֹם דְּאָז הִיא יְכוּל לְגַלַּח לְנְזִירוֹת בְּנוֹ לְהִשְׁלִים נְזִירוֹתָו וּלְשׁוּב וּלְגַלַּח, מִכָּל מְקוֹם בְּמִתְנִיתֵינוּ דְּמִירֵי בְּסִתָּם נְזִירוֹת דְּהוּי שְׁלֵשִׁים יוֹם כּו', לְכֶךָ לֹא יְגַלַּח עַד שִׁישְׁלִים שְׁתֵּי הַנְּזִירוֹת וְיָבִיא שְׁנֵי קֶרְבָּנוֹת.

רש"י ותוספות. והרמב"ם פתב דסבירא ליה דאפלו בנזירות מעטת נחזר
וימנה שלשים יום. ובדעת הר"ב אין הכרע: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם הריני נזיר ונזיר כשיהיה לי בן כו': זה כולו מבואר. ודע כי כשנטמא
בימי הנזירות שחלה עליו כשנולד הבן סותר את הכל לפי שנזירותו ונזירות
בנו במדריגת נזירות אחת אנו חושבים אותו: (רמב"ם)

פרק ב - משנה י

הריני נזיר לכשיהא לי בן, ונזיר מאה יום.
נולד לו בן עד שבועים, לא הפסיד כלום. לאחר
שבועים, סותר שבועים, שאין תגלחת פחות
משלשים יום:

ר"ע מברטנורה עד שבועים לא הפסיד כלום. שכשהוא מפסיק נזירותו
ומונה נזירות בנו ומגלח וחוזר ומשלים את שלו לתשלום נזירותו מן
השבועים שמנה כבר עד המאה שנדר, הם שלשים יום, נמצא בין תגלחת
של נזירות בנו לתגלחת של תשלום נזירותו שלשים יום ואינו מפסיד
כלום. אבל אם מנה יותר משבועים יום קודם שהתחיל בנזירות בנו ובא
להפסיק נזירותו כדי להתחיל נזירות בנו, כשיגלח על נזירות בנו ובא
להשלים נזירותו עד מאה יום שנדר נמצאו פחות משלשים יום בין
תגלחת של נזירות בנו לתגלחת של נזירותו, ואי אפשר להיות בין
תגלחת לתגלחת פחות משלשים יום, ונמצא מפסיד כל אותו הימים
שמנה יותר משבועים: (ר"ע מברטנורה).

רמב"ם הריני נזיר לכשיהא לי בן ונזיר מאה יום כו': כשנולד לו בן והוא
מנה מימי הנזירות עד שבועים אינו מפסיד כלום לפי שהוא מפסיק כמו
שאמרנו וימנה נזירות בנו וישלים אותה ויגלח ואח"כ יחזור ומשלים את
שלו כמו שאמרנו ותהיה המותר שנשאר עליו מנזירות שלו לי יום לפיכך
ימנה אותה אחר תגלחת נזירות בנו ויגלח כמו שאמרנו וחוזר ומשלים את
שלו ויהיה בין תגלחת לתגלחת שלשים יום אבל אם נולד לו בן אחר ע' יום
ופסק חוזר לנזירות בנו והשלים אותה וגלח אינו יכול לחזור להשלים

הנזירות לפי שמה שנשאר מהם הוא פחות ואין תגלחת פחותה משלשים יום לפיכך צריך שימנה אחר נזירות של בנו שהם שלשים יום שניים להשלים נזירות שלו שהם מאה ואז יגלח ויפסיד התוספת כולו שמנה אחר ע' קודם שנולד לו הבן : (רמב"ם)

ג

פרק

פרק ג - משנה א

מי שאמר הריני נזיר, מגלח יום שלשים ואחד. ואם גלח ליום שלשים, יצא. הריני נזיר שלשים יום, אם גלח ליום שלשים לא יצא :

ר"ע מברטנורה מי שאמר הריני נזיר מגלח יום שלשים ואחד. דסתם נזירות שלשים יום : ואם גלח יום שלשים יצא. דמקצת היום ככלו : הריני נזיר שלשים יום אם גלח יום שלשים לא יצא. דהואיל ופרש שלשים יום, שלמים קאמר : (ר"ע מברטנורה).

רמב"ם מי שאמר הריני נזיר מגלח יום שלשים ואחד כו' : כבר אמרנו (פ"א הלכה ד) שסתם נזירות לי יום לפיכך צריך שישלים השלשים בנזירות ויגלח ביום שלשים ואחד : (רמב"ם)

פרק ג - משנה ב

מִי שֶׁנֶזֶר שְׁתֵּי נְזִירִיּוֹת, מְגַלַּח אֶת הָרֵאשׁוֹנָה יוֹם שְׁלֹשִׁים וְאַחַד, וְאֶת הַשְּׁנִיָּה יוֹם שְׁשִׁים וְאַחַד {א}. וְאִם גָּלַח אֶת הָרֵאשׁוֹנָה יוֹם שְׁלֹשִׁים, מְגַלַּח אֶת הַשְּׁנִיָּה יוֹם שְׁשִׁים. וְאִם גָּלַח יוֹם שְׁשִׁים חָסַר אֶחָד, יֵצֵא. וְזוֹ עֵדוּת הָעִיד רַבִּי פְּפִיִּס עַל מִי שֶׁנֶזֶר שְׁתֵּי נְזִירִיּוֹת, שֶׁאִם גָּלַח אֶת הָרֵאשׁוֹנָה שְׁלֹשִׁים יוֹם, מְגַלַּח אֶת הַשְּׁנִיָּה יוֹם שְׁשִׁים. וְאִם גָּלַח לְיוֹם שְׁשִׁים חָסַר אֶחָד, יֵצֵא, שְׁשִׁים שְׁלֹשִׁים עוֹלָה לּוֹ מִן הַמִּנְיָן :

ר"ע מברטנורה וְאִם גָּלַח יוֹם שְׁשִׁים חָסַר אֶחָד יֵצֵא. שְׁשִׁים שְׁלֹשִׁים שֶׁל נְזִירוֹת רֵאשׁוֹנָה עוֹלָה לְכָאן וּלְכָאן, וְכִיּוֹן שְׁשִׁים שְׁלֹשִׁים שֶׁל הָרֵאשׁוֹנָה נִמְנָה גַם מִן הַנְּזִירוֹת הַשְּׁנִיָּה נִמְצְאוּ שְׁלֹשִׁים יוֹם שֶׁל נְזִירוֹת שְׁנִיָּה כָּלִים בְּשְׁשִׁים חָסַר אֶחָד : (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט {א} **שְׁשִׁים וְאַחַד**. שֶׁכְּשֶׁגָּלַח הָרֵאשׁוֹנָה בְּיוֹם שְׁלֹשִׁים וְאַחַד נִגְמַר הַנְּזִירוֹת וּמִתְחַלֵּת נְזִירוֹת שְׁנִיָּה בּוֹ בְּיוֹם, מִיַּד דְּהוּא אֲדָם שֶׁמְקַבֵּל עָלָיו נְזִירוֹת בְּחֵצֵי הַיּוֹם שְׁאוֹתוֹ הַיּוֹם עוֹלָה לּוֹ לְיוֹם שְׁלֹשִׁים, הַלְכָּךְ בְּיוֹם שְׁשִׁים כְּלוּ שְׁתֵּי נְזִירִיּוֹת וּבְשְׁשִׁים וְאַחַד מְגַלַּח עַל הַשְּׁנִיָּה, וְנִמְצָא דְכָל תְּגִלַּחַת בְּיוֹם שְׁלֹשִׁים וְאַחַד. תּוֹסֵפוֹת : (עיקר תוי"ט).

רמב"ם מִי שֶׁנֶזֶר שְׁתֵּי נְזִירוֹת מְגַלַּח אֶת הָרֵאשׁוֹנָה כּוֹ' : יַחֲשׁוּב יוֹם הַתְּגִלַּחַת הָרֵאשׁוֹן מִן הַל' הַקּוֹדְמִים וּמֵהַתְּחִלַּת הַשְּׁלֹשִׁים הַשְּׁנִיִּים לְפִיכֵךְ יִהְיֶה תְּשׁוּלֹם הַל' הַשְּׁנִיִּים יוֹם תְּשַׁעָּה וְחֲמִשִּׁים וְכִשְׁתִּשְׁמַע לְשׁוֹן גִּילוּחַ הַבֵּן מִמֶּנּוּ הַבֵּאת הַקְּרִבֹּנוֹת בַּלְשׁוֹן הַתּוֹרָה : (רמב"ם)

פרק ג - משנה ג

מי שאמר הריני נזיר, נטמא יום שלשים, סותר **{ב}** את הכל. רבי אליעזר אומר, אינו סותר אלא שבעה **{ג}**. הריני נזיר שלשים יום, נטמא יום שלשים, סותר את הכל:

ר"ע מברטנורה נטמא יום שלשים סותר את הכל. שהרי נטמא בתוך ימי הנזירות. ולא אמרינן דיום שלשים עולה לכאן ולכאן דמקצת היום ככלו אלא כשגלח והביא קרבנותיו בו ביום: רבי אליעזר אומר אינו סותר אלא שבעה. דסבירא ליה אמרינן מקצת היום ככלו וכאלו נטמא לאחר מלאת, וטמאה דלאחר מלאת לרבי אליעזר אינה סותרת אלא שבעה: הריני נזיר שלשים יום נטמא יום שלשים סותר את הכל. בין לרבי אליעזר בין לרבנן. דכיון דאמר הריני נזיר שלשים יום, הכל מודים דשלשים יום שלמים בעינן, ולא אמרינן בהא מקצת היום ככלו. ורבי אליעזר דסבירא ליה שהנטמא ביום מלאת ממש סותר שלשים בלבד ואינו סותר הכל, יליף לה מקרא דכתיב (במדבר ו) וזאת תורת הנזיר ביום מלאת, נטמא ביום מלאת תן לו תורת הנזיר, כלומר סתם נזירות שלשים יום, הקא שאמר הריני נזיר שלשים יום ונטמא ביום שלשים שהוא יום מלאת, לכי סותר כל השלשים, סותר את הכל. ורבנן נמי דפליגי עליה דרבי אליעזר ואמרי שהנטמא ביום מלאת סותר את הכל ואפלו מנה כמה ימים, הקא כי אמר הריני נזיר שלשים יום ונטמא ביום מלאת, לכי נמי סותר שלשים סותר את הכל, הלכך בין לרבי אליעזר בין לרבנן סותר את הכל. ובכל הא דאפליגו רבי אליעזר וחכמים הלכה כחכמים: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט **{ב}** סותר. כדכתיב (במדבר ו) וכי ימות מת עליו וגו' והימים הראשונים יפלו: **{ג}** אלא שבעה. כדי שביא קרבנותיו בטהרה שיזה עליו בשלישי ושביעי. רש"י. והינו סותר שבעה, שאסור לשתות יין ולהטמא למתים עד שביא קרבנותיו. תוספות: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם מי שאמר הריני נזיר נטמא יום שלשים כו': כתיב בתורה בנזיר שנטמא והימים הראשונים יפלו (במדבר ו) לפיכך אם נטמא בתוך ימי הנזירות נתבטלו כל הקודמים בלא ספק ואם נטמא ביום מלאת ימי הנזירות אמרו חכמים שהוא ג"כ סותר את הכל ורבי אליעזר אומר שהוא

לא סותר אלא סתם נזירות בלבד שהוא לי יום ואם נטמא אחר מלאת ר"ל אחר שנשלם הנזירות אומר רבי אליעזר שהוא סותר שבעה בלבד וחכ"א שהוא סותר שלשים וכבר נתבאר שסתם נזירות לי ואם הוא גלח יום לי יצא ביום לי כאילו היה אחר מלאת לפיכך סותר שבעה וחכמים שאומרים שכל מי שנטמא אחר מלאת סותר שלשים יאמרו סותר הכל לפי שכולם אינן אלא שלשים יום אבל אם אמר הריני נזיר שלשים שהיה יום שלשים הוא יום תשלום הנזירות ונטמא אז כבר סותר כולם לדברי הכל לרבי אליעזר לפי סברתו סותר לי וזה הנזירות אמנם הם שלשים וכמו כן לחכמים לפי סברתם סותר הכל ואפילו היו יותר מלי נתבטלו כמו שבאר בבבא הגי' והלכה כחכמים בכל זה : (רמב"ם)

פרק ג - משנה ד

הריני נזיר מאה יום, נטמא יום מאה, סותר את הכל. רבי אליעזר אומר, אינו סותר אלא שלשים. נטמא יום מאה ואחד, סותר שלשים יום. רבי אליעזר אומר, אינו סותר אלא שבעה :

ר"ע מברטנורה הריני נזיר מאה יום נטמא יום מאה סותר את הכל. רבנן לטעמיהו דאמרי נטמא יום מלאת כאלו נטמא בתוך זמנו וסותר את הכל: רבי אליעזר אומר לא סותר אלא שלשים. דסבירא ליה נטמא ביום מלאת אינו סותר אלא שלשים **{ד}**: נטמא יום מאה ואחד. לרבנן סותר שלשים, דגזרו יום מאה ואחד שהוא יום תגלחת אטו יום מאה. ומפל מקום לא החמירו **{ה}** עליו לעשותו כיום מאה שהוא יום מלאת שהוא סותר הכל, וגזרו שישתת סתם נזירות שהוא שלשים יום בלבד: **ורבי אליעזר אומר אינו סותר אלא שבעה**. ואזדא לטעמיהו דאפלו ביום שלשים לא גזר באומר הריני נזיר סתם **{ו}**: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט **{ד}** ואף על גב דסבירא ליה לרבי אליעזר מקצת היום ככלו, הואיל דקאמר מאה יום, שלמים משמע. רש"י. וקצת קשה דאלא היכי הוה ליה למימר, דבשלמא כשאמר שלשים שהיה יכול לדר בנזיר סתם והוה

שְׁלֹשִׁים, כִּי פִרַשׁ וְאָמַר שְׁלֹשִׁים וְדָאֵי שְׁלֹמִים בְּעֵי לְמִימַר, אֲבָל כְּשֶׁרוּצָה לְדַר בְּנִזְיֹת מְרַבָּה עַל כְּרוּחַ צְרִיד לְפִרְשׁ, וּמְנַלְן דְּשְׁלֹמִים בְּעֵי לְמִימַר. וְנִרְאָה כְּפִרוּשׁ הַתּוֹסֵפוֹת דְּמִשְׁמָעוֹת דְּקָרָא דְּזֹאת תּוֹרַת הַנְּזִיר מִשְׁמַע דְּאִירִי בְּדַמְפְּרֵשׁ נְזִירוֹתוֹ וְלֹא בְּסֵתֶם נְזִיר, מְדַקְּאֵמַר נְטִמָּא בְּיוֹם מְלֹאת תֵּן לוֹ תּוֹרַת נְזִיר פְּרוּשׁ סֵתֶם נְזִירוֹת, מְכַלְל דְּעַד הַשְּׁתָּא לָאוּ בְּכַלְל נְזִירוֹת קִימִי, אֲבָל מִנְזִירוֹת סֵתֶם לֹא מִיִּרִי כָּלֵל. אֲבָל כִּי נִדְרַ בְּפִרוּשׁ שְׁלֹשִׁים אֲזִי לֹא הוּי נְמִי סֵתֶם נְזִיר, דְּהָא פִּרְשׁ שְׁלֹשִׁים יוֹם, בְּהֵהִיא מוֹדָה רַבִּי אֱלִיעֶזֶר כִּי נְטִמָּא בְּיוֹם שְׁלֹשִׁים דְּסוֹתֵר שְׁלֹשִׁים, דְּבִדְיָדִיה נְמִי אִירִי קָרָא: **(ה)** אֲבָל הַתּוֹסֵפוֹת כְּתָבוּ דְּלִכְדָּ אֵינּוּ סוֹתֵר אֶלָּא שְׁלֹשִׁים, דְּהוּאִיל וְיוֹם מְאָה וְאֶחָד יוֹם תְּגַלְחַת וְיוֹם הַבָּאֵת קְרַבְנוֹתֵיו גְּזָרִינְן אֲטוּ נְזִיר סֵתֶם הִיכָא דְּנְטִמָּא בְּיוֹם שְׁלֹשִׁים, דְּהוּי יוֹם שְׁלֹשִׁים יוֹם תְּגַלְחַת מִן הַתּוֹרָה מְשׁוּם דְּאֶמְרִינְן מְקַצֵּת הַיּוֹם כְּכֹל וְסוֹתֵר כָּל שְׁלֹשִׁים מִדִּין תּוֹרָה כְּדִלְעִיל, וְגְזָרִינְן יוֹם מְאָה וְאֶחָד אֲטוּ יוֹם שְׁלֹשִׁים, וְהוּא הַדִּין לְעִיל הֵנָּה מְצִי לְמַתְנֵי הַכִּי גְבִי הַרִינִי נְזִיר נְטִמָּא יוֹם שְׁלֹשִׁים וְאֶחָד סוֹתֵר הַכֹּל מְדַרְבְּנֵן: **(ו)** כְּלוּמַר דְּלִית לִיה גְּזָרָה כְּלָל וְאֶפְלוּ בְּיוֹם שְׁלֹשִׁים, אֲבָל לְרַבְּנָן דְּסוֹתֵר בְּיוֹם שְׁלֹשִׁים לָאוּ מְשׁוּם גְּזָרָה הוּא אֶלָּא מִן הַתּוֹרָה הוּא. וְעֵין תּוֹסֵפוֹת יוֹם טוֹב: (עִיקַר תּוּי"ט).

רמב"ם הרמב"ם לא פירש משנה זו. (רמב"ם)

פרק ג - משנה ה

מִי שֶׁנֶּזֶר וְהוּא בְּבֵית הַקְּבָרוֹת **(ז)**, אֶפְלוּ הָיָה שָׁם שְׁלֹשִׁים יוֹם, אֵין עוֹלִין לוֹ מִן הַמִּנְיָן וְאֵינּוּ מִבִּיא קֶרְבַּן טְמֵאָה **(ח)**. יֵצֵא וְנִכְנַס, עוֹלִין לוֹ מִן הַמִּנְיָן וּמִבִּיא קֶרְבַּן טְמֵאָה. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, לֹא בּוּ בְּיוֹם, שֶׁנֶּאֱמַר **(במדבר ו)** וְהִימִים הָרֵאשֹׁנִים יִפְלוּ, עַד שֶׁיִּהְיוּ לוֹ יָמִים רֵאשֹׁנִים:

ר"ע מברטנורה וְאֵינּוּ מִבִּיא קֶרְבַּן טְמֵאָה. דְּכִי כְּתִיב קֶרְבַּן טְמֵאָה, בְּנְזִיר טְהוֹר שֶׁנְּטִמָּא הוּא דְּכְתִיב. וּמְכַל מְקוֹם אִם הִתְרוּ בּוּ חֵיב מְלָקוֹת: יֵצֵא וְנִכְנַס עוֹלִין לוֹ מִן הַמִּנְיָן וּמִבִּיא קֶרְבַּן טְמֵאָה. הָא מִתְנִיתִין מִפְּרָשָׁא

בגמרא הכי, יצא מבית הקברות והזה שלישי ושביעי וטבל וטהר מטמאתו והתחיל למנות ימי נזירותו, אף על פי שחזר ונכנס אחר כך לבית הקברות, עולין לו מן המנין אלו הימים שמנה אחר שטהר, הואיל והפסיקה טהרה בין הימים הראשונים שנזר והוא בבית הקברות ובין אלו הימים האחרונים. ואף על פי שחזר ונכנס לבית הקברות, טמאת בית הקברות אינה סותרת מנין הימים שנמנו בטהרה, שאין סותר בנזיר אלא שתיים עשרה טמאות האמורות בו [ט]. והאי דקאמר תו ומביא קרבן טמאה, הכי קאמר, אם נטמא שוב באחת מן הטמאות שהנזיר מגלח, מביא קרבן טמאה וסותר: **רבי אליעזר אומר לא בו ביום**. כלומר אם בו ביום שטבל וטהר בו ביום נטמא באחת מן הטמאות שהנזיר מגלח, אינו סותר אותו היום, דכתב והימים הראשונים יפלו, אין הטמאה סותרת עד שיהיו לו שני ימים [י] של נזירות מנויים. והוא הדין בנזיר בעלמא שנטמא ביום ראשון של מנין נזירותו, שאין הטמאה סותרת אותו היום, אלא משלים עליו מנין ימי נזירותו. והלכה כרבי אליעזר: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט [ז] בבית הקברות. והוא הדין אם היה טמא ונדר. תוספות: [ח] **ואינו כו'.** אם נטמא טמאה שהנזיר מגלח עליה. הרמב"ם: [ט] עין ריש פרק ז'. ויש עוד שתי טמאות שמגלח עליהן, והן עצם פשערה ורבע קב עצמות, שאילו בנזיר אין מטמא באהל, אבל מטמא לנזיר במגע ובמשא. ועין תוספות יום טוב: [י] כלומר עד שיתחיל יום השני. וכן פסקו רש"י ותוספות, וכן הוא בפרוש הרמב"ם. אבל בחבורו כתב דוקא שני ימים, לכן צריך לומר דמה שכתב [הר"ב] והוא הדין כו' ביום ראשון לאו דוקא, וכן בדברי רבי אליעזר לא בו ביום, לאו דוקא. ועין תוספות יום טוב: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם הריני נזיר מאה יום נטמא יום מאה סותר כו': מי שנזר והוא בבית הקברות כו': מה שאמר ואינו מביא קרבן טומאה כמו כן אינו חייב תגלחת וחייב מלקות מפני שעמד שם אחר שהתרו בו בלא ספק. ומה שאמר עולין לו ואין עולין לו לפי מה שבארו וזה כי מי שנזר בבית הקברות כך וכך ימים אח"כ עמד שם בבית הקברות ימים ויצא והזה שלישי ושביעי וטבל ואח"כ חזר בבית הקברות הם יעלו לו ממנין הימים שעמד בבית הקברות מכלל ימי הנזירות ואם הוא חזר אחר שיצא קודם שישלים טהרתו ונכנס בבית הקברות סותר הכל ולא יעלו לו מן המנין אלו הימים שהיה בהם בבית הקברות לא הראשונים ולא האחרונים אלא סותר הכל לפי שלא נכנס אחר טהרה אלא הטומאה מחוברת וכאילו לא יצא שאמרנו שהימים שעמד שם לא יעלו לו מן המנין. ויהיה שיעור המשנה ופירושה מי שנדר בנזיר והוא בבית הקברות אפילו הוא שם שלשים יום אין עולין לו אם נטמא שם טומאה שהנזיר מגלח עליה אינו מביא קרבן טומאה יצא והזה ושנה וטבל וחזר עולין לו מן המנין חזר ונכנס קודם הזאה וטבילה אין עולין לו מן המנין ר' אליעזר אומר אם חזר בו ביום שנזר אינו סותר אותו היום שנאמר והימים הראשונים יפלו. והלכה כרבי אליעזר וכמו כן הדין בנזיר טהור מתחילתו שנטמא ביום שנזר אינו סותר אותו היום אבל ישלים עליו המנין ואם נטמא בשני אח"כ אז סותר הראשונים: (רמב"ם)

פרק ג - משנה ו

מִי שֶׁנָּזַר נְזִירוֹת הַרְבֵּה **{יא}** וְהַשְּׁלִים אֶת
נְזִירוֹתָיו, וְאַחַר כֵּן בָּא לְאֶרֶץ, בֵּית שְׁמַאי
אוֹמְרִים, נָזִיר שְׁלֹשִׁים יוֹם, וּבֵית הַלֵּל
אוֹמְרִים, נָזִיר בְּתַחֲלָה. מַעֲשֵׂה בְּהִילְנֵי הַמַּלְכָּה,
שֶׁהֲלֹךְ בְּנֶה לְמַלְחָמָה, וְאַמְרָה, אִם יָבֵא בְּנֵי מִן
הַמַּלְחָמָה בְּשָׁלוֹם אֵהָא נְזִירָה שְׁבַע שָׁנִים, וּבָא
בְּנֶה מִן הַמַּלְחָמָה, וְהִיתָה נְזִירָה שְׁבַע שָׁנִים.
וּבְסוּף שְׁבַע שָׁנִים עָלְתָה לְאֶרֶץ, וְהוֹרוּהָ בֵּית
הַלֵּל שֶׁתֵּהָא נְזִירָה עוֹד שְׁבַע שָׁנִים אַחֲרוֹת.
וּבְסוּף שְׁבַע שָׁנִים נְטִמָּאת, וְנִמְצָאת נְזִירָה
עֲשָׂרִים וְאַחַת שָׁנָה. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, לֹא הִיתָה
נְזִירָה אֶלָּא אַרְבַּע עֶשְׂרֵה שָׁנָה:

ר"ע מברטנורה וְהַשְּׁלִים אֶת נְזִירוֹתָיו וְאַחַר כֵּן בָּא לְאֶרֶץ. שְׂאִין נְזִירוֹת
נוֹהֶגֶת אֶלָּא בְּאֶרֶץ, מְשׁוּם טְמֵאת אֶרֶץ הָעַמִּים. וּמִי שֶׁנָּזַר נְזִירוֹת בְּחוּצָה
לְאֶרֶץ מְחִיבִין אוֹתוֹ לַעֲלוֹת לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְלִהְיוֹת נוֹהֵג שָׁם נְזִירוֹתוֹ **{יב}**:
נְזִיר בְּתַחֲלָה. צְרִיךְ לְנַהֵג בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כְּמִנְיֵן הַיָּמִים שֶׁנָּזַר בְּנְזִירוֹת,
וְהַיָּמִים שֶׁנַּהֲג בְּנְזִירוֹת בְּחוּצָה לְאֶרֶץ כְּאֵלוֹ לֹא נַהֲג בָּהֶם נְזִירוֹת כָּלֵל:
אָמַר רַבִּי יְהוּדָה לֹא הִיתָה נְזִירָה אֶלָּא אַרְבַּע עֶשְׂרֵה שָׁנָה. רַבִּי יְהוּדָה
סְבִירָא לִיהּ כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר דְּאָמַר לְעִיל בְּפִרְקִין הַנְּטִמָּא בְּיוֹם מְלֵאת אֵינוֹ
סוּתֵר אֶלָּא שְׁלֹשִׁים יוֹם, וּמְשׁוּם הֵכִי קָאמַר דְּהִילְנֵי הַמַּלְכָּה שֶׁנְּטִמָּא
בְּסוּף אַרְבַּע עֶשְׂרֵה שָׁנָה שֶׁהִיא בְּיוֹם מְלֵאת לֹא סְתֵרָה הַכֹּל וְלֹא הִצְרִיכָה
לְמִנּוֹת עוֹד שְׁבַע שָׁנִים אַחֲרוֹת אֶלָּא שְׁלֹשִׁים יוֹם בְּלִבָּד. וּלְפִי שֶׁלֹּא הִיתָה
שָׁנָה שְׁלֵמָה לֹא מְנַאָה בְּחֻשְׁבוֹן, וְהָרִי הוּא כְּאֵלוֹ אָמַר לֹא הִיתָה נְזִירָה
אֶלָּא אַרְבַּע עֶשְׂרֵה שָׁנָה וּשְׁלֹשִׁים יוֹם: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט {יא} **הרבה**. פרשו התוספות הרבה משלשים יום. וביש ספרים גרס מרבה: {יב} והא דתנן ואחר כך בא לארץ, לאו דוקא במקרה בעלמא דלא סגי דלא אתי לארץ ישראל להקריב קרבנותיו ולהשלים נזירות לכל מר כדאית ליה. תוספות. ומשמע דמחייבין היו אותו מיד לילך לארץ ישראל. והילני המלכה אפשר שלא ידעו חכמים בנזירותה כו'. כסף משנה. ולפי מה שכתב הר"ב בעדיות פרק ד' משנה י"א דטעמא משום קנסא, יש לומר דאין מחייבים אלא כשהשלים נזירותו. וכן משמע מלשון הר"ב. ועין תוספות יום טוב: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם מי שנזר נזירות הרבה והשלים את נזירותו כו': הנזירות אי אפשר בח"ל מפני הטומאה ומה שאמרו בתוספתא שהנזירות נוהגת בארץ ובח"ל ר"ל שכל מי שחייב עצמו נזירות בח"ל נתחייב בזה על צד הקנס לפיכך יעלה לא"י ויתחייב שם בנזירות וזה שנדר בח"ל ב"ש אומרים יהיה הקנס שנחייבהו סתם נזירות א"י והוא לי יום וב"ה אומרים נחייבהו מן הנזירות כפי מה שחייב עצמו בארץ ור' יהודה סבר שכל מי שנטמא ביום מלאת אינו סותר [את] הכל ואמנם סותר לו לי יום בלבד כמו שאמר רבי אליעזר וכן נתבאר שלפי דעתו אמר זאת הסברא וסמך זה למה שנאמר זאת תורת הנזיר ביום מלאת התורה אמרה נטמא ביום מלאת נותנין לו תורת נזיר ר"ל סתם נזירות שהוא שלשים ולכך אומר לא היתה נזירה אלא ארבעה עשר שנה ולא מנה הלי יום אחר שלא השלימה השנה. ואין הלכה כרבי יהודה: (רמב"ם)

פרק ג - משנה ז

מי שהיו שתי כתי עדים מעידות אותו, אלו מעידים שנזר שתיים, ואלו מעידים שנזר חמש, בית שמאי אומרים, נחלקה העדות ואין כאן נזירות. ובית הלל אומרים, יש בכלל חמש שתיים, שיהא נזיר שתיים:

ר"ע מברטנורה אלו מעידים שנדר שתיים. שתי נזירות: ואלו מעידים שנדר חמש. באותה שעה שאתם אומרים שנדר שתיים, אנו מעידים

שְׁנֵדֵר חֲמֵשׁ נְזִירוֹת. וְהוּא אוֹמֵר שְׁלֹא נִדָּר כָּלֵל [יג] : בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים
נְחֻלְקָה הָעֵדוּת. הוֹאִיל וּמְכַחֲשׁוֹת זוֹ אֶת זוֹ נִתְבַּטְּלוּ דְבָרֵיהֶם וְאִין כָּאֵן
עֵדוּת כָּלֵל : וּבֵית הַלֵּל אוֹמְרִים יֵשׁ בְּכֹלֵל חֲמֵשׁ שְׁתֵּיִם. וְיֵהָא נְזִיר שְׁתֵּיִם :
(ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט [יג] וְאִי נִמְי בְּאוֹמֵר אֵינִי יוֹדֵעַ, וְהַשְׁתָּא צְרִיךְ לְדוֹן לְפִי הָעֵדוּת,
אִי נִמְי שְׁשׁוֹתֵק וּבְאוֹ שְׁתֵּי הַכְּתוּת יַחַד, דְּלֹא הָוִי שְׁתִּיקְתּוּ כְּהוֹדָאָה, דְּלֹא
מוֹדָה הוּא דְאָמַר מַה לִּי לְהַכְחִישׁוֹן הָא שְׁתִּיחֵן מְכַחֲשׁוֹת זוֹ אֶת זוֹ. תוֹסְפוֹת :
(עיקר תוי"ט).

רמב"ם מִי שֶׁהָיוּ שְׁתֵּי כִּתֵּי עֵדִים מְעִידוֹת אוֹתוֹ כו' : זֶה מְבוֹאֵר. וְכִבֵּר יַדְעַת
שֶׁהַנְּזִירוֹת שְׁלֹשִׁים יוֹם : (רמב"ם)

ד

פרק

פרק ד - משנה א

מִי שֶׁאָמַר הֲרִינִי נְזִיר, וְשָׁמַע חֲבֵרוֹ וְאָמַר וְאֵנִי,
וְאֵנִי [א], כָּלֵם נְזִירִין. הִתֵּר הֲרֵאֲשׁוֹן, הִתֵּרוּ כָּלָן.
הִתֵּר הָאֲחֵרוֹן, הָאֲחֵרוֹן מִתֵּר וְכָלֵם אֲסוּרִין.
אָמַר הֲרִינִי נְזִיר, וְשָׁמַע חֲבֵרוֹ וְאָמַר, פִּי כָפִיו
וְשַׁעְרֵי כְּשַׁעְרוֹ, הֲרִי זֶה נְזִיר. הֲרִינִי נְזִיר,
וְשָׁמַע אֲשֵׁתוֹ וְאָמְרָה, וְאֵנִי, מִפֵּר אֶת שְׁלָה,

וְשָׁלוּ קַיִם. הֲרִינִי נְזִירָה, וְשָׁמַע בַּעֲלָה וְאָמַר, וְאָנִי, אֵינֹו יְכוֹל לְהַפֵּר :

ר"ע מברטנורה מי שְׁאָמַר הֲרִינִי נְזִיר. כָּלֶם נְזִירִים. וְהוּא שֶׁהִתְפַּיֵס כָּל אֶחָד מֵהֶן בְּתוֹךְ דְּבָרֵי חֲבֵרוֹ **{ב}** **{ג}** בְּכַדֵּי שְׁאֵלַת שְׁלוֹם תְּלַמִּיד לָרֵב, שֶׁהוּא כְּדֵי שְׂיֵאמַר שְׁלוֹם עֲלֶיךָ רַבִּי : פִּי כָפִיו כּוֹי. וְהוּא שְׂיֵאמַר פִּי כָפִיו מִיַּיִן וְשִׁעָרֵי כְּשִׁעְרוֹ מִלְּהַגְזֹז : וְשָׁמַע בַּעֲלָה וְאָמַר וְאָנִי, אֵינֹו יְכוֹל לְהַפֵּר. שֶׁכָּבֵר קַיִם נִדְרָה כְּשִׁאָמַר וְאָנִי. וְאִם אִשָּׁה נִדְרָה בְּנְזִיר וְשָׁמַע אַחַר וְאָמַר וְאָנִי, וְאַחַר כֵּן הִפֵּר לָהּ בַּעֲלָה, אֵינֹו מוֹפֵר לָזֶה שֶׁאָמַר וְאָנִי, שְׂאִין הַבַּעַל עוֹקֵר הַנֶּדֶר מֵעַקְרוֹ כְּמוֹ הַחֲכָם : (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט **{א}** וְאָנִי וְאָנִי. כְּלוֹמַר שְׁנַיִם שָׁמְעוּ לְרֵאשׁוֹן שֶׁקִּבֵּל נְזִירוֹת וְהֶאָחָד אָמַר וְאָנִי וְכֵן הִשְׁנִי אָמַר וְאָנִי. תּוֹסֵפוֹת : **{ב}** דְּחַד בְּחֲבָרִיהַ מִתְּפִיֵס, וְלֹא בְּקַמָּא. גְּמָרָא. וְלִפְיֶכֶךְ מִשְׁנֵתְנוּ שֶׁשְׁנָאָה וְאָנִי וְאָנִי הוּא הַדִּין אֶפְלוּ מֵאָה, דְּהָא אִין צְרִיךְ שְׂיִתְפִּיֵסוּ בְּתוֹךְ כְּדֵי דְבוֹר שֶׁל רֵאשׁוֹן, אֶלְא דְתִנָּא לָאוּ כִּי רוֹכְלָא לְחֻשְׁב וְלִיזֵל. וְעַיִן תּוֹסֵפוֹת יוֹם טוֹב : **{ג}** מְסִיעַ לְדְבָרֵי הַתּוֹסֵפוֹת [בְּפָרָק א' אוֹת ה'] דְּהֲרִינִי לֹא סָגִי כְּמוֹ אֶהָא, דְּהָא הֲכִי נְמוּי וְאָנִי לְחוּד לֹא מְהִנִּי אֶלְא עַל יָדֵי הַתְּפִיֵסָה דְתוֹךְ כְּדֵי דְבוֹר, אֶף עַל פִּי שְׁהִיָה הַנְּזִיר עוֹמֵד לְפָנָיו, וְשִׁעוֹר הַדְּבוֹר כְּתֵב הַרְמַב"ם כְּדָרְךְ בִּינוֹנִית : (עיקר תוי"ט).

רמב"ם מי שאמר הריני נזיר ושמע חבירו ואמר ואני כו' : זה שאמרנו שהאומר ואני חל עליו הנזירות כשיהיה זה בתוך כדי דיבור והוא שיעור שיאמר שלום עליך רבי כדרך בינונית וכמו כן השלישי והרביעי וכל מה שיהיה יותר מזה המנין האומר ואני אם היה בין אמרו ואני ובין מי שקדם ממנו (ומה) שאומר ואני פחות מכדי דיבור אז חל עליו מה שחל על הקודם ממנו ומ"ש פי כפיו ע"מ שיאמר פי כפיו מיין ושערו כשערו מלהגזז וממה שצריך שתדעהו שהאשה שנדרה בנזיר ושמע אותה אחר ואמר ואני אח"כ בא בעלה והפר לה זה שאמר ואני חייב בנזירות אף ע"פ שהופר נדרה לפי שהבעל כשהפר אינו עוקר מן הנדר אלא מה שתלוי באשה בלבד והוא מה שאמרו בזאת הכוונה בעל מיגז גיז ולא מיעקר עקר והיוצא מזה הוא מה שאמרנו וכשאמר הבעל עצמו ואני לא יפר אחר כן לפי שכבר קיים נדרה כמו שבארנו בסוף פרק עשירי מנדרים : (רמב"ם)

פרק ד - משנה ב

הַרִינִי נְזִיר, וְאַתָּה, וְאַמְרָה אָמֵן {ד}, מִפֶּר אֶת שְׁלָה, וְשָׁלוּ קַיִם. הַרִינִי נְזִירָה, וְאַתָּה, וְאַמֵּר אָמֵן, אֵינוֹ יָכוֹל לְהִפָּר:

ר"ע מברטנורה **הַרִינִי נְזִיר וְאַתָּה וְאַמְרָה אָמֵן מִפֶּר אֶת שְׁלָה**. וְדוֹקָא פִּי אָמֵר לָהּ בְּלִשׁוֹן שְׁאֵלָה, כְּלוּמַר וְאַתָּה מַה תִּאמְרִי, תִּהְיוּ נְזִירָה כְּמוֹנִי אִם לֹא, אִזּוֹ יָכוֹל לְהִפָּר. אָבֵל אִם אָמֵר הַרִינִי נְזִיר וְאַתָּה, בְּנִחוּתָא, וְעִנְתָּהּ אָמֵן, אֵינוֹ יָכוֹל לְהִפָּר, שְׁהָרִי קַיִם לָהּ: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט {ד} אָמֵן. דָּאִי לֹא אָמְרָה אָמֵן הִיא מִתְּפָרֵת, שְׁאֵינוֹ יָכוֹל לְהִדְיָרָה בְּעַל כְּרַחֵם. תּוֹסֵפוֹת: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם הריני נזיר ואת ואמרה אמן מיפר את שלה כו': כשאמר אדם לאשתו הריני נזיר ואת על דרך הפסק והחלוטין ואמרה אמן אינו יכול להפר אבל אם היה אומר לה על התימה כגון שיאמר ואת מה תאמרי התחייבת במה שחייבתי על עצמי או לא ואמרה אמן אז רוצה לומר אני מחוייבת ה"ז אפשר לו שיפר לה כמו שזכר: (רמב"ם)

פרק ד - משנה ג

הָאִשָּׁה שֶׁנִּדְרָה בְּנְזִיר, וְהִיְתָה שׁוֹתָה בֵּינָן וּמִטְמָאָה לְמִתִּים, הָרִי זֹו סוֹפְגָת אֶת הָאֲרָבָעִים. הִפָּר לָהּ בְּעֵלָה וְהִיא לֹא יִדְעָה שֶׁהִפָּר לָהּ בְּעֵלָה, וְהִיְתָה שׁוֹתָה בֵּינָן וּמִטְמָאָה לְמִתִּים, אֵינָה סוֹפְגָת אֶת הָאֲרָבָעִים. רַבִּי

יְהוּדָה אוֹמֵר, אִם אֵינָהּ סוֹפְגַת אֶת הָאֲרָבָעִים, תִּסְפַּג מִכַּת מֵרָדוֹת :

ר"ע מברטנורה וְהִיְתָה שׁוֹתָה יַיִן וּמִטְמָאָה לְמֵתִים. וְאַחַר כֶּךָּ הִפָּר לָהּ בְּעֵלָה : הִרִי זֹ סוֹפְגַת אֶת הָאֲרָבָעִים. עַל שֶׁעֲבָרָה קִדְּם הַפָּרָה {ה} : תִּסְפַּג מִכַּת מֵרָדוֹת. מִדְּבָרֵי סוֹפְרִים. וּמִכּוֹת מֵרָדוֹת {ו} הָאֲמוּרָה בְּכָל מְקוֹם, כְּפִי מֵרָאָה עֵינֵי הַדָּן וּכְפִי צֶרֶךְ הַשָּׁעָה. וְדוֹקָא בְּעֵבֶרָה שֶׁכָּבֵר נַעֲשֶׂתָה, אָבֵל גְּבִי מְצוֹת עֲשֵׂה כְּגוֹן עֲשֵׂה סָכָה וְאֵינוֹ עוֹשֶׂה, טַל לֹלֵב וְאֵינוֹ נוֹטֵל, מִכֵּין אוֹתוֹ עַד שִׁיעֲשֶׂה אוֹ עַד שֶׁתִּצָּא נֶפֶשׁוֹ : (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט {ה} דְּבַעַל מֵינֵז גְּיִזָּ וְלֹא מְעַקֵּר כְּדִלְעִיל : {ו} וְלָמָּה קוֹרִין אוֹתוֹ מִכַּת מֵרָדוֹת, מִפְּנֵי שֶׁמֵּרָד בְּדְבָרֵי תוֹרָה וּבְדְבָרֵי סוֹפְרִים. הַר"ן : (עיקר תוי"ט).

רמב"ם האשה שנדרה בנזיר והיתה שותה ביין כו' : אומר אם נדרה בנזיר ועברה והיתה שותה ביין או מיטמאה למתים אח"כ שמע בעלה נדרה והיפר לה היו מכין אותה מלקות מ' על מה שעברה קודם ההפרה אמנם מכות מרדות בזה המקום וזולתו עניינם תלוי לב"ד יעשו כפי השתדלותם. ומה שאמר ר' יהודה הלכה כמותו : (רמב"ם)

פּוּק - ד - מִשְׁנָה ד

הָאִשָּׁה שֶׁנִּדְרָה בְּנִזְיֹר וְהִפְרִישָׁה אֶת בְּהֵמָתָהּ וְאַחַר כֶּךָּ הִפָּר לָהּ בְּעֵלָה, אִם שָׁלוּ הִיְתָה בְּהֵמָתָהּ, תִּצָּא וְתִרְעָה בְּעֵדֶר {ז}. וְאִם שָׁלָה הִיְתָה בְּהֵמָתָהּ, תִּחַטָּא תָּמוֹת {ט}, וְעוֹלָה תִּקְרַב עוֹלָה, וְהַשְּׁלָמִים יִקְרְבוּ שְׁלָמִים, וְנֶאֱכָלִין לְיוֹם אֶחָד, וְאֵינָן טְעוּנִין לָחֶם. הָיוּ לָהּ מְעוֹת סְתוּמִים, יִפְּלוּ לְנִדְבָה. מְעוֹת מְפֹרָשִׁים, דְּמֵי חֻטָּאת, יִלְכוּ לִים הַמֶּלֶח, לֹא נֶהְנִים וְלֹא

מוֹעֲלִים {יא} בָּהֶן. דְּמֵי עוֹלָה, יָבִיאוּ עוֹלָה,
וּמוֹעֲלִים בָּהֶן. דְּמֵי שְׁלָמִים, יָבִיאוּ שְׁלָמִים {יב},
וְנֶאֱכָלִין לְיוֹם אֶחָד, וְאֵינָן טְעוּנִין לָחֵם:

ר"ע מברטנורה ואם שְׁלָה. כְּגוֹן שֶׁנִּתְּנוּ לָהּ אַחַר בְּמִתְּנָה עַל מְנַת שְׁאִין לְבַעֲלָהּ רְשׁוֹת בָּהֶן {ח}. דְּנִכְסֵי מְלוֹג וְנִכְסֵי צֶאֱן בְּרִזָּל כֶּלֶן מְשַׁעֲבָדִים לְבַעֲלָהּ: **חֲטָאֵת תַּמּוֹת.** מִמִּתְּיֻנִּין לָהּ עַד שְׁתַּמּוֹת: **וְנֶאֱכָלִין לְיוֹם אֶחָד.** כְּשֶׁלְּמֵי נְזִיר שְׁאִין נֶאֱכָלִים אֶלָּא לְיוֹם וְלַיְלָה: **וְאֵין טְעוּנִין לָחֵם.** שְׁכָל שְׁלָמֵי נְזִיר טְעוּנִים לָחֵם, וְזוֹ הוּאֵיל וְהִפְרָ לָהּ בַּעֲלָהּ אֵין שְׁלָמִים הִלְלוּ טְעוּנִין לָחֵם: **הֵיוּ לָהּ מַעוֹת סְתוּמִים.** שֶׁהִפְרִישְׁתָּן סִתְּם לְקַרְבָּנוֹת נְזִיר, וְלֹא פָרְשָׁה אֱלוֹהִים לְחֲטָאֵת וְאֱלוֹהִים לְעוֹלָה וְאֱלוֹהִים לְשְׁלָמִים {י}: **יִפְלוּ לְנִדְבָה.** לְתַבּוֹת שֶׁבַּמְקַדָּשׁ שֶׁמִּשְׁלִיכִים בָּהֶם שְׁאָר מַעוֹת נִדְבָה וְקוּנִים מִהֶן קַרְבָּנוֹת שְׁכָלֵן עוֹלוֹת: **לֹא נֶהְנִין וְלֹא מוֹעֲלִין.** לְכַתְּחֵלָה אֲסוּר לְהַנּוֹת בָּהֶן, וְאִם נֶהְנָה אֵינוֹ חַיֵּב לְהַבִּיאַ קָרְבָּן מְעִילָה הָאֲמוּר בְּכָל מִי שֶׁנֶּהְנָה מִן הַהִקְדָּשׁ: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט {ז} בעדר. דְּכִי אֶקְנִי לָהּ מִיַּד דְּצָרִיכָא לָהּ, מִיַּד דְּלֹא צָרִיכָא לָהּ לֹא אֶקְנִי לָהּ. גִּמְרָא: {ח} גִּמְרָא. וְצָרִיךְ גַּם כֵּן שֶׁיֵּאמַר לָהּ [אֶלָּא מֵה] שְׁאֵת נוֹשְׂאֵת וְנוֹתְנַת לְפִיד. תּוֹסְפוֹת: {ט} **תַּמּוֹת.** כְּדִמְפָּרֵשׁ בְּגִמְרָא לְעִיל דְּאִשָּׁה שֶׁהִפְרָ לָהּ בַּעֲלָהּ וְהִיא לֹא יָדְעָה וְעֵבֶרָה צָרִיכָה כְּפָרָה וְסִלְיָחָה שֶׁנֶּאֱמַר אִישָׁה הִפְרָם וְהִי יִסְלַח לָהּ. וְהִיא כְּחֲטָאֵת שֶׁמִּתּוֹ בַּעֲלִיָּה דְּגִמְרֵי דְלִמִּיתָה אֲזָלָא. וְהַתּוֹסְפוֹת נִדְּשִׁים מִקֻּשָּׁה עַל זֶה דְּהִתְּם מְשׁוּם דְּמַכְוִנָּה לְאֲסוּר, אֲבָל הִכָּא הֵיוּ קַרְבָּנוֹת דְּנְזִיר טְהוֹר בְּלֵי שׁוּם הַעֲבָרָה. וְנִרְאָה לִי טְעֵמָא דְּכִיּוֹן שְׁאִישָׁה יָדְעָה שֶׁבַּעֲלָהּ יוֹכֵל לְהִפְרָ וְאִף עַל פִּי כֵּן הִקְדִּישָׁה, קִדְּשָׁה עַל כָּל פְּנִים לְעֵנָן זֶה, וְכֵן לְקַמּוֹן גְּבִי אֵב שֶׁהִפְרִישׁ בְּשִׁבִיל בְּנוֹ הַקֶּטָן: {י} לָאוּ דוֹקָא, אֶלָּא אֶפְלוּ אִמְרָה אֱלוֹ לְחֲטָאֵת וְלְעוֹלָה וְלְשְׁלָמִים. וְאִיכָּא דְּאִמְרֵי אֶפְלוּ אִמְרָה אֱלוֹ הֵן לְחוּבְתֵי מִפְרָשִׁים הֵן. וְכֵן פֶּסֶק הַרְמַב"ם: {יא} **וְלֹא מוֹעֲלִין.** דְּכִיּוֹן דְּלִים הִמְלַח אֲזָלִי לֹא קָרִינָן בְּהוּ קִדְּשׁ לָהּ. וְהוּא הַדִּין דְּלְעִיל גְּבִי בְּהִמָּה מְצִי לְמִתְּנֵי לֹא נֶהְנִין וְלֹא מוֹעֲלִין. תּוֹסְפוֹת: {יב} **שְׁלָמִים.** וְאֵין צָרִיךְ לומר דְּאֵין מוֹעֲלִין בָּהֶן. רש"י. וְעֵין תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם האשה שנררה בנזיר והפרישה את בהמתה כו': כל מה שהוא ברשות האשה הוא לבעלה כמו שנתבאר בכתובות לפיכך מה שאמר בכאן משלה אי אפשר אלא על דרכים שיאריכו פירושה בכאן ושאחד מהם הוא שיתן לה אחר אלו הקרבנות במתנה ויתנם במתנה שלא יהיה לבעלה זכות בהם וזה אפשר כמו שנתבאר בפרק אחרון מנדריים (הלכה ד') וכבר ידעת לשון התורה שאיל השלמים שמקריב הנזיר אי אפשר שלא יהיה עמו לחם אבל הוא בכאן בלא לחם לפי שלא נשלם הנזירות והיות החטאת תמות הוא שממתין אותו עד שתמות כמו שנתבאר בפרק שני ממסכת תמורה. וענין סתומים שלא נתבאר איזה מהם חטאת ואיזה מהם עולה ואיזה מהם שלמים ומפורשין הוא שנתבאר. וענין לא נהנין ולא מועלין שהוא אינו מותר ליהנות בהם לכתחלה ומי שנהנה אינו חייב קרבן מעילה כמו כל מי

שיהנה מן ההקדש כמו שיתבאר במסכת מעילה (פ"א הלכה א'). ויפלו לנדבה הוא שיטיל אלו המעות בתיבה מתיבות הנדבות אשר בארנו אותם בשקלים עד שילקח באלו המעות כולן בהמות קרבנות כולן עולות נדבה וההפרש בין עולות נדבה שמקריב אותן האדם ובין העולות שלוקחין אותן ממעות שיפלו לנדבה הם הם הענינים הנזכרים בפרק שלישי ממסכת תמורה ושם נבאר אותם : (רמב"ם)

פרק ד - משנה ה

נזרק עליה אחד מן הדמים, אינו יכול להפר. רבי עקיבא אומר, אפלו נשחטה עליה אחת מכל הבהמות, אינו יכול להפר. במה דברים אמורים, בתגלחת הטהרה. אבל בתגלחת הטמאה, יפר [טו], שהוא יכול לומר אי אפשי באשה מנוולת. רבי אומר, אף בתגלחת הטהרה יפר, שהוא יכול לומר אי אפשי באשה מגלחת:

ר"ע מברטנורה נזרק עליה אחד מן הדמים אינו יכול להפר. דלאחר שנזרק הדם היא יכולה לשותות יין ולטמא למתים [יג], ואין פאן יותר נדר של ענוי נפש: רבי עקיבא אומר אפלו נשחטה עליה אחת מכל הבהמות אינו יכול להפר. משום הפסד קדשים [יד]: תגלחת טמאה יפר. שצריכים לחזר ולמנות נזירות טהרה, ויכול לומר אי אפשי באשה מנוולת, כלומר מענה ומנועה משתית יין [טו]: אף בתגלחת הטהרה יפר. כדי שלא תצטרך להתנוול בגלות, דגלות באשה נוול הוא. ותנא קמא סבר אין הגלות נוול, שהרי יכולה לעשות פאה נכרית [יז]. ואין הלכה לא כרבי עקיבא ולא כרבי: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט [יג] לישנא דמשנה ט' פרק ו' הוא דנקט. אבל ודאי דבמניעה מלטמא למתים אין פאן ענוי נפש. תוספות יום טוב. והתוספות חדשים

מסיק מגמרא דנדרים דף פ"ג ב' דגבי טמאה נמי אית לה צערא. וכתבו תוספות שם נפקא מנה שאם נדרה שלא תלך לבית אבל, בעלה מפר לה משום ענוי נפש: **[יד]** כשנשחטה החטאת, שאם יפר לה נמצאת בהמה זו תצא לבית השרפה, שהיא אינה צריכה לחטאת, וגם לא יכול לזרק דמה לשם שלמים, דחטאת שלא לשמה פסולה. גמרא: **[טו]** יפר. אף על פי שקרבו הקרבנות של תגלחת הטמאה. הרמב"ם: **[טז]** ומצינו נוול עם שם הענוי בסוף פרק ט' דנדרים שהעניות מנולתו. והקשו התוספות דלמה לא אמר לישנא דענוי, צריך לומר דקאי אדרבי עקיבא דקאמר שאפלו שנשחטה כו' מפני שאפשר לבא להפסד קדשים, אף על גב דאסורה ביין עד שיזרק הדם ויש כאן ענוי נפש פורתא. אבל בתגלחת הטמאה דאיכא ענוי נפש גדול שסותרת ובעי לממני נזירות אחרת מודה שיכול לומר לה אי אפשר בענוי גדול: **[יז]** ורבי סבר בפאה נכרית אידי דזוהמא שאינה מגופה ומגנא לבעל לא ניתא ליה. גמרא: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם נזרק עליה אחד מן הדמים אינו יכול להפר כו': ר' עקיבא חושש להפסד קדשים לפיכך אומר כל זמן ששחט אחת משלש בהמות לא יפר וכבר ידעת שתגלחת טומאה הוא שנטמא הנזיר ויביא שתי תורים או שני בני יונה ויטהר ויקרב ואח"כ יחזור ויתחיל בנזירות והימים הראשונים יפלו ולכך יפר. וענין מנוולת כלשון מלוכלכת בלתי נקיה הביאו בכאן בענין המניעה מן היין והוא מה שאמר אי אפשר באשה מנוולת שאינה שותה יין ורבי אומר אפילו בתגלחת הטהרה שמוותר לה היין הרי זה מיפר ואפ"י שנשחטה הבהמה ונזרק דמה לפי שאם לא יפר תתחייב בתגלחת ויכול הוא לומר אי אפשר באשה מגולחת ות"ק אומר שהמתגלחת לא יחוש לפי שהיא יכולה לעשות פיאה נכרית. ואין הלכה כרבי ולא כר"ע: (רמב"ם)

פרק ד - משנה ו

האיש מדיר את בנו בנזיר, ואין האשה מדירת את בנה בנזיר. פיצד, גלח או שגלחוהו קרוביו, מחה או שמחו קרוביו, היתה לו בהמה מפרשת, החטאת תמות ועולה תקרב עולה והשלמים יקרבו שלמים, ונאכלין ליום

אָחַד, וְאֵינָן טְעוּנִין לָחֶם. הָיוּ לוֹ מַעוֹת סְתוּמִין,
יִפְלוּ לְנִדְבָה. מַעוֹת מְפָרְשִׁין, דְּמִי חֲטָאת יִלְכוּ
לָּים הַמַּלְח, לֹא נֶהְנִין וְלֹא מוֹעֲלִין. דְּמִי עוֹלָה,
יָבִיאוּ עוֹלָה וּמוֹעֲלִין בָּהֶן. דְּמִי שְׁלָמִים, יָבִיאוּ
שְׁלָמִים, וְנֶאֱכָלִין לְיוֹם אָחַד, וְאֵינָן טְעוּנִין
לָחֶם:

ר"ע מברטנורה **האיש מדיר את בנו בנזיר.** כִּשְׁהוּא קָטָן עַד שְׂיָבִיא שְׁתֵּי
שְׁעָרוֹת אַחַר שְׂיִהְיָה בֶן שְׁלֹשׁ עָשָׂר שָׁנָה וַיּוֹם אָחַד, וְכָל דִּין נְזִירוֹת עָלָיו,
וְאָבִיו מֵבִיא קְרֻבֹתָיו, וְאִם נִטְמָא מֵבִיא קְרֻבן טְמָאָה. וְהֵאֵי מְדִירוֹ,
שְׂאוּמֵר לוֹ תִּהְיֶה נְזִיר אוֹ הָרִי בְּנֵי פְלוֹנֵי נְזִיר, וְהוּא שְׁלֹא יִמָּחֶה לֹא הֵבִין
וְלֹא הַקְּרוּבִים. וְדָבָר זֶה הִלְכָה מִפִּי הַקַּבְלָה: **כִּיצַד, גִּלְחָה אוֹ שְׁגִלְחוּהוּ**
קְרוּבִים. כִּיצַד יַעֲשֶׂה הָאֵב בְּקְרֻבֹת בְּזִמְן שְׁגִלְחָה הֵבִין וְלֹא קִבַּל הַנְּזִירוֹת
אוֹ שְׁגִלְחוּהוּ קְרוּבִים, אוֹ מָחָה אוֹ שְׁמַחוּהוּ קְרוּבִים, דְּבִטַל הַנְּזִירוֹת.
וְדוֹקָא כְּשִׁמָּחָה הוּא אוֹ מָחוּ הַקְּרוּבִים מִיָּד. אֲבָל אִם הִתְחִיל לְנַהֵג
נְזִירוֹת אוֹ שְׁקִבַּל עָלָיו הַנְּזִירוֹת, תָּנוּ לֹא מְצִי לְמַמְחִי לֹא הוּא וְלֹא
קְרוּבִים: (ר"ע מברטנורה).

רמב"ם **האיש מדיר את בנו כנזיר ואין האשה מדרת כו':** זֶה שֶׁאָמַר הָאִישׁ
מְדִיר אֶת בְּנוֹ בְּנִזְיָר וְהוּא שִׁיאֵמַר לוֹ הָרִי אֶתְּךָ נְזִיר אוֹ יֵאמַר הָרִי בְּנֵי פְלוֹנֵי
נְזִיר וַיִּשְׁתַּוֵּךְ הֵבִין וְקְרוּבֵינוּ וְתַחֲלוּל הַנְּזִירוֹת לְזֶה הֵבִין הוּא עֵנִין שְׁבֵא מִפִּי
הַקַּבְלָה אֵין לוֹ סִמֵּךְ בַּתּוֹרָה וְלֹא רִמְזוּ וְהוּא מֵה שֶׁאָמַר הִלְכָה הִיא בְּנִזְיָר וְכִבֵּר
סִבְרוּ קִצַּת הַחֲכָמִים לַתֵּת טַעַם [בַּזָּה] כְּדִי לַחֲנֹכוּ בַּמִּצְוֹת וְלֹא נִגְמַר זֶה הַדְּבָר.
וְהַזְמַן אֲשֶׁר יִמְשׁוֹךְ בּוֹ מַעֲשֵׂה הָאֵב לְהִתְחַיֵּב הֵבִין בְּנִזְיָרוֹת הוּא עַד שִׁיבִיא
שְׁתֵּי שְׁעָרוֹת וְאִפִּילוֹ שְׁכֵבֵר הַגִּיעַ עוֹנַת הַנְּדָרִים ר"ל י"ג שָׁנִים וַיּוֹם אָחַד וְהוּא
שֶׁלֹּא הֵבִיא שְׁתֵּי שְׁעָרוֹת יָדִירוּ בְּנִזְיָר לְפִי שֶׁהוּא קָטָן כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר בַּפְּיֵי
מִיבָמוֹת. וּמִיִּשׁ כִּיצַד ר"ל יַעֲשֶׂה בְּקְרֻבֹת שֶׁהַפְּרִישׁ לְנִזְיָרוֹת בְּנוֹ אִם לֹא
נִתְקִיִים הַנְּזִירוֹת כְּגוֹן שֶׁהִלֵּךְ הֵבִין בַּעֲצָמוֹ וְגִילְחָה רֵאשׁוֹ אוֹ שְׁגִלְחוּהוּ הַקְּרוּבִים
אוֹ שִׁמִּיחָה עַל אֲבִיו מֵה שֶׁחִיבּוֹ אוֹ שִׁמִּיחָה בּוֹ הַקְּרוּבִים וְאָמְרוּ לוֹ לְמָה חִיבֵית
בְּזֶה הַחִיּוּב כִּיצַד יַעֲשֶׂה בְּאֵלוֹ הַקְּרֻבֹת וְאָמְרוּ הִיתָה לוֹ בַּהֲמָה מוֹפְרֶשֶׁת וְכוּ'
וְזֶה כּוֹלוֹ מְבוֹאֵר מִמֵּה שֶׁנִּקְדַּם פִּירוּשׁוֹ בְּזֶה הַפֶּרֶק וְזֶה כּוֹלוֹ עֵנִין שְׁבֵא מִפִּי
הַקַּבְלָה ר"ל שֶׁלֹּא תַחֲלוּל זֶה הַנְּזִירוֹת עַל הֵבִין כְּשֶׁעֲשֶׂה מַעֲשֵׂה שְׁמוּרָה שֶׁהוּא
אֵינוֹ רוֹצֵה בַּמַּעֲשֵׂה אֲבִיו אוֹ שִׁיבֵא בְּאִמְרָה שֶׁהוּא לֹא יִקְבַּל הַנְּזִירוֹת בֵּין
שִׁיאֵמַר הוּא אוֹ קְרוּבֵינוּ אֲבָל חִיבֵית בְּנִזְיָרוֹת בְּשִׁתִּיקְתּוֹ כְּשֶׁאֵין בִּינֵיהֶם הַכַּחֲשָׁה
וְכָל זִמְן שֶׁחָל עָלָיו הַנְּזִירוֹת וְהִתְנַהֵג בּוֹ אֵינוֹ יִכּוֹל לֹא הוּא וְלֹא קְרוּבֵינוּ לְבַטְלוֹ
אֲחִ"כּ וְזֶה יִתְכַּן אֲצִלִּי: (רמב"ם)

פרק ד - משנה ז

הָאִישׁ מְגַלַּח עַל נְזִירוֹת אָבִיו וְאִין הָאִשָּׁה מְגַלַּחַת עַל נְזִירוֹת אָבִיהָ. כִּיצַד. מִי שֶׁהָיָה אָבִיו נְזִיר וְהִפְרִישׁ מְעוֹת סְתוּמִים עַל נְזִירוֹתוֹ וּמֵת, וְאָמַר הָרִינִי נְזִיר עַל מְנַת שְׁאֲגַלַּח עַל מְעוֹת אָבָא, אָמַר רַבִּי יוֹסִי, הָרִי אֵלָיו יִפְלוּ לְנִדְבָה, אִין זֶה מְגַלַּח עַל נְזִירוֹת אָבִיו. אִיזְהוּ שְׁמַגְלַח עַל נְזִירוֹת אָבִיו, מִי שֶׁהָיָה הוּא וְאָבִיו נְזִירִים וְהִפְרִישׁ אָבִיו מְעוֹת סְתוּמִים לְנְזִירוֹתוֹ וּמֵת, זֶהוּ שְׁמַגְלַח עַל נְזִירוֹת אָבִיו :

ר"ע מברטנורה הָאִישׁ מְגַלַּח עַל נְזִירוֹת אָבִיו וְאִין הָאִשָּׁה מְגַלַּחַת עַל נְזִירוֹת אָבִיהָ. וְאִפְלוּ הִיא בֵּת יוֹרֶשֶׁת. וְדָבָר זֶה הִלְכָה מִפִּי הַקַּבָּלָה : אָמַר רַבִּי יוֹסִי הָרִי אֵלָיו יִפְלוּ לְנִדְבָה וְכוּ'. וְאִין הִלְכָה כְּרַבִּי יוֹסִי. אֵלָּא בֵּין שְׁמַת אָבִיו וְאָמַר הָרִינִי נְזִיר עַל מְנַת שְׁאֲגַלַּח עַל מְעוֹת אָבָא, בֵּין שֶׁהָיָה הוּא וְאָבִיו **[יח]** נְזִירִים וּמֵת אָבִיו, מְגַלַּח עַל נְזִירוֹת אָבִיו. וְאִם הָיוּ בְּנִים רַבִּים וְקָדָם אֶחָד מֵהֶן וְגַלַּח עַל נְזִירוֹת אָבִיו, זָכָה : (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט [יח] כְּלוּמַר אוֹ שֶׁהָיָה. אִי נִפְּי יֵשׁ לְגַרְסַּ בְּדַבְרֵי הַר"ב [לְעֵיל בְּתַחֲלִיל הַדְּבָר] אֵלָּא בֵּין שְׁמַת. תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב : (עיקר תוי"ט).

רמב"ם הָאִישׁ מְגַלַּח עַל נְזִירוֹת אָבִיו וְאִין הָאִשָּׁה מְגַלַּחַת כּוּ' : זֶה שְׂאוֹמֵר רַבִּי יוֹסִי שֶׁהוּא מְגַלַּח עַל נְזִירוֹת אָבִיו הוּא גִּי"כ דֶּרֶךְ אֲמִיתִי וְכִשְׁהֵנִיחַ בְּנִים רַבִּים וְקָדָם אֶחָד מֵהֶם וְגַלַּח עַל נְזִירוֹת אָבִיו זָכָה וְכִמוּ כֵן אִם נָדַר עַל תְּנַאי שִׁיבֵא קֶרְבָּנוֹת אָבִיו אִם גַּלַּח וְזֶה הַדִּין גִּי"כ אִין לוֹ סַמֵּךְ מִן הַתּוֹרָה אֵלָּא קַבְלָה בַּלְבַּד וְהוּא מֵה שְׂאוֹמֵר הַלְכָה הוּא בְּנִזִיר. וְאִין הִלְכָה כְּרַבִּי יוֹסִי : (רמב"ם)

פרק ה - משנה א

בית שמאי אומרים, הקדש טעות הקדש.
 ובית הלל אומרים, אינו הקדש. כיצד. אומר,
 שור שחור שיצא מבית ראשון הרי הוא
 הקדש, ויצא לבן, בית שמאי אומרים הקדש,
 ובית הלל אומרים אינו הקדש:

ר"ע מברטנורה בית שמאי אומרים הקדש טעות הקדש. דילפינן
 מתמורה דהוי אפלו בטעות, דכתוב (ויקרא כז) והיה הוא ותמורתו יהיה
 קדש, ודרשינן יהיה לרבות שוגג כמזיד **[א]**: **ובית הלל אומרים אינו
 הקדש**. דלא גמרינן תחלת הקדש, דבר שאינו בא מכח הקדש, מתמורה
 שהוא סוף הקדש, שבא מכח דבר אחר שהיה הקדש: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט [א] ובגמרא פריך מה אלו אמר זה תחת זה לחצי היום, מי הניא
 תמורה מההיא שעתיא [בתמיהה], אלא עד דמטי חצי היום הוא דהוה תמורה,
 הכי נמי לכי מגליא מלתא דיצא שחור תחלה קדוש, ולא השתא דנפיק לבן
 ברישא. ומסיק דשאני תמורה דליכא לפרושי מלתא בענין אחר כלל ממה
 שאמר זו תחת זו לחצי היום, אבל הכא יש לנו לפרש דבריו דמתחלה נתפון
 להקדיש לא שנה שחור לא שנה לבן שיצא מפתח ראשון, והא דקאמר שחור
 לפי שטעה והיה סבור שהשחור יצא ראשון, הלכך טעותו לא ימנע את
 ההקדש מלחול על השור שיצא מביתו ראשון, ואפלו על הלבן חל ההקדש:
 (עיקר תוי"ט).

רמב"ם בית שמאי אומרים הקדש טעות הקדש כו': בית שמאי למדין מתמורה כמו שהתמורה אפי' בטעות מתקדשת הבהמה כמו כן ענין ההקדש מתחילתו ויתבאר זה במסכת תמורה (פ"ב הלכה ג') ובית הלל אומרים התמורה שהגיע אצלנו קדש אבל בכאן אין אצלנו קדש ובטעות לא נתחייב הקדש : (רמב"ם)

פרק ה - משנה ב

דינר זהב שיעלה בידי ראשון הרי הוא הקדש, ועלה של כסף, בית שמאי אומרים הקדש, ובית הלל אומרים אינו הקדש. חבית של יין שתעלה בידי ראשונה הרי היא הקדש, ועלתה של שמן **{ב}**, בית שמאי אומרים הקדש, ובית הלל אומרים אינו הקדש :

ר"ע מברטנורה דינר זהב. רישא אשמועינן במידי דקדוש קדשת הגוף, והכא אשמועינן במידי דקדוש קדשת דמים : (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט **{ב}** שמן. במקום שהיין שם ביקר מן השמן, ואפלו הכי קאמרו בית הלל דאינו קדוש, אף על פי שמה שתעלה בידי הוא פחות בדמיו מדמי מה שנדר, והויא דומיא דדינר זהב כו' : (עיקר תוי"ט).

רמב"ם דינר זהב שיעלה בידי ראשון הרי הוא הקדש כו' : כבר בארנו שזה המאמר ואפילו במקום שהיין שם ביוקר יותר מן השמן שיהיו דמי מה שעלה בידו פחותים מדמי הדבר שנדר אינו הקדש לדעת בית הלל לפי שהוא טעות והביא דמיון משור שהוא קדושת הגוף ומן הדינר והחבית שהם קדושת דמים : (רמב"ם)

פרק ה - משנה ג

מִי שֶׁנִּדְרַר בְּנִזְיָר וְנִשְׁאַל לְחָכְם וְאַסְרוּ, מוֹנֶה מִשְׁעָה שֶׁנִּדְרַר. נִשְׁאַל לְחָכְם וְהִתִּירוּ, הֵיטָה לּוֹ בְּהֵמָה מִפְּרִשָׁת, תִּצָּא וְתִרְעָה **ה** בְּעֶדְר. אָמְרוּ בֵּית הַלֵּל לְבֵית שְׁמַאי, אִי אַתֶּם מוֹדִים בְּזֶה שֶׁהוּא הַקֹּדֶשׁ טְעוֹת שֶׁתִּצָּא וְתִרְעָה בְּעֶדְר. אָמְרוּ לָהֶן בֵּית שְׁמַאי, אִי אַתֶּם מוֹדִים בְּמִי שֶׁטָּעָה וְקָרָא לַתְּשִׁיעֵי עֲשִׂירִי וְלַעֲשִׂירִי תְּשִׁיעֵי וְלֹאֲחַד עֶשֶׂר עֲשִׂירִי שֶׁהוּא מְקַדֵּשׁ. אָמְרוּ לָהֶם בֵּית הַלֵּל, לֹא הַשֶּׁבֶט קֹדֶשׁוֹ. וּמָה אֱלוֹ טְעָה וְהִנִּיחַ אֶת הַשֶּׁבֶט עַל שְׁמִינֵי וְעַל שְׁנַיִם עֶשֶׂר, שְׁמָא עָשָׂה כָּלוּם. אֲלָא כָּתוּב שֶׁקֹּדֶשׁ אֶת הָעֲשִׂירִי, הוּא קֹדֶשׁ אֶת הַתְּשִׁיעֵי וְאֶת אֶחָד עֶשֶׂר:

ר"ע מברטנורה מי שנדרר בנזיר. בלשון שהיה דומה לו שלא היה נזיר: ונשאל לחכם ואסרו. ואמר לו שיש בלשון זה לשון נזירות, והוא לא נזהר מלשתות יין **ג**: מונה משעה שנדרר. ולא קנסינן ליה **ד** על שעבר ושתה יין, אף על גב דמספק אסור היה לו לפרש עד שישאל לחכם: נשאל לחכם והתירו. שאמר לו שאין בלשון זה לשון נזירות: תצא ותרעה בעדר. דהפרשה בטעות הואי ותצא לחלון. ובהא מודו בית שמאי, דכיון דאינו נזיר, כי קאמר לקרבנות נזירותו ולא מידי קאמר, כאדם שאינו חוב חטאת ואמר הרי זו לחטאתי: אי אתם מודים בזה שהוא הקדש טעות. ומאי שנא מריש פרקין דאמריתו הקדש בטעות הוי הקדש: אמרו להם בית שמאי. לא חשו להשיבם עקר טעמם, אלא לדבריהם קאמרי להו, מתשיעי ואחד עשר דקדשו בטעות, דמרבינן ליה מן וכל מעשר בקר וצאן **ו** (ויקרא כז): אמרו להם בית הלל לא השבט קדשו. בתמיה **ו**. כלומר גזרת הכתוב היא דתשיעי ואחד עשר

הַסְמוּכִים לְעִשְׂרֵי הַשְּׁבֻט מִקִּדְשׁוֹן אִם קָרָא לָהֶם עֲשִׂירֵי, וְלֹא יִלְפִינּוּ מִנִּיהַ בְּעֶלְמָא דְהַקְדֵּשׁ בְּטַעוֹת הָיִי הַקְדֵּשׁ, דְּאֵלֹהֵי הָיִי טַעְמָא מְשׁוּם הַקְדֵּשׁ בְּטַעוֹת אִם כֵּן אֶפְלוּ שְׂמִינֵי וְשִׁנִּים עֶשֶׂר נְמוּי, אֶלְא הַכְּתוּב שֶׁקִּדְשׁ עֲשִׂירֵי כּוֹי, וּגְזַרְתַּת הַכְּתוּב הַיָּא וְלֹא יִלְפִינּוּ מִנֶּה {ז} : (ר״ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט {ג} וּבְדוּקָא נְקֻט, מְשׁוּם דְשִׁתִּית יֵין אֵינוֹ סוּתֵר, אֲבָל טַמְאָה וְגִלוּחַ דְסוּתְרִין לֹא גָרַע מְגַלַּח אוֹ גִלְחוּהוּ לְסֻטִים [בְּפֶרֶק ו' מִשְׁנֵה ג'] : {ד} מְשֻׁמַּע אֶפְלוּ מִדְּבָרֵי סוּפְרִים, דְּאֵלֹהֵי מִדְּבָרֵי תוֹרָה לֹא שִׁיךְ קִנְסָא אֶלְא דִּינָא הוּא אוֹ לָאו דִּינָא. וְעֵינַן תּוֹסְפּוֹת יוֹם טוֹב : {ה} וְתִרְעָה כּוֹי. אֶף עַל גַּב דְּבִאֲשָׁה שֶׁהִפֵּר לָהּ בְּעֶלְהָ אִם שָׁלַח בְּהַמְתָּה הַחֲטָאת תַּמּוּת, הִתָּם שְׂאֵנִי, דְּבַעַל מִיגְזוּ גִיזוּ, אֲבָל הַחֲכָם עוֹקֵר הַנֶּדֶר מֵעֵקֶרוֹ. תּוֹסְפּוֹת : {ו} מְשֻׁמַּע דְּהִכִּי קֵאָמֵר, דְּהִתָּם שְׂאֵנִי שְׁעַל יְדֵי גְזַרְתַּת הַכְּתוּב קִדְשׁוֹ הַשְּׁבֻט, וְדַחַק לְפָרֵשׁ כֵּן, שֶׁהָרִי הוּא אוֹמֵר וּמָה אֵלֹה טַעָה וְהֵנִיחַ הַשְּׁבֻט כּוֹי מְשֻׁמַּע דְּאֶדְרָבָה הִכִּי קֵאָמֵר שְׂאֵינַן הַשְּׁבֻט מִקִּדְשׁוֹ אֶלְא גְזַרְתַּת הַכְּתוּב כּוֹי. וַיֵּשׁ לוֹמֵר דְּלִהֲרִ"ב הִכִּי קֵאָמֵר, לֹא כְמוֹ שְׂאֵתָם אוֹמְרִים וְכִי הַשְּׁבֻט קִדְשׁוֹ בְּתַמִּיחָה. וְכְמוֹ זֶה נִמְצָא בְּמִשְׁנֵה שְׂמִשְׁבִּיבִים כְּדָרְךָ לֹא כֵן, בְּפֶרֶק ו' דְּפִסְחִים : {ז} וְאֶף בֵּית שְׂמַאי לֹא הִשִּׁיבוּ זֶה לְעֵקֶר טַעְמָם, אֶלְא עֵקֶר טַעְמָם דְּמִתְמוּרָה יִלְפִינּוּ : (עיקר תוי"ט).

רמב"ם מִי שֶׁנִּדְרַר בְּנִזִּיר וְנִשְׁאֵל לַחֲכָם וְאִסְרוּ כּוֹי : מָה שֶׁאֵמֵר מוֹנֵה מִשְׁעָה שֶׁנִּדְרַר שִׁינְהוּג אִיסוּר כִּימִים שֶׁנִּהְיָ בְהֵם הִיתֵר רוּצָה לוֹמֵר שִׁישְׂאֵר אַחַר הַנְּזִירוֹת שֶׁמִּנֵּה מִשְׁעָה שֶׁנִּדְרַר כְּמוֹ הַיָּמִים שֶׁבֵּין נִדְרוֹ וְשֶׁאֵלְתוֹ לַחֲכָם שֶׁנִּהְיָ בְהֵם הִיתֵר וְלֹא נִהְיָ הַנְּזִירוֹת בְהֵם וְכֵאֵילוֹ מִנֵּה מִשְׁעָה שֶׁנִּשְׁאֵל וְאִמְנָם זֶה מִדְּרַבְּנָן עַל דְּרַךְ חוֹמְרָא אֲבָל הַחַיִּיב הוּא מָה שֶׁזָּכַר שֶׁמִּנֵּה מִשְׁעָה שֶׁנִּדְרַר וְאֵעִי"פ שֶׁלֹּא נִהְיָ נְזִירוֹת אֲלֵא מִשְׁנִשְׁאֵל לְפִי שֶׁהִיָּה בְאוֹתוֹ הַזְּמַן טוֹעָה וְהִיָּה סְבוּר שֶׁלֹּא חָל עֲלָיו הַנֶּדֶר וּבְפֶרֶק אַחֲרוֹן מִבְּכוּרוֹת (ה' ט') נִתְבַּאֵר שֶׁהַתְּשִׁיעִי וְהַעֲשִׂירִי וְאֶחָד עֶשֶׂר שְׁלִשְׁתָּן מִקּוּדְשֵׁינַן וְשֵׁם נִתְבַּאֵר דִּין כָּל אֶחָד מֵהֶם וְהַטַּעַם בְּזֶה שֶׁהַמַּעֲשֵׂר אֵינוֹ מִתְקַדֵּשׁ בְּכוּוּנָה וְאִמְנָם הַדְּבַר חֲלוּי בְקִרְיַת הַחֲשִׁבוֹן לְפִי שֶׁנֶּאֱמַר (וַיִּקְרָא כו') הַעֲשִׂירִי יִהְיֶה קֹדֶשׁ לָהּ וְאֵינוֹ כֶּהֱקַדֵּשׁ אֲבָל הוּא תְלוּי בְכוּוּנַת מִי שֶׁהַקְדִּישׁ וְכָל זְמַן שֶׁאֵמֵר עֲשִׂירֵי בֵּין שֶׁנִּתְכוּוֹן לְקְדוּשָׁה אוֹ לֹא נִתְכוּוֹן הִגַּע בְּעַצְמָךְ אִם הֵנִיחַ הַשְּׁבֻט עַל הַשְּׂמִינִי וְהוּא יוֹדַע שֶׁהוּא שְׂמִינִי אֵינוֹ קְדוּשׁ בְּהַכָּאת הַשְּׁבֻט עֲלָיו וְכְמוֹ כֵּן כֶּשֶׁהֵנִיחוֹ עַל הַתְּשִׁיעִי אוֹ עַל אֶחָד עֶשֶׂר וְהוּא יוֹדַע שֶׁהוּא תְשִׁיעִי אוֹ י"א אֵינוֹ קְדוּשׁ וְאִמְנָם אֵמֵר שְׂמִינִי לְפִי שֶׁהַתְּשִׁיעִי וְהַעֲשִׂירִי וְאֶחָד עֶשֶׂר טַעָה בְּחִשְׁבוֹנָם : (רמב"ם)

פרק ה - משנה ד

מִי שֶׁנָּדַר בְּנִזְיָר וְהֵלֵךְ לְהַבִּיא אֶת בְּהֵמָתוֹ {ח} וּמִצָּאָהּ שֶׁנִּגְנְבָה, אִם עַד שֶׁלֹּא נִגְנְבָה בְּהֵמָתוֹ נֹזֵר, הֲרִי זֶה נִזְיָר. וְאִם מִשֶּׁנִּגְנְבָה בְּהֵמָתוֹ נֹזֵר, אֵינוֹ נִזְיָר. וְזוֹ טְעוֹת טְעָה נַחוּם הַמְּדִי כְּשֶׁעָלוּ נִזְיָרִים מִן הַגּוֹלָה וּמִצָּאוּ בֵּית הַמִּקְדָּשׁ חָרֵב, אָמַר לָהֶם נַחוּם הַמְּדִי, אֱלוֹ הֵייתֶם יוֹדְעִים שֶׁבֵּית הַמִּקְדָּשׁ חָרֵב הֵייתֶם נוֹזְרִים. אָמְרוּ לוֹ לֹא, וְהִתִּירָן נַחוּם הַמְּדִי. וּכְשֶׁבָא הַדָּבָר אֶצֶל חַכְמִים, אָמְרוּ לוֹ, כֹּל שֶׁנֹּזֵר עַד שֶׁלֹּא חָרֵב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, נִזְיָר. וּמִשְׁחָרֵב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, אֵינוֹ נִזְיָר :

ר"ע מברטנורה מִי שֶׁנָּדַר בְּנִזְיָר. וּבִשְׁעָה שֶׁנָּדַר הָיוּ לוֹ בְּהֵמוֹת וְאִדְעָתָא דְהַכִּי נָדַר שֶׁיִּקְרִיב קֶרְבָּנוֹתָיו מֵאוֹתָם בְּהֵמוֹת. וְהֵלֵךְ וּמִצָּאָן שֶׁנִּגְנְבוּ וּמִחֲמַת זֶה מִתְחַרֵּט עַל שֶׁנָּדַר בְּנִזְיָר : אִם עַד שֶׁלֹּא נִגְנְבוּ בְּהֵמוֹתָיו נֹזֵר הֲרִי זֶה נִזְיָר. וְלֹא יִתִּיר לוֹ הַחֲכָם בְּפִתַח זֶה, דְּנוֹלָד הוּי {ט} וְאִין פּוֹתַחִין בְּנוֹלָד : וְאִם לְאַחַר שֶׁנִּגְנְבוּ נֹזֵר. וְאָמַר אֱלוֹ הֵייתִי יוֹדֵעַ שֶׁנִּגְנְבוּ לֹא הֵייתִי נוֹזֵר, הֲרִי זֶה פֶּתַח וְיִתִּירָנוּ הַחֲכָם : וְזוֹ טְעוֹת טְעָה נַחוּם הַמְּדִי שֶׁכְּשֶׁעָלוּ נִזְיָרִים מִן הַגּוֹלָה וּמִצָּאוּ בֵּית הַמִּקְדָּשׁ חָרֵב. וְהֵם נֹדְרוּ קֹדֶם שֶׁחָרֵב הַבַּיִת, וְהִתִּיר לָהֶן, וְאָמְרוּ לוֹ חַכְמִים דְּנוֹלָד הוּא וְאִין פּוֹתַחִין בְּנוֹלָד. וְהֵלְכָה כְּחַכְמִים : (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט {ח} בְּהֵמָתוֹ. רְצוֹנוֹ לומר שֶׁלֹּשׁ בְּהֵמוֹת הַמְּחֻיָּבוֹת לוֹ. הַרְמַב"ם בְּפְרוּשׁוֹ. וְאֶפְשָׁר שֶׁהַמְּשַׁנֵּה נִתְכַּוְּנָה לְהוֹרוֹת שֶׁאֶפְלוּ לֹא נִגְנְבָה אֶלֶּא אַחַת, וְלִפְיֶקֶד שֶׁנֶּאֱמַר הַכֹּל בְּלִשׁוֹן בְּהֵמָה אַחַת : {ט} וְנוֹלָד דְּלֹא שְׂכִיחַ הוּא. וְכֵן חָרְפוֹ הַבַּיִת כְּשֶׁהָיָה קָיָם בְּשַׁעַת הַנִּזְיָרוֹת. תּוֹסֵפוֹת : (עיקר תוי"ט).

רמב"ם מִי שֶׁנָּדַר בְּנִזְיָר וְהֵלֵךְ לְהַבִּיא אֶת בְּהֵמָתוֹ כּוּ' : מִבּוֹאֵר הוּא כִּי מֵה שֶׁאָמַר בְּכַאֵן בְּהֵמָתוֹ ר"ל שֶׁלֹּשׁ בְּהֵמוֹת הַמְּחֻיָּבוֹת לוֹ. וְהַטְעוֹת שֶׁטְעָה נַחוּם מִבּוֹאֵר כִּי בְּאִמְרוֹ הַתִּירִים אֵינוֹ רוֹצֵה לומר הַתִּיר נֹדֵר אֲבֵל רוֹצֵה לומר שֶׁהוּא הַתִּיר לָהֶם שְׁתִּיית יַיִן וְהַטּוֹמָאָה וְאָמַר לָהֶם שֶׁהַנִּזְיָרוֹת בְּלִתֵּי קִיּוּמָה אֲבֵל אֵילוֹ הַתִּיר לָהֶם נֹדֵר אִין מַחְלוּקָת שֶׁזֶה מוֹתֵר. וּמֵאִמֵּר חַכְמִים כְּשֶׁחָרֵב

בית המקדש אינו נזיר שמורה בלא ספק שהוא אינו צריך הפרה לפי שלא חל עליו הנזירות נמשכו בזה המאמר לאחר דעת רבי אליעזר שאומר פותחין בנולד רוצה לומר שהוא אינו צריך הפרה כמו שבארנו בפרק תשיעי מנדריים (הלכה ב') ואמרו בהש"ס שטפוה רבנן לר' אליעזר ואוקמוה בשיטתייהו דתנן פותחין בנולד והלכה כחכמים ומכאן יתבאר שענין מאמר ר' אליעזר פותחין בנולד ר"ל שאינו צריך הפרה ונתבאר מדבר שבא בנדריים שהוא צריך הפרה לדעת רבי אליעזר וכבר בארנו זה לשם: (רמב"ם)

פרק ה - משנה ה

היו מהלכין בדרך ואחד בא כנגדו, אמר אחד מהן הריני נזיר שזה פלוני, ואחד אמר הריני נזיר שאין זה פלוני, הריני נזיר שאחד מכם נזיר, שאין אחד מכם נזיר **{י}**, ששניכם נזירים, שכלכם נזירים, בית שמאי אומרים כלם נזירים. ובית הלל אומרים, אינו נזיר אלא מי שלא **{יא}** נתקיימו דבריו. ורבי טרפון אומר, אין אחד מהם נזיר:

ר"ע מברטנורה הריני נזיר שזה איש פלוני. אם זה ההולך לנגדי הוא איש פלוני הריני נזיר, והשני אומר אם אין זה איש פלוני הריני נזיר: **כלם נזירים**. ואפלו אותם שלא נתקיימו דבריהם. דכי היכי דהקדש בטעות הוי הקדש, הכי נמי נזירות בטעות הוי נזירות: **רבי טרפון אומר אין אחד מהם נזיר**. דסבר רבי טרפון אין נזירות אלא להפלאה, כלומר שיהא ברור ונדוע לו בשעת נדרו שיהא נזיר, וכל הני לא היה נדוע לו בשעת נדרו שיהיה כדבריו. ואין הלכה כרבי טרפון: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט **{י}** שאין כו'. משמע שאין אחד מהם נזיר וחברו מיהא הוי נזיר. ולא שאין בשנים הראשונים שום נזיר דאם כן לרבי טרפון להוי נזיר שהרי

שְׁנֵיהֶם אֵינָם נֹזְרִים לְדִידֵיהּ וְשֹׁפֵיר הָיוּ חָשׁוּב לְהַפְלָאָהּ. תּוֹסְפוֹת. וְעַיִן עוֹד :
[יא] **שְׁלֵא כּוּי**. בְּגִמְרָא מִי שְׁלֵא נִתְקַיְמוּ דְבָרָיו אֲמַאי הָיוּ נֹזֵיר, אָמַר רַב יְהוּדָה
אֲימָא מִי שְׁנִתְקַיְמוּ דְבָרָיו. אַבְיֵי אָמַר כְּגוֹן דְּאָמַר אֵי נִמְי לָאו פְּלוּנִי הוּא אָהוּי
נֹזֵיר, וּמַאי לֹא נִתְקַיְמוּ דְבָרָיו, לֹא נִתְקַיְמוּ דְבָרָיו הֲרַאשׁוּנִים אֶלָּא דְבָרָיו
הָאֲחֲרוֹנִים. וּפְרַשׁ רְשׁ"י דְּהָכִי קְאָמְרוּ בֵּית הַלֵּל, לֹא מְבַעֲיָא כִּי נִתְקַיְמוּ דְבָרָיו
הֲרַאשׁוּנִים דְּהָיוּ נֹזֵיר, אֶלָּא אֶפְלוּ לֹא נִתְקַיְמוּ דְבָרָיו הֲרַאשׁוּנִים הָרִי זֶה נֹזֵיר
מִשׁוּם דְּבָרָיו הָאֲחֲרוֹנִים. וְהַתּוֹסְפוֹת פְּרָשׁוּ דְּמִיָּרִי שְׁחֲזַר בּוֹ תוֹךְ כְּדֵי דְבוּר,
וְאָגַב אוֹרְחֵיהּ קָא מְשַׁמַּע לָן דְּתוֹךְ כְּדֵי דְבוּר כְּדְבוּר דְּמִי, וּדְבָרָיו הָאֲחֲרוֹנִים
עָקְרִים. וְעַיִן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב : (עֵיקַר תּוּי"ט).

רמב"ם היו מהלכים בדרך ואחד כא כנגדן כו' : ב"ש אומרים כולן נזירין
ר"ל מי שנתקיימו דבריו ומי שלא נתקיימו דבריו כולם חל עליהם הנזירות
לפי כמו שהקדש טעות אצלם הקדש כך נזירות בטעות נזירות ור"ט אומר
שכל אחד ואחד מהם לא פסק הדבר ולא אמרו אלא לפי כח המחשבה ולא
חייב עצמו בזה הנדר חיוב גמור לפיכך בין מי שנתקיים מ"ש בין מי שלא
נתקיים אינו חייב בנזירות. וב"ה אומר שכל מי שלא נתקיים מדבריו דבר
שיצילהו מן הנזירות הוא המחייבו בנזירות לפיכך אם אמר הריני נזיר שזה
פלוני אם נתקיימו דבריו והרי הוא פלוני חל עליו הנזירות ואם אמר הריני
נזיר שאין זה פלוני ונמצא [שלא] היה אותו פלוני שלא נתקיימו דבריו כדי
שינצל מן הנזירות חל עליו הנזירות והכוונה בודאי המאמר מי שלא
נתקיימו דבריו הוא מה שאמרנו ואין הלכה כרבי טרפון : (רמב"ם)

פּרָק ה' - מִשְׁנֵה ו

הֲרִתִּיעַ לְאַחוּרָיו, אֵינּוּ נֹזֵיר. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר,
יֹאמֵר, אִם הָיָה כְּדְבָרִי, הֲרִינִי נֹזֵיר חוּבָה. וְאִם
לֹא, הֲרִינִי נֹזֵיר נְדָבָה :

ר"ע מברטנורה הֲרִתִּיעַ לְאַחוּרָיו. זֶה שֶׁבֶּא כְּנִגְדֵן חֲזַר לְאַחוּרָיו וְלֹא נוֹדַע
מִי הוּא : אֵינּוּ נֹזֵיר. אֵין אֶחָד מֵהֶם נֹזֵיר, דְּלֹא מַחִית אֵינֶשׁ נִפְשִׁיהּ
אֲסַפְקָא [יב], וְדַעְתּוֹ הָיָה בְּשַׁעַת הַנְּדָר שְׂאֵם לֹא יָבֵא הַדְּבָר לִיְדֵי בְּרוּר
שְׁלֵא יְהִיָּה בְּדְבָרָיו פְּלוּס : רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר כּוּי. רַבִּי שְׁמַעוֹן לְטַעְמִיהּ
דְּאָמַר סִפְק נֹזֵירוֹת לְהַחְמִיר. וּמַה תִּקְנָתָן, שְׁהָרִי אֵי אֶפְשָׁר לְהַבִּיא קַרְבָּן

כְּלַכֶּם נְזִירִים, כָּלֶן נְזִירִים, הַשְּׁשֶׁה הָרֵאשׁוֹנִים וְהַשְּׁלֹשָׁה הָאַחֲרוֹנִים. לְבֵית שְׂמַאי {יג} הָיוּ נְזִירִים וְדָאֵי, דְנִזְיֹרוֹת בְּטֻעוֹת הָיוּ נְזִירוֹת, וּבֵין אוֹתוֹ שְׁנַתְקִימוּ דְבָרָיו וּבֵין אוֹתוֹ שֶׁלֹא נִתְקִימוּ דְבָרָיו הָיוּ נְזִיר. וּלְבֵית הַלֵּל הָיוּ נְזִירוֹת סְפֵק, מִפְּנֵי שֶׁהַכּוֹי סְפֵק בְּהֶמְהָ סְפֵק חֵיהָ סְפֵק בְּרִיָּה בְּפָנָי עֲצָמָה {יד} : (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט {יג} וְכֵן פָּרְשׁוּ הַתּוֹסְפוֹת, וּפְרוּשׁ זֶה דְחֹק לומר דְּכֻלָּה רַבִּי שְׂמַעוֹן הֵיךְ וְאֵין הֶלְכָה. וְנִרְאֶה כְּפֵרוּשׁ הַרְמַב"ם שֶׁפִּרְשׁ כּוֹי יֵשׁ בּוֹ דְרָכִים שְׁוֶה לַחֵיהָ וְלַבְּהֶמָה כּוֹי וּלְפִיכֶךְ חַל עָלָיו הַנְּזִירוֹת בְּאִיזָה צַד שְׂיֵאמֶר כּוֹי שֶׁכָּבֵר אָמַר אָמַת בְּמִקְצַת. עַד כָּאן. וּבַחֲבִירוֹ הוֹסִיף וְזֶה לְשׁוֹנוֹ, וְכָל הַדְרָכִים הָאֵלוֹ בְּעִנְיָנֵי הַמִּצְוֹת וְלֹא בְּטַבְעוֹ וְתוֹלְדוֹתָיו. עַד כָּאן. כְּלוּמַר וְזֶה אָמַת וְדָאֵי שְׂיֵשׁ בּוֹ דְרָךְ חֵיהָ וְדָרָךְ בְּהֶמָה כּוֹי וְנִמְצָא שֶׁהוּא נְזִיר וְדָאֵי וְלֹא בָּא לְכָלֵל לֹא מַחִית אֵינֶשׁ לְסִפְקָא : {יד} לְכַאוּרָה מְשֻׁמַּע שֶׁשְׁלֹשׁ סְפִקוֹת בְּדָבָר. וְלִיתָא, שֶׁכָּד אָמְרוּ, בְּרִיָּה בְּפָנָי עֲצָמָה וְלֹא הַכְרִיעוּ בּוֹ חֲכָמִים אִם חֵיהָ אִם בְּהֶמָה. וְזֶה לְשׁוֹן הַתּוֹסְפוֹת, שְׂאִין זֶה לֹא חֵיהָ וְלֹא בְּהֶמָה, דְּמְשֻׁמַּע בְּרִיָּה וְלֹא יָכוֹל לְהַרְבִּיעָה לֹא עִם חֵיהָ וְלֹא עִם בְּהֶמָה. וְעַיִן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב : (עיקר תוי"ט).

רמב"ם וכבר נקדם לך בפרק אחרון מבכורים כו' יש בו דרכים שוה לחיה ולבהמה וכו' ולפיכך חל עליו הנזירות באיזה צד שיאמר ואם יאמר אדם אחד בעצמו אלו הדברים כולם על הכוי וידור בנזיר על כל צד מאלו הששה צדדין נתחייב ששה נזירות ודע זה ולפי שזכר הכוי שהוא מין חיה ומין בהמה וזכר דיני מי שנדר שהוא כך או אינו כך הביא מה שהוא דומה לזה וזה שיהיו שני אנשים באים כנגדו אחד נזיר ואחד אינו נזיר הרי מי שאמר עליהם הריני נזיר שאחד מכם נזיר חל עליו הנזירות וכמו כן אם אמר ששניכם נזירין לפי שכבר אמר אמת במקצת כמו שאמר בכוי וכמו כן אם היו הבאין נגדו רבים והיו בהן נזירין ושאינם נזירין ואפילו היו מאה חסר אחד שאינן נזירין ואחד נזיר ואמר שכולכם נזירין חל עליו הנזירות לפי שיש בקצתם נזיר כמו שחל עליו בכוי כשאמר שזה חיה לפי שקצת דרכיו דרכי חיה וזהו ענין אמרו הרי כולם נזירין ר"ל הנזירות חל על אלו כולם שאמרו כל חלק מאלו החלקים : (רמב"ם)

פרק ו - משנה א

שְׁלֹשָׁה מִיָּנִין אֲסוּרִין בַּנְּזִיר, הַטְּמֵאָה וְהַתְּגַלְחַת וְהַיּוֹצֵא מִן הַגֶּפֶן. וְכָל הַיּוֹצֵא מִן הַגֶּפֶן מִצְטָרְפִין זֶה עִם זֶה. וְאִינוּ חַיִּב עַד שְׂיֹאכֵל מִן הָעֲנָבִים **[א]** כַּזֵּית. מִשְׁנֵה רִאשׁוֹנָה, עַד שְׂשִׂישְׁתָּה רְבִיעִית יֵין. רַבִּי עֲקִיבָא אָמַר, אֲפֹלוּ שָׂרָה פְתוּ בֵינָן וַיֵּשׁ בָּהּ כְּדֵי לְצַרֵּף כַּזֵּית, חַיִּב:

ר"ע מברטנורה **שְׁלֹשָׁה מִיָּנִין אֲסוּרִין בַּנְּזִיר**. הַטְּמֵאָה. דְּכַתִּיב (במדבר ו) עַל כָּל נִפְשׁוֹת מֵת לֹא יָבֵא: **הַתְּגַלְחַת**. דְּכַתִּיב (שם) תֵּעַר לֹא יַעֲבֹר עַל רֹאשׁוֹ: **וְהַיּוֹצֵא מִן הַגֶּפֶן**. דְּכַתִּיב (שם) וְעֲנָבִים לַחִים וַיִּבְשָׂם לֹא יֹאכֵל: **כָּל הַיּוֹצֵא מִן הַגֶּפֶן**. כְּגוֹן עֲנָבִים לַחִים וַיִּבְשָׂם חֲרָצִנִים וְזָגִים, מִצְטָרְפִין לְכַזֵּית לְלָקוֹת עֲלֵיהֶן: **וְאִינוּ חַיִּב עַד שְׂיֹאכֵל מִן הָעֲנָבִים כַּזֵּית**. וְהוּא הַדִּין לְשַׁעוֹר שְׂתִיָּה בְּכַזֵּית **[ב]**. דְּכִיּוֹן דְּכַתִּיב וְעֲנָבִים לַחִים וַיִּבְשָׂם לֹא יֹאכֵל, גְּמַרְיִן מֵנָה מָה אֲכִילָה בְּכַזֵּית אִף שְׂתִיָּה בְּכַזֵּית: **מִשְׁנֵה רִאשׁוֹנָה עַד שְׂשִׂישְׁתָּה רְבִיעִית יֵין**. אֲבָל מִשְׁנֵה רִאשׁוֹנָה אֵיפְכָא שְׂמַעִינן לָהּ, דְּגַמְרִינן אֲכִילָה מִשְׂתִּיָּה, וְשַׁעוֹר שְׂתִיָּה בַּנְּזִיר רְבִיעִית, דְּגַמְרִינן שְׂכָר שְׂכָר מִמְקַדָּשׁ, וּמָה שַׁעוֹר אֲסוּר שְׂתִיָּה בְּרְבִיעִית, אִף שַׁעוֹר אֲסוּר אֲכִילָה בְּרְבִיעִית: **אֲפֹלוּ שָׂרָה פְתוּ בֵינָן וַיֵּשׁ בָּהּ כְּדֵי לְצַרֵּף כַּזֵּית חַיִּב**. דְּסַבִּירָא לִיָּה לְרַבִּי עֲקִיבָא שַׁעוֹר אֲסוּרִי נְזִיר בֵּין בְּאֲכִילָה בֵּין בְּשְׂתִיָּה בְּכַזֵּית, וְהֵתֵר מִצְטָרְף לְאֲסוּר **[ג]** לְהַשְׁלִים לְכַשְׁעוֹר. וְאִין הִלְכָה כְּרַבִּי עֲקִיבָא: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט [א] הָעֲנָבִים. [וְהוּא הַדִּין] נִמְי מְחַיִּב עַל זָג וְחֲרָצִין. אֵלֶּא הָא אֲתָא לְאֲשְׁמַעִינן דְּאִינוּ חַיִּב אֵלֶּא בְּכַזֵּית, וְהָאִי דְּקַתְּנִי עֲנָבִים לְאֲפּוֹקִי מִרְבִּי אֱלִיעֶזֶר דְּאָמַר אֲפֹלוּ עֲלִין וְלוֹלְבִין. רש"י: **[ב]** וְהֵינּוּ כְּמִשְׁנֵה הָאֲחֵרוֹנָה. וְרַבִּי עֲקִיבָא נִמְי הֵכִי סַבִּירָא לִיָּה, דְּאָמַר כְּדֵי לְצַרֵּף כַּזֵּית. וְהַתּוֹסְפוֹת פְּתָבוּ דְּמַתְּנִיתִין [דְּקַתְּנִי בְּרִישָׁא עַד שְׂיֹאכֵל מִן הָעֲנָבִים כַּזֵּית] אֲלִיבָא דְּכָלִי עֲלֵמָא, דְּבִאֲכִילָה מוֹדוּ כְּלִי עֲלֵמָא דְּבְּכַזֵּית, וְלֹא פְּלִיגִי אֵלֶּא בְּשְׂתִיָּה, דְּמִשְׁנֵה רִאשׁוֹנָה עַד שְׂשִׂישְׁתָּה רְבִיעִית יֵין כְּדָרְדֵּךְ כָּל שְׂתִיָּה וְלֹא גְּמַר שְׂתִיָּה מֵאֲכִילָה, וְרַבִּי עֲקִיבָא גְּמַר כּוּי. וְעֵין

תוספות יום טוב איך משערין שתיה בכזית ואכילה ברביעית: [ג] בגמרא יליף ליה מקרא ורפנו דרשי ליה לדרשא אחריתי. ועין תוספות יום טוב: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם שלשה מינין אסורין בנוזיר הטומאה והתגלחת כו': כבר בארנו הרבה פעמים [פאה פ"ח הלכה ה' ושבת פ"ח הלכה א'] שהרביעית היא מדה שיעור אצבעיים על אצבעיים ברום אצבעיים וחצי אצבע וחומש אצבע ואלו האצבעות שמשערים בהן הוא הגודל מאצבעות היד. ושרה פתו הוא לשון עברי וכל משרת ענבים. וענין לצרף כזית שיהיה בלחם עם היין ששרה בו הפת כזית לפי שר' עקיבא סובר היתר מצטרף לאיסור. ואין הלכה כרבי עקיבא: (רמב"ם)

פרק ו - משנה ב

וחיב על היין בפני עצמו [ד], ועל הענבים בפני עצמן, ועל החרצנים בפני עצמן, ועל הזגים בפני עצמן. רבי אלעזר בן עזריה אומר, אינו חיב עד שיאכל שני חרצנים וזגון. אלו הן חרצנים ואלו הן זגים, החרצנים אלו החיצונים, הזגים אלו הפנימים, דברי רבי יהודה. רבי יוסי אומר, שלא תטעה, כזוג של בהמה, החיצון זוג והפנימי ענבל:

ר"ע מברטנורה עד שיאכל שני חרצנים וזגון. דכתוב (במדבר ו) מחרצנים ועד זג, ומעוט חרצנים שנים, ויש להם זג אחד [ה]. ואין הלכה כרבי אלעזר בן עזריה, אלא האכל מן החרצן והזג אינו לוקה עד שיאכל מהן כזית [ו]: **רבי יוסי אומר** שלא תטעה. רבי יוסי היה נוהג סימן שלא תטעה: זוג של בהמה. שהחיצון קרוי זוג: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט [ד] בפני עצמו. ונראה דעקר חדוש לתנא קמא בא לומר חיב על הזגים בפני עצמו אם אכל לבד מן הזגים, ואהיהא אתא לאפלוגי רבי אלעזר בן עזריה כו'. תוספות: **[ה]** ועל שניהם הכתוב אומר זג אחד: **[ו]** אף על גב דלפי לשון המשנה אינו חיב עד שיאכל כו' משמע דלהקל בא וכלומר שאפלו אכל פזית מחרצנים או מן הזגים אינו חיב עוד כו'. אבל סובר הר"ב שכמו שיש בדברי רבי אלעזר בן עזריה להקל כן יש בדברי להחמיר, שאם אוכל חרצנים וזגין שיהיה חיב אפלו אם הוא בפחות מפזית, שסובר שהתורה הקפידה שיהיו חרצנים שנים וזג אחד ושאם אוכל כדן הרי הוא חיב ואפלו אין בהם פזית, ויש בדבר להקל ולהחמיר, וכלפי הדן סברא הוא דכתב שאין הלכה אלא אינו לוקה עד שיאכל פזית: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם וחיב על היין בפני עצמו ועל הענבים בפני עצמן כו': ראיית ר' אלעזר בן עזריה מה שאמר מחרצנים ועד זג ופחות רבים בלשון עברי שנים. וענבל צורה שתולין בצוארי הבהמות והוא הפעמון שם החלול ממנו זוג ושם הגוף המקשה שמכה בצידי החלול וישמע לו קול ענבל. והלכה כר' יוסי שאמר שהחרצנים הם הגרעינין וזג הקליפה החיצונה ואין הלכה כרבי אלעזר בן עזריה אלא כשאכל החרצנים או הזגין כזית חיב כמו שאנו אומרים ברוב המאכלות האסורות: (רמב"ם)

פרק ו - משנה ג

סתם נזירות שלשים יום. גלח או שגלחוהו לסטים, סותר שלשים יום. נזיר שגלח בין בזוג בין בתער או שספסוף כל שהוא, חיב. נזיר חופף ומפספס, אבל לא סורק. רבי ישמעאל אומר, לא יחוף באדמה, מפני שמשרת את השער:

ר"ע מברטנורה סתם נזירות שלשים יום. אף על גב דתני לה לעיל, משום דבעי למתני סיפא גלח או שגלחוהו לסטים סותר שלשים יום, הדר תנא ליה הקא: סותר שלשים יום. כלומר סותר עד שיהיה לו גדול שער של

שְׁלֹשִׁים יוֹם כְּשֶׁהוּא מְגַלַּח תְּגַלַּחַת שֶׁל מִצְוָה {ז}: או שְׁסַפְסֹף כָּל שְׁהוּא. שְׁעָקֵר וְהַשִּׁיר אֶפְלוֹ שְׁעָר אֶחָד, חֲתִיב, דְּכַתִּיב (בַּמִּדְבָּר ו) תֵּעַר לֹא יַעֲבֹר, לְרַבּוֹת כָּל הַמַּעֲבִירִין {ח}: חוֹפֵף. מְחַכֵּד בְּיָדוֹ: וּמַפְסִיֵּס. בְּצַפְרָנָיו אוֹ בְּכָלִי, וּבְלִבָּד שְׁלֹא יִתְכַּוֵּן לְהַשִּׁיר, דְּדָבָר שְׁאִין מִתְכַּוֵּן מִתָּר: אֲבָל לֹא סוֹרֵק. בְּמַסְרֵק, דְּהוּי פְּסִיק רִישִׁיה וְאַסוֹר. אִף עַל גַּב דְּהַמְשִׁיר אֶפְלוֹ שְׁעָר אַחַת לֹקָה, מְכַל מְקוֹם אֵינּוּ סוֹתֵר שְׁלֹשִׁים יוֹם עַד שְׁיִגְלַח רַב שְׁעָרוֹ בְּתַעַר אוֹ בְּמַסְפְּרִים בְּצַד עֵקְרוֹ שֶׁל שְׁעָר {ט}: לֹא יַחוּף בְּאֲדָמָה. מִין מִמֵּינֵי אֲדָמָה שְׁהִיא מְשֻׁרֶת הַשְּׁעָר {י}, דְּהָא נִמְי הוּי פְּסִיק רִישִׁיה. וְהִלְכָה כְּרַבִּי יִשְׁמַעֵאל: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט {ז} לומר שזה שסותר הינו אם אין מיום שגלח [או גלחוהו לסטים] עד סוף ימי נזירותו שלשים יום, כגון שגלחוהו ביום מלאה, צריך שימתין שלשים יום, אבל אם יש לו עוד שלשים יום אינו סותר, כלומר כיון דאיכא עדין גדול שער שלשים יום. וכן כתבו התוספות. ודעת הרמב"ם דאפלו בנזירות מרבה סותר שלשים יום וכל דקדוקי נזירות עליו, אלא שאין עולין לו מן המנין: {ח} דהוה ליה למכתב בתער לא יגלח כו'. ולמסקנת הגמרא אינו חייב אלא כעין תער, לפירוש רש"י שמעבירן סמוך לעקרו. והתוספות כתבו שעוקר השער ומשחיתו מעקרו. ועין תוספות יום טוב: {ט} כלומר שלא יניח ממנו שיכוף ראשו לעקרו: {י} כלומר ולא בכל אדמה אמר רבי ישמעאל ואפלו שאינה משררת ולגזר אטו משררת, ואף על גב דבגמרא אבעיא לן כו' פירש הר"ב להקל. ועין תוספות יום טוב: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם סתם נזירות ל' יום גלה או שגלחוהו לסטים כו': נזיר חופף ומפספס אבל לא סורק רבי ישמעאל כו' כתוב בתורה בנזיר (במדבר ו) גדל פרע ולאחר שנתבאר אצלנו שסתם נזירות שלשים יום הרי השער שיהיה לו שלשים יום נקרא פרע ולכך אם גלח ראשו ימתין ל' יום עד שיהיה לו פרע ואז יתחיל למנות וישלים הנזירות וכמו כן אמרו בעינין גידול פרע וליכא. ונאמר בתורה גדל פרע שער ראשו ולכך נאסר הסרת שער באיזה הדרך מדרכי ההסרה וכשהסיר שער חייב מלקות כל זמן שהסיר שער אחד לבדו אמנם בענין הסתירה רוצה לומר שהוא סותר לו מן המנין ל' יום כמו שאמר לא יהיה זה אלא עד שיגלח רוב שער ראשו בתער או מה שדומה לתגלחת ר"ל שישפר השער במספרים סמוך לשטח הראש. ואמרו פספס כל שהוא חייב ר"ל שיעקרנו ביד ופירוש חופף החכוך ביד ומפספס החכוך בצפרנים או בכלי ובתנאי שלא יתכוין להשיר השער לפי שזאת ההלכה אמנם היא לר"ש שאומר דבר שאינו מתכוין מותר וכבר נתבאר לנו בכמה מקומות שהלכה כר"ש בדבר שאין מתכוין. ואדמה טיט איזה טיט שיהיה מכל מיני הטיט שרוחצין בהם השער כמו הנתר והטיט האדום נקרא בלשון ערב אלנגב"ר ונקרא טיט ארמיני. ופירוש סורק מסרק שער ראשו במסרק והכלי שמסרקין בו שער הראש נקרא מסרק. והלכה כר' ישמעאל: (רמב"ם)

פרק ו - משנה ד

נזיר שְהָיָה שוֹתֶה יַיִן כָּל הַיּוֹם, אֵינוֹ חַיֵּב אֶלָּא אַחַת {יא}. אָמְרוּ לוֹ אַל תִּשְׁתֶּה אֶל תִּשְׁתֶּה, וְהוּא שוֹתֶה, חַיֵּב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת. הָיָה מְגַלַּח כָּל הַיּוֹם, אֵינוֹ חַיֵּב אֶלָּא אַחַת. אָמְרוּ לוֹ אַל תִּגְלַח אֶל תִּגְלַח, וְהוּא מְגַלַּח, חַיֵּב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת. הָיָה מְטַמֵּא לְמֵתִים כָּל הַיּוֹם, אֵינוֹ חַיֵּב אֶלָּא אַחַת. אָמְרוּ לוֹ אַל תִּטַּמֵּא אֶל תִּטַּמֵּא, וְהוּא מְטַמֵּא, חַיֵּב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת :

ר"ע מברטנורה נזיר שְהָיָה שוֹתֶה יַיִן כָּל הַיּוֹם. וְלֹא הִתְרוּ בוֹ אֶלָּא אַחַת: **אל תִּשְׁתֶּה אֶל תִּשְׁתֶּה.** שֶׁהִתְרוּ בוֹ בֵּין שְׁתֵּי לְשְׁתֵּי (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט {יא} אֶלָּא אַחַת. אֵין זֶה אֶלָּא בְּדִינֵי אָדָם, שְׁאִינוֹ מְחַיֵּב מְלָקוֹת אֶלָּא אַחַר הִתְרָאָה, וְלִכְּן צָרִיךְ הִתְרָאָה עַל כָּל מְלָקוֹת. אַבֵּל בְּדִינֵי שָׁמַיִם כָּל זְמַן שֶׁשְׁתֶּה רְבִיעִית יַיִן עֲבָרָה, וְעַל כָּל גְּלוּחַ [שְׁעָרָה] וְכָל טַמְאָה עֲבָרָה. וְעַל זֶה תַעֲשֶׂה הַקֵּשׁ לְכָל אִסּוּרִים שֶׁבַתּוֹרָה, אֵין הַפֶּרֶשׁ בֵּין לָאוֹ אוֹ כֶּרֶת אוֹ מִיתָה בְּסִנְהֶדְרִין, אַבֵּל תִּדַע שֶׁהִבָּא עַל הָעֶרְוָה חַיֵּב עַל כָּל עֲבָרָה וְעֲבָרָה בְּכֻלּוֹ, וְאִם אֲנַחְנוּ לֹא נוֹכַח לְהַעֲנִישׁ עָלָיו אֶלָּא עֲנֵשׁ אֶחָד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מַעֲנִישׁ אוֹתוֹ עַל כָּל עֲבָרָה וְעֲבָרָה, וְאִם הִמִּיתוּ אוֹתוֹ בְּסִנְהֶדְרִין עַל אֶחָד מֵאלוֹ הָעֲבֵרוֹת וְהִתּוֹדָה נִתְכַפֵּר עַל הַכֹּל מִצַּד הַתְּשׁוּבָה, לֹא מִצַּד שֶׁהֶעֱנֵשׁ הָאֶחָד שֶׁמַּעֲנִישִׁין אוֹתוֹ הַסִּנְהֶדְרִין יְכַפֵּר עֲוֹנוֹת הַרְבֵּה. הַרְמַב"ם : (עיקר תוי"ט).

רמב"ם נזיר שהיה שותה יין כל היום אינו חייב אלא אחת כו' : זה שאמרנו באלו הבבות אינו חייב אלא אחת אין זה אלא בדיני אדם שאינו מחוייב מלקות אלא אחר ההתראה ולכך צריך התראה על כל מלקות והוא מה שאמרו לו אל תשתה אבל [א] בדיני שמים כל זמן ששתה רביעית יין עבירה ועל כל גלוח שער עבירה וכל טומאה שיטמא עבירה ועל זה תעשה היקש לכל איסורין שבתורה אין הפרש בזה בין איסור לאו ובין איסור כרת או איסור מיתת ב"ד אבל תדע שהבא על הערוה איזה ערוה שתהיה חייב על כל ביאה וביאה בכלל ואם אנחנו לא היינו יכולין להעניש עליו אלא עונש אחד הקב"ה מעניש אותו על כל עבירה ועבירה ואם היו ממיתין אותו ב"ד על אחת מאלו עבירות והתוודה מתכפר לו על הכל מצד התשובה לא מצד

שהעונש האחד שמענישין אותו ב"ד יכפר עונות הרבה ונבאר זה במקומו :
(רמב"ם)

פרק ו - משנה ה

שְׁלֹשָׁה מִיָּנִין אֲסוּרִין בַּנְּזִיר, הַטְּמֵאָה
וְהַתְּגַלְחַת וְהַיּוֹצֵא מִן הַגֶּפֶן. חָמֵר בַּטְּמֵאָה
וּבַתְּגַלְחַת מִבְּיוֹצֵא מִן הַגֶּפֶן, שֶׁהַטְּמֵאָה
וְהַתְּגַלְחַת סוֹתְרִין, וְהַיּוֹצֵא מִן הַגֶּפֶן אֵינוֹ
סוֹתֵר. חָמֵר בְּיוֹצֵא מִן הַגֶּפֶן מִבַּטְמֵאָה
וּבַתְּגַלְחַת, שֶׁהַיּוֹצֵא מִן הַגֶּפֶן לֹא הֵתֵר מְכַלְלוֹ,
וְטְמֵאָה וְתַגְלַחַת הֵתֵרוּ מְכַלְלוֹ בַּתְּגַלְחַת מְצוּהָ
וּבְמַת מְצוּהָ {יד}. וְחָמֵר בַּטְּמֵאָה מִבַּתְּגַלְחַת,
שֶׁהַטְּמֵאָה סוֹתְרַת אֶת הַכֹּל וְחִיבִין עָלֶיהָ קֶרֶבֶן,
וְתַגְלַחַת אֵינָה סוֹתְרַת אֶלָּא שְׁלֹשִׁים יוֹם וְאִין
חִיבִין עָלֶיהָ קֶרֶבֶן :

ר"ע מברטנורה **שֶׁהַטְּמֵאָה וְהַתְּגַלְחַת סוֹתְרִים**. דְּכַתִּיב בַּטְּמֵאָה (שם),
וְהַיּוֹצֵא מִן הַגֶּפֶן וְהַתְּגַלְחַת סוֹתְרַת שְׁלֹשִׁים, דְּבַעֲיָנוּ גְדִיל פְּרַע שְׁעָר
רִאשׁוֹ (שם), וְאִין גְּדִיל פְּרַע פְּחוֹת מְשֻׁלְשִׁים יוֹם : שֶׁהַיּוֹצֵא מִן הַגֶּפֶן לֹא
הֵתֵר מְכַלְלוֹ. כְּגוֹן לְשִׁתּוֹת יֵין מְצוּהָ, דְּאִמְרִינָן מִיָּין וְשִׁכְרֵי יֵזִיר (שם) לְאִסֵּר
יֵין מְצוּהָ כִּיָּין הַרְשוּת {יב} : טְמֵאָה וְתַגְלַחַת הֵתֵרוּ מְכַלְלוֹ. טְמֵאָה, לְמַת
מְצוּהָ, דְּכַתִּיב (בְּמִדְבָּר ו) לְאִבּוֹ וּלְאִמּוֹ לֹא יִטְמָא, לְאִבּוֹ הוּא דְּאִינוּ מִטְמָא,
אֲבָל מִטְמָא לְמַת מְצוּהָ. וְתַגְלַחַת, לְנִזְיָר מְצָרַע, דְּאִתִּי עֲשֵׂה דּוֹגְלַח אֶת
כָּל שְׁעָרוֹ (נִיקְרָא יד) וְדַחִי אֶת לֹא תַעֲשֶׂה דְּתַעֲרֵר לֹא יַעֲבֵר עַל רִאשׁוֹ {יג} (בְּמִדְבָּר
ו) : (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט [יב] אָבֵל בְּטִמְאָה לֹא אָמַר לֹא יִטְמָא בְּלִבְד אֱלֹא אָמַר לְאַבּוֹ וְגו'. הַרְמַב"ם. מִשְׁמַע דְּמִדְּסַתְּם וְכַתְּב מִיַּיִן וְשִׁכְר יִזִּיר יִלְפִינָן וְהַכֵּל בְּכֻלָּל וְאַפְלוּ דְּמִצְוָה. הַרְמַב"ם כּו'. וּבְגִמְרָא יֵינן דְּמִצְוָה מֵאֵי הִיא, קְדוּשָׁא וְאַבְדָּלְתָּא לִיכָא לְמִימַר, שְׂאָף עַל פִּי שְׂקִדּוּשׁ יוֹם הַשַּׁבָּת בְּדַבְרִים דְּבַר תּוֹרָה הוּא, זֶה שְׂמִקְדָּשֵׁין עַל הַיַּיִן מְדַבְרֵי סוּפְרִים הוּא כּו'. וּמְשַׁנֵּי כְּגוֹן שְׁנַשְׁבַּע לְשִׁתּוֹת, וְקָא מִשְׁמַע לָן דְּחִיל עֲלִיה נְזִירוֹת אָף עַל גַּב שְׁנַשְׁבַּע לְשִׁתּוֹת: **[יג]** וְתִימָה דְּהָא אִיכָא נְמִי עֲשֵׂה דְגִדְל פְּרַע שְׁעַר רֵאשׁוּ וְאִין עֲשֵׂה דוֹחָה לֹא תַעֲשֵׂה וְעֲשֵׂה. וּבְגִמְרָא פְּרִיךְ וְתַגְלַחַת לֹא תִתֵּר מְכַלְלָה קַל וְחֹמֶר מִיַּיִן כּו', וּמְשַׁנֵּי אָמַר קְרָא רֵאשׁוּ וְאָמַר קְרָא זְקֵנוּ. וּפְרָשׁוּ הַתּוֹסְפוֹת דְּאִי לָאו קְרָא הָוָה מְקִימִין הַגְלוּחַ בְּשָׂאָר גּוּפוֹ, אָבֵל רֵאשׁוּ יְהִיָּה אָסוּר מְטַעַם דְּאִין עֲשֵׂה כּו'. וְהַרְמַב"ם מֵיִשְׁבַּ מְפַנֵּי שְׂכָבָר נְטִמָּא הַנְזִיר בְּצַרְעַת וַיְמִי חֲלוּטוֹ אִין עוֹלִין לוֹ, וְהָרִי אִין קְדוּשׁ בְּהוֹן, וּבְטַל הַעֲשֵׂה מְאֱלִיו וְלֹא נְשָׂאָר אֱלֹא לֹא תַעֲשֵׂה. וְאַפְשָׁר דְּסַבִּירָא לִיה כְּאִידָךְ תֵּנָא דְרֵאשׁוּ לְהַקְפָּה אֲתִי. וְעֵינן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: **[יד]** וּבְמַת מִצְוָה. תֵּנָא אִיזְהוּ מִת מִצְוָה, כָּל שְׂאִין לוֹ קוּבְרִים. קוּרָא וְאַחֲרִים עוֹנִים אוֹתוֹ אִין זֶה מִת מִצְוָה. גְּמָרָא: (עִיקַר תּוֹי"ט).

רמב"ם שלשה מינין אסורין בנזיר הטומאה והתגלחת כו': כתוב בתורה (במדבר ו) מיין ושכר יזיר ואמרו בספרי לעשות יין מצוה כיון הרשות אבל בטומאה לא אמר לא יטמא בלבד אבל אמר (שם) לאביו ולאמו לא יטמא ובא בקבלה לאביו לא יטמא אבל מטמא הוא למת מצוה ומת מצוה הוא מת שאין לו קוברין. ותגלחתן מצוה הוא שפגע בו צרעת בימי הנזירות ונרפא ממנו שהתגלחת מצות עשה שנאמר (ויקרא יד) יגלח את כל שערו את ראשו ואת זקנו ואת גבות עיניו והעיקר בכל התורה מה שאמרו כל מקום שאתה מוצא עשה ולא תעשה אם אתה יכול לקיים את שניהם מוטב ואם לאו יבא עשה וידחה את לא תעשה וזהו ענין הותר מכללו ר"ל שיש שם צד שמותר בהם אלו הדברים האסורים ויהיה מותר בהם והענין כולו מבואר: (רמב"ם)

פרק ו - משנה ו

תְּגַלַּחַת הַטִּמְאָה פִּיֶּצֶד, הָיָה מְזָה בְּשִׁלְיָשִׁי וּבְשִׁבְעֵי, וּמְגַלַּח בְּשִׁבְעֵי, וּמְבִיא קֶרְבָּנוֹתָיו בְּשִׁמְיָנִי. וְאִם גִּלַּח בְּשִׁמְיָנִי, מְבִיא קֶרְבָּנוֹתָיו בּוֹ

בַּיּוֹם, דִּבְרֵי רַבִּי עֲקִיבָא. אָמַר לוֹ רַבִּי טַרְפוֹן,
מָה בֵּין זֶה לְמִצְרָע. אָמַר לוֹ, זֶה טְהָרְתוֹ תְלוּיָה
בְּיָמָיו, וּמִצְרָע טְהָרְתוֹ תְלוּיָה בְּתַגְלַחְתּוֹ, וְאִינוֹ
מֵבִיא קֶרְבָּן אֲלָא אִם כֵּן {טו} הִיָּה מְעַרְב שְׁמֶשׁ:

ר"ע מברטנורה מְגַלַּח בְּשַׁבְּעֵי וּמֵבִיא קֶרְבָּן בְּשִׁמְיָנִי. כְּדַכְּתִיב (ש) וְגַלַּח
רֵאשׁוֹ בַּיּוֹם טְהָרְתוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וְגַלַּחְנוּ. וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי יָבִיא שְׁתֵּי
תּוֹרִים וְגו' וְכַבֵּשׁ לְאִשָּׁם: מָה בֵּין זֶה לְמִצְרָע. דַּכְּתִיב בְּפָרְשַׁת מִצְרָע
בְּתַגְלַחַת שְׁנֵיָה (ויקרא יד) וְהָיָה בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יְגַלַּח אֶת כָּל שְׁעָרוֹ וְכוּ' וּבַיּוֹם
הַשְּׁמִינִי יִקַּח וְכוּ', וְקִיָּמָא לָן בְּמִצְרָע דְּאִם גַּלַּח בְּשִׁמְיָנִי מֵבִיא קֶרְבָּן
בְּתַשְׁיָעִי: אָמַר לוֹ שְׁזָה טְהָרְתוֹ תְלוּיָה בְּיָמָיו. נִזְיַר טְהָרְתוֹ תְלוּיָה בְּהִזְאָת
שְׁלִישִׁי וּשְׁבִיעִי וּטְבִילָה, הִלְכָּד פִּיּוֹן שְׁטַהַר בְּשַׁבְּעֵי אָף עַל פִּי שְׁלֵא גַלַּח
עַד יוֹם הַשְּׁמִינִי, מֵבִיא קֶרְבָּנוֹתָיו בּוֹ בַּיּוֹם: אָבַל מִצְרָע טְהָרְתוֹ תְלוּיָה
בְּתַגְלַחְתּוֹ. כְּדַכְּתִיב (ש) בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יְגַלַּח אֶת כָּל שְׁעָרוֹ וְהָדַר כְּתִיב
וְרַחַץ אֶת בְּשָׂרוֹ בַּמַּיִם, וְאִם טָבַל עַד שְׁלֵא גַלַּח לֹא עֲלֵתָה לוֹ טְבִילָה, הִלְכָּד
אִם גַּלַּח בְּשִׁמְיָנִי אֶפְתִּי צָרִיד טְבִילָה וְהַעֲרַב שְׁמֶשׁ, הִלְכָּד אִינוֹ יָכוֹל
לְהִבִּיא קֶרְבָּנוֹתָיו עַד תַּשְׁיָעִי. וְהִלְכָּה כְּרַבִּי עֲקִיבָא: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט {טו} אֲלָא אִם כֵּן כו'. וְלְכַאוּרָה קָאִי אֲמַצְרָע כו'. אִי נִמְי יֵשׁ לְפָרֵשׁ
דְּקָאִי אֲנָזִיר, וְכֵן פִּרְשׁ רַש"י, וְכֵן נִרְאָה מִן הַרְמְב"ם בְּפָרוּשׁוֹ וּבְחַבּוּרוֹ. וְעֵינָן
תּוֹסֵפוֹת יוֹם טוֹב: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם תַּגְלַחַת הַטּוֹמָאָה כִּיצַר הִיָּה מִזֶּה בְּשִׁלְיָשִׁי וְכוּ': מָה בֵּין זֶה לְמִצְרָע
לְפִי שֶׁהַמִּצְרָע אִינוֹ מֵבִיא קֶרְבָּנוֹתָיו אֲלָא מִמַּחֲרַת יוֹם הַתַּגְלַחַת הַשְּׁנֵיָה כְּמוֹ
שֶׁנִּבְאָר בַּמַּס' נִגְעִים וְהַשִּׁיב לוֹ ר"ע שֶׁהַמִּצְרָע טְהָרְתוֹ תְלוּיָה בְּתַגְלַחַת הוּא
שֶׁנִּבְאָר בּוֹ יְגַלַּח (ש) וְאֵת כָּל שְׁעָרוֹ יְגַלַּח וְכַבֵּס בְּגָדָיו וְגו' אֲבַל זֶה הַנִּזְיַר שֶׁנִּטְמָא
בְּמַת הַטּוֹמָאָה תְלוּיָה בַּיּוֹם כְּמוֹ שֶׁנִּבְאָר וְטָמֵא שֶׁבַע יָמִים וְכַשְׁטַבַּל
בְּשַׁבְּעֵי וְהַעֲרִיב שְׁמֶשׁוֹ וְגַלַּח בְּשִׁמְיָנִי יָבִיא קֶרְבָּנוֹתָיו וְהֵם שְׁתֵּי תּוֹרִים אוֹ שְׁנֵי
בְּנֵי יוֹנָה וְכַבֵּשׁ בֵּן שְׁנֵי לְאִשָּׁם בְּשִׁמְיָנִי וְאִם לֹא טָבַל בְּשַׁבְּעֵי אֲלָא בְּשִׁמְיָנִי
הָרִי זֶה לֹא יָבִיא קֶרְבָּנוֹתָיו עַד שֶׁיַּעֲרִיב שְׁמֶשׁוֹ רוּצָה לומר בְּתַשְׁיָעִי וְהוּא מָה
שֶׁאָמַר ר"ט אִינוֹ מֵבִיא קֶרְבָּנוֹתָיו אֲלָא כִּי הַעֲרִיב שְׁמֶשׁוֹ. וְהִלְכָּה כְּר"ע: (רמב"ם)

פרק ו - משנה ז

תגלחת הטָהָרָה כִּיצַד, הָיָה מֵבִיא שְׁלֹשׁ בְּהֵמוֹת, חֲטָאת עוֹלָה וְשְׁלָמִים, וְשׁוֹחֵט אֶת הַשְּׁלָמִים {ט}, וּמְגִלַח {יז} עֲלֵיהֶם, דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי אֶלְעָזָר אוֹמֵר, לֹא הָיָה מְגִלַח אֶלָּא עַל הַחֲטָאת, שֶׁהַחֲטָאת קוֹדֶמֶת בְּכָל מְקוֹם. וְאִם גִּלַח {יט} עַל אַחַת מִשְׁלֹשֶׁתָן, יֵצֵא :

ר"ע מברטנורה שְׁחַט אֶת הַשְּׁלָמִים וּמְגִלַח עֲלֵיהֶם. דְּכַתִּיב בְּנִזְיָר (בַּמִּדְבָּר ו) וְגִלַח אֶת רֹאשׁוֹ פֶתַח אֹהֶל מוֹעֵד, וּמִפְרָשֵׁינוּ לְקָרָא הַכִּי, וְגִלַח אֶת רֹאשׁוֹ עַל זֶבַח שְׁכֵתוֹב בּוֹ פֶתַח אֹהֶל מוֹעֵד, דְּהֵינּוּ שְׁלָמִים דְּכַתִּיב בְּהוּ (עֵיקָר א) וְשִׁחְטוּ פֶתַח אֹהֶל מוֹעֵד {יח} : שְׁחַטָּאת קוֹדֶמֶת בְּכָל מְקוֹם. לְעוֹלָה וְשְׁלָמִים, וְדִין הוּא שְׁיִגְלַח עַל הָרֹאשׁוֹן. וְהִלְכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה שֶׁמְגִלַח עַל הַשְּׁלָמִים : (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט {ט} וְשׁוֹחֵט כּוֹי. לְשׁוֹן הַתּוֹסֵפוֹת אַחֲרֵי שֶׁאָמַר הַכֹּהֵן שֶׁעַל הַשְּׁלָמִים יִגְלַח דִּין הוּא שְׁיִקְדִימוֹ, וְקִשָּׁה אִם כֹּן לָמָּה הַקֹּדֶם חֲטָאת וְעוֹלָה לְשְׁלָמִים. אָבֵל הַר"ב הָעֵתִיק שְׁחַט כּוֹי, יֵשׁ לוֹמֵר דְּהַכִּי קֹאֵמַר, אֲשַׁחֲיִטֵּת שְׁלָמִים מְגִלַח וְלֹא עַל הַקּוֹדֶמִים, וְכֹן סְדוּרָן בְּפִרְשָׁה, בֵּין בְּהִבְאָה בֵּין בְּעִשְׂיָה. וְלִפְיֶקֶד נִרְאָה לִי שֶׁכְּסֻדְרוֹן בְּפִתּוֹב כֹּן הוּא סְדוּרָן, דְּמִנְלָן לְשֵׁנוֹת הַסְּדוּר מִמָּה שֶׁסְדוּרָן בְּפִתּוֹב. וְכֹן הוּא לְשׁוֹן הַרְמַב"ם בְּחִבּוּרוֹ. וּבְפִירוּשׁוֹ פֶּסֶק כְּרַבִּי יְהוּדָה. וְלְשׁוֹן דְּבָכָל מְקוֹם שֶׁאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, לֹא אֵיֶצְטְרִיךְ, אֶלָּא דְּהֵאֲמַת הוּא אוֹמֵר. וְעֵינָן תּוֹסֵפוֹת יוֹם טוֹב : {יז} וּמְגִלַח. שֶׁתְּהִיָּה תְּגַלְחָתוֹ אַחֲרֵי שְׁחִיטָתוֹ. הַרְמַב"ם : {יח} דָּאִי פֶתַח אֹהֶל מוֹעֵד מִמֶּשׁ, אִי נִמְי כְּנִגְדַּת הַפֶּתַח, בְּזִיוֹן מְקוֹדֵשׁ הוּא, כְּדָאִיתָא בְּגִמְרָא : {יט} וְאִם גִּלַח כּוֹי. אֲתִיָּא כְּכִלֵּי עֲלָמָא. וּבִירוּשְׁלָמִי יְלִיף לָהּ מִקָּרָא : (עֵיקָר תוֹי"ט).

רמב"ם תגלחת הטהרה כיצד היה מביא כוֹי : ענין מגלח עליהן שתהיה תגלחתו אחר שחיטתו. והלכה כרבי יהודה : (רמב"ם)

פרק ו - משנה ח

רָבֵן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר, הֵבִיא שְׁלֹשׁ בְּהֵמוֹת וְלֹא פִרַשׁ, הֲרֵאוּיָהּ לַחֲטָאת תִּקְרַב חֲטָאת, לְעוֹלָה תִּקְרַב עוֹלָה, לְשִׁלְמִים תִּקְרַב שְׁלָמִים. הָיָה נוֹטֵל שְׁעָר רֹאשׁ נִזְרוּ וּמִשְׁלַח תַּחַת הַדוֹד. וְאִם גָּלַח בַּמְדִּינָה הָיָה מְשַׁלַּח תַּחַת הַדוֹד. בַּמָּה דְבָרִים אַמּוּרִים, בְּתַגְלַחַת הַטְּהָרָה. אֲבָל בְּתַגְלַחַת הַטְּמֵאָה, לֹא הָיָה מְשַׁלַּח תַּחַת הַדוֹד. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר, הַכֹּל מְשַׁלְּחִין תַּחַת הַדוֹד, חוּץ מִן הַטְּמֵא שֶׁבַּמְדִּינָה בְּלִבָּד:

ר"ע מברטנורה **ולא פירש**. אף על גב דכל הקרבנות צריך שיקראו להם הבעלים שם, הכא לא צריך, דמכי אמר אלו לנזירותי הוי כאלו קרא שם לכל אחד ואחד, דכבשה אינה ראוייה אלא לחטאת **[כ]**, וכבש לעולה, ואיל לשלמים: **ומשלח תחת הדוד**. שמבשלים בו זבח השלמים: **היה מגלח במדינה**. בירושלים. ואף על גב דכתיב פתח אהל מועד, לאו דוקא, אלא ללמד שאינו מגלח עד שיהיה פתח אהל מועד פתוח **[כא]**: **לא היה משלח תחת הדוד**. דכתיב **(במדבר ו)** ולקח את שער ראש נזרו ונתן על האש, מי שאינו מחסר אלא לקיחה ונתינה, יצא זה שמחסר לקיחה והבאה ונתינה תחת הדוד: **במה דברים אמורים**. שבמקדש נוטל שער ומשלח תחת הדוד, בתגלחת טהרה: **אבל בתגלחת טמאה**. אפלו גלח במקדש, אינו נוטל שער ומשלח תחת הדוד של אשם וחטאת העוף, דלא כתיב נתינת שער תחת הדוד אלא בנזיר טהור: **הכל משלחין**. טהור במקדש ובמדינה, וטמא במקדש **[כב]**, חוץ מטמא שגלח במדינה, מפני ששערו נקבר. ופסק ההלכה, שאין משלח תחת הדוד אלא נזיר טהור שגלח פתח אהל מועד, שנעשה כמצותו. ואם שלח תחת הדוד של חטאת, יצא **[כג]**. לא נאמר אשר תחת זבח השלמים אלא למצוה: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט [כ] הינו בנזיר דכתיב ביה כבשה וכבש ואיל אבל בעלמא ראוייה היא לשלמים: **[כא]** ולעיל דרשינו דבשלמים הכתוב מדבר והכל במשמע:

[כג] וְיָלִיף לָהּ בְּגִמְרָא מְזַבַּח, לְרַבּוֹת חֲטָאת בְּנִזִּיר טְהוֹר וְאַשָּׁם בְּנִזִּיר טָמֵא. וְעֵינַן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם רשב"ג אומר הביא שלש בהמות ולא פירש כו': היה נוטל שער ראש נזרו ומשלח תחת הדוד כו': כבר ידעת לשון התורה בקרבנות נזיר שהם כבש לעולה וכבשה לחטאת ואיל לשלמים ותורת הנזיר שיגלח פתח אהל מועד לפיכך בא הלשון בנזיר טהור ור' מאיר אומר שנזיר טמא כמו כן כשגלח פתח אהל מועד ישלח שערו גם כן על האש אשר תחת זבח השלמים וחכ"א אינו משלח שערו על האש אשר תחת זבח השלמים אלא נזיר טהור שגלח פתח אהל מועד שנעשה כמצותו וז"ש הכתוב (במדבר ו) תחת זבח השלמים למצוה ואם שלח תחת החטאת יצא. ומה שאמר רשב"ג הלכה כמותו ואין הלכה כר"ש: (רמב"ם)

פרק ו - משנה ט

הָיָה מְבַשֵּׁל אֶת הַשְּׁלָמִים או שוֹלֵקוֹ **[כד]**. הַכֹּהֵן נוֹטֵל אֶת הַזְּרוּעַ בְּשֵׁלָה מִן הָאֵיל, וְחִלַּת מִצָּה אַחַת מִן הַסֵּל, וּרְקִיק מִצָּה אֶחָד, וְנוֹתֵן עַל כַּפֵּי הַנִּזְיָר וּמְנִיפוֹ, וְאַחַר כֵּן הֵתַר הַנִּזְיָר לְשִׁתּוֹת יַיִן וּלְהַטְמֵא לְמִתִּים. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר, כִּיּוֹן שֶׁנִּזְרַק עָלָיו אֶחָד מִן הַדָּמִים, הֵתַר **[כז]** הַנִּזְיָר לְשִׁתּוֹת בַּיַּיִן וּלְהַטְמֵא לְמִתִּים:

ר"ע מברטנורה וְאַחַר כֵּן הֵתַר הַנִּזְיָר לְשִׁתּוֹת יַיִן. דְּכַתִּיב (בְּמִדְבָּר ו) וְאַחַר יִשְׁתֶּה הַנִּזְיָר יַיִן, אַחַר הַמַּעֲשִׂים כָּלָם **[כה]**: רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר כּו'. כַּתִּיב הִקְא וְאַחַר יִשְׁתֶּה הַנִּזְיָר יַיִן, וּכְתִיב הִתֵּם (שם) אַחַר הַתְּגַלְחוֹ אֶת נִזְרוֹ, מֵה לְהֵלֵן אַחַר מַעֲשֵׂה יְחִידִי **[כו]**, אִף כִּאֵן אַחַר מַעֲשֵׂה יְחִידִי, הָא לְמִדַּת שְׁכִיּוֹן שֶׁנִּזְרַק עָלָיו אֶחָד מִן הַדָּמִים מֵתַר לְשִׁתּוֹת יַיִן וּלְהַטְמֵא לְמִתִּים. וְכֹן הִלְכָה **[כח]**: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט [כד] או שולקן. בפרק ב' דפסחים משנה ו' פרש הר"ב דשליקה בשול יותר מדאי עד שנמות, ולא הוי זו ואין צריך לומר זו, דקא משמע לן דבשליקה אינו יוצא מתורת בשול: **[כה]** אחר קרבן ואחר התגלחת, ותגלחת מעקבת. רש"י. והינו דלא תני התר לגלח לפי שכבר גלח שהרי גלוח מעקבת: **[כו]** דלאחר גלוח עביד תנופה, אף כן אחר מעשה יחידי אחר קרבן אף על פי שעדין לא גלח, ותגלחת לא מעקבת. רש"י. ובגמרא אימא עד דאיכא תרוניהו, דמה התם אחר התגלחת כדכתיב אחר התגלחו, אף כן נימא אחר התגלחו. ומשני אי הכי גזרה שנה למה לי: **[כז] התר.** משמע ודאי מיד התר. ועין סוף פרק ח': **[כח]** דשנה רבי לדרבי שמעון בלשון חכמים לקמן [בסוף הפרק]. ועין תוספות יום טוב: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם היה מבשל את השלמים או שלקן הכהן כו': כבר ידעת לשון התורה בקרבנות נזיר שהם כבש לעולה וכבשה לחטאת ואיל לשלמים ותורת הנזיר שיגלח פתח אהל מועד לפיכך בא הלשון בנזיר טהור ור' מאיר אומר שנזיר טמא כמו כן כשגלח פתח אהל מועד ישלח שערו גם כן על האש אשר תחת זבח השלמים וחכ"א אינו משלח שערו על האש אשר תחת זבח השלמים אלא נזיר טהור שגלח פתח אהל מועד שנעשה כמצותו וז"ש הכתוב (במדבר ו) תחת זבח השלמים למצוה ואם שלח תחת החטאת יצא. ומה שאמר רשב"ג הלכה כמותו ואין הלכה כר"ש: (רמב"ם)

פרק ו - משנה י

גלח על הזבח ונמצא פסול, תגלחתו פסולה, וזבחו לא עלו לו. גלח על החטאת שלא לשמה ואחר כך הביא קרבנותיו לשמן, תגלחתו פסולה, וזבחו לא עלו לו. גלח על העולה או על השלמים שלא לשמן ואחר כך הביא קרבנותיו לשמן, תגלחתו פסולה, וזבחו לא עלו לו. רבי שמעון אומר, אותו הזבח לא עלה לו, אבל שאר זבחים עלו לו.

וְאִם גִּלַּח עַל שְׁלֹשְׁתָּן וְנִמְצָא אֶחָד מֵהֶן כָּשֵׁר, תִּגְלַחְתּוּ כְּשָׂרָה, וַיָּבִיא שְׂאֵר הַזְּבָחִים :

ר"ע מברטנורה ונמצא פסול. כגון שנשפך דמו, או יצא או נטמא: **תגלחתו פסולה.** הואיל ונפסל הזבח שגלח עליו, הנה ליה כגלחיהו לסטים דאמרינן לעיל לרבי אליעזר סותר שבעה ימים **[כט]** ולרבנן סותר שלשים יום: **וזבחי לא עלו לו.** שאר הזבחים שהקריב אחר תגלחתו הפסולה, לא עלו לו, דכיון דצריך לסתור עד שיגדל שערו, הוי כאילו הקריבן קדם זמנם: **על החטאת שלא לשמה.** הינו על הזבח ונמצא פסול, דחטאת שלא לשמה פסולה. ואידי דבעי למתני על העולה ועל השלמים פלגתא דרבי שמעון ורבנן, תנא נמי על החטאת: **על העולה ועל השלמים שלא לשמן וכו' תגלחתו פסולה.** דהואיל ולא עלו לשם חובת שלמי נזיר ועולת נזיר, הוי ליה כמגלח על עולת נדבה ושלמי נדבה. ורבי שמעון סבר דאם גלח על עולת נדבה ושלמי נדבה יצא **[ל]**. ואין הלכה כרבי שמעון: **אם גלח על שלשתן.** אחר שהקריבו שלשתן: **ונמצא אחד מהן כשר.** והשאר פסולים: **תגלחתו כשרה.** לדברי הכל. דהא תנן ואם גלח על אחד משלשתן יצא: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט [כט] לפום רהיטא כתב כן, דסתמא תנן לעיל משנה ג' דסותר שלשים יום. ומיהו בגמרא אמרינן דלרבי אליעזר סותר שבעה ימים בלבד, וטעמא כי היכי דגדלי שערות, דקים להו לרבנן כל שבעה יומין אתיא מזיא כדי לכוף ראשו לעקרו: **[ל]** ויליף לה מקרא. ופרוש יצא הינו מצות גלוחו. אבל ידי נדרו דקרבו נזיר לא יצא, וכדתנן בריש זבחים שלא עלו לבעלים לשם חובה. והינו דקאמר אותו זבח לא עלה לו: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם גלח על הזבח ונמצא פסול תגלחתו פסולה כו': כבר נקדם לך מה שאמר אם גלח על אחת משלשתן יצא וכבר בארנו בפסחים ואנו נשלים לפרש זה בתחילת זבחים שאחד מן הדברים המפסידין הקדשים הוא שיחשב בהם בשעת השחיטה הפך מה שהוא הזבח וזה הענין הוא שאומרין עליו שלא לשמן. ואין הלכה כר"ש: (רמב"ם)

מִי שֶׁנִזְרַק עָלָיו אֶחָד מִן הַדָּמִים וְנִטְמָא, רַבִּי
אֶלְיעָזָר אוֹמֵר, סוֹתֵר אֶת הַכֹּל. וְחַכְמִים
אוֹמְרִים, יָבִיא שְׂאֵר קִרְבָּנוֹתָיו וַיִּטְהֵר. אָמְרוּ
לוֹ, מַעֲשֵׂה בְמַרְיָם הַתְּרַמוּדִית שֶׁנִזְרַק עָלֶיהָ
אֶחָד מִן הַדָּמִים, וּבָאוּ וְאָמְרוּ לָהּ עַל בְּתוּהָ
שֶׁהִיְתָה מְסַכְּנֶת, וְהִלְכָה וּמְצֵאתָה שְׂמִתָּה **[לג]**,
וְאָמְרוּ חַכְמִים, תָּבִיא שְׂאֵר קִרְבָּנוֹתֶיהָ
וְתִטְהֵר:

ר"ע מברטנורה רבי אליעזר אומר סותר את הכל. לא כל הימים קאמר **[לא]**, אלא סותר כל הקרבנות. ורבי אליעזר לטעמיה דאמר שלא התר הנזיר לשתות יין אלא אחר כל המעשים כלם, אחר הבאת כל הקרבנות, וכשנטמא קדם שהקריב כלם, הוי כאילו נטמא שחרית קדם שהקריב שום אחד מהם, והוי הקרבן שהקריב כאילו הביאו תוך מלאת: **וְחַכְמִים אוֹמְרִים יָבִיא שְׂאֵר קִרְבָּנוֹתָיו וַיִּטְהֵר**. פְּרוּשׁ, לְכַשְׂיִטְהֵר. וְאוֹתוֹ הַזֵּבַח שֶׁהִבִּיא בְּטַהֲרָה לֹא יִחֹזֵר וַיִּבְיָאֵנוּ. רַבֵּן לְטַעְמֵיהוּ דְאָמְרֵי אַחַר מַעֲשֵׂה יְחִידֵי מִתֵּר לְשִׁתוֹת יַיִן וּמִתֵּר לְגִלְחָ **[לב]**. הַלְפָד קֹדֶם שֶׁנִטְמָא הָיָה רְאוּי לְתַגְלַחַת וְלֹא יִסְתֵּר אוֹתוֹ זֵבַח, אֲבָל שְׂאֵר הַזֵּבָחִים שֶׁהִקְרִיב מִשְׁנִטְמָא, וְדָאֵי סוֹתֵר, דְקָרָא קַפִּיד שִׁיְהוּ קִרְבָּנוֹת נִזִּיר כֻּלָּן בְּטַהֲרָה: **מַרְיָם הַתְּרַמוּדִית**. מִתְרַמוּד הִיְתָה. וְהִלְכָה כְּחַכְמִים: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט **[לא]** דהא אמר [לעיל בפרק ג' משנה ד'] כל לאחר מלאת שבעה סותר. גמרא: **[לב]** קצת יש לדקדק מדכתב ומתיר לגלח שסובר כמו שאיתא לעיל במשנה זו דלרבי יהודה עקר מצות הגלוח אחר השלמים שקרב באחרונה. אבל מפל מקום קשה למה נקטיה כלל, ושני מלישנא דרבי אליעזר ורבי שמעון דלא נקטי דמצותו קודמת, ולרבי אלעזר מעכב נמי: **[לג]** שמתה. ונטמאת עליה. רש"י: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם מי שנזרק עליו אחד מן הדמים ונטמא כו': כבר נקדם לך בפרק השלישי (הלכה ג') שר' אליעזר סובר שנזיר שנטמא אחר מלאת סותר זו ימים ומה שאמר בכאן סותר את הכל אינו רוצה לומר מימי הנזירות ואמנם רוצה לומר בטול כל הקרבנות וסתירת כולם וצריך קרבנות שלמים אחר תשלום שבעת ימי סתירה וחכ"א שהוא מביא שאר הקרבנות. ואין הלכה כרבי אליעזר. וממה שצריך שתדעהו מאמר התוספתא (פ"ב) נזיר שכלו ימיו אסור לגלח ולשתות יין וליטמא למתים ואם גלח ושתה ונטמא סופג את המי רוצה לומר שדיני הנזירות נשארין עליו עד שיגלח תגלחת טהרה לפי מה שנתבאר בזה הפרק: (רמב"ם)

פרק

פרק ז - משנה א

כֹּהֵן גָּדוֹל וְנָזִיר אֵינָן מִטְמְאִין לְקְרוֹבֵיהֶן, אֲבָל מִטְמְאִין לְמֵת מִצֹּה **{א}**. הָיוּ מְהַלְכִין בַּדֶּרֶךְ וּמִצְאוּ מֵת מִצֹּה, רַבִּי אֶלְיעֶזֶר אוֹמֵר, יִטְמָא כֹּהֵן גָּדוֹל וְאֵל יִטְמָא נָזִיר. וְחַכְמַיִם אוֹמְרִים, יִטְמָא נָזִיר וְאֵל יִטְמָא כֹּהֵן גָּדוֹל. אָמַר לָהֶם רַבִּי אֶלְיעֶזֶר, יִטְמָא כֹּהֵן שְׂאִינוֹ מִבֵּיא קֶרְבָּן עַל טְמֵאתוֹ, וְאֵל יִטְמָא נָזִיר **{ב}** שֶׁהוּא מִבֵּיא קֶרְבָּן עַל טְמֵאתוֹ. אָמְרוּ לוֹ, יִטְמָא נָזִיר שְׂאִין קְדֻשָּׁתוֹ קְדֻשַׁת עוֹלָם **{ג}**, וְאֵל יִטְמָא כֹּהֵן שֶׁקְדֻשָּׁתוֹ קְדֻשַׁת עוֹלָם:

ר"ע מברטנורה כֹּהֵן גָּדוֹל וְנָזִיר אֵינָן מִטְמְאִין לְקְרוֹבֵיהֶן. כְּדַכְתִּיב בְּפָרְשֵׁת אָמַר וּבְפָרְשֵׁת נִשְׂאָ: הָיוּ מְהַלְכִים בַּדֶּרֶךְ. לֹא אֵין דְּוָקָא בְּכֹהֵן גָּדוֹל פְּלִיגִי, דְּהוּא הָדִין בְּכֹהֵן הָדִיּוֹט נִמְי פְּלִיגִי, דְּחַד טַעְמָא הוּא: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט **{א}** לְמֵת מִצֹּה. נָזִיר מְפָרֵשׁ בְּמִשְׁנֵה ה' פֶּרֶק דְּלַעִיל מִדְּכַתִּיב גְּבִיּה לְאָבִיו כו'. וְהַכִּי נִמְי [כְּתִיב] בְּכֹהֵן גָּדוֹל: **{ב}** נָזִיר כו'. שֶׁקְדֻשָּׁתוֹ עֲדִיפָא כִּיּוֹן

שְׁהִזְקִיקְתוּ תוֹרָה לְהֵבִיא קָרְבָן עַל טְמֵאתוֹ. תוֹסֵפוֹת: **[ג]** עוֹלָם. וְאֶפְלוּ אָמַר
נְזִיר עוֹלָם, מִכָּל מְקוֹם סֶתֶם נְזִירוֹת הָיוּ שְׁלֹשִׁים יוֹם. תוֹסֵפוֹת. וְאֶפְשֵׁר נִמְי
לוֹמַר שֶׁקִּדְשָׁתוּ לֹא הִיְתָה מֵעוֹלָם אֲלָא מִשְׁנֹזֵר, מֵה שְׁאִין כֵּן כִּהֵן גְּדוֹל שְׁאָף
עַל פִּי שְׁלֹא הִיְתָה עָלָיו קִדְשֵׁת כִּהֵן גְּדוֹל אֲלָא מִשְׁנֵת־מִנָּה, מִכָּל מְקוֹם הִיְתָה
עָלָיו קִדְשֵׁת כִּהֵן הִדְיוּט. וְעַיִן תוֹסֵפוֹת יוֹם טוֹב: (עֵיקַר תוֹי"ט).

רמב"ם כהן גדול ונזיר אין מטמאין לקרוביהן כו': לשון התורה בנזיר
(במדבר ו') על נפש מת לא יבא לאביו ולאמו ולאחיו ולאחותו לא יטמא להם
במותם והלשון בכהן גדול (ויקרא כ"א) על כל נפשות מת לא יבא לאביו ולאמו
לא יטמא וכבר בארנו בפרק שקודם זה שהנזיר מטמא למת מצוה והביאו
ראיה על זה ממה שכתוב לאביו ולאמו וכן כ"ג מטמא למת מצוה שנאמר
לאביו ולאמו. והלכה כחכמים: (רמב"ם)

פרק ז - משנה ב

עַל אֵלוֹ **[ד]** טְמֵאוֹת הַנְּזִיר מְגִלַּח, עַל הַמֵּת, וְעַל
כַּזֵּית מִן הַמֵּת, וְעַל כַּזֵּית נֶצֶל **[ו]** וְעַל מְלֵא תִרְוֹד
רְקֵב, עַל הַשְּׂדֵרָה וְעַל הַגְּלִגְלֵת וְעַל אֶבֶר מִן
הַמֵּת וְעַל אֶבֶר מִן הַחַי שֶׁיֵּשׁ עָלָיו בְּשָׂר כְּרָאוּי,
וְעַל חֲצִי קֵב עֲצָמוֹת וְעַל חֲצִי לֶג דָּם, עַל מִגְעוֹן
[ח] וְעַל מִשְׁאֵן וְעַל אֶהָלֹן, וְעַל עֶצֶם כִּשְׁעָרָה, עַל
מִגְעוֹ וְעַל מִשְׂאוֹ. עַל אֵלוֹ **[ט]** הַנְּזִיר מְגִלַּח וּמִזָּה
בְּשִׁלִּישֵׁי וּבְשִׁבְעֵי, וְסוֹתֵר אֶת הַקּוֹדֶמִין, וְאֵינוֹ
מִתְחִיל לְמִנּוֹת אֲלָא עַד שְׁיִטְהַר וּמִבִּיא **[י]** אֶת
קָרְבָּנֹתָיו:

ר"ע מברטנורה על המות. אף על פי שאינו שלם **[ה]** אלא שיש בו רב בנגון,
שהם שני שוקים וירך אחד, או רב מנין האברים שהם מאה עשרים
וחמשה אברים, אפלו אין בהם רבע קב, מטמא באהל, ונזיר מגלח עליו.

וְאִם אֵין בְּמֵת לֹא רַב מְנִין וְלֹא רַב בְּנִין, אֵין הַנְּזִיר מְגַלַּח עַל אֲהֶלוּ עַד שְׁיֵהָא בְּעֶצְמוֹת חֲצִי קַב: **וְעַל כְּפִזִּית נֶצֶל**. מַהֵל הַיּוֹצֵא מִן הַמֵּת כְּמִין לְחָה הַיּוֹצֵאת מֵעֶפּוֹשׁ הַבֶּשֶׂר: **מְלֵא תִרְוֹד רֶקֶב**. מְלֵא כֶף מְעַפֵּר רֶקֶב וְשֵׁל מֵת. וְאֵין הַרְקָבוֹן מְטַמֵּא אֶלָּא כְּשֶׁנִּקְבֵּר הַמֵּת עָרוֹם בְּאֶרוֹן שֶׁל שֵׁשׁ וְכִיּוֹצֵא בּוֹ שְׂאִין שֶׁסֵּם רֶקֶב וְאֶחָר אֶלָּא מְגוּפוֹ שֶׁל מֵת, וְנִקְבֵּר הַמֵּת כְּלוֹ שְׁלֵם שֶׁלֹּא נִחְסַר מִמֶּנּוּ אֶבֶר: **תִּרְוֹד**. כֶּף גְּדוּלָּה שְׂמַחֲזֶקֶת מְלֵא חֲפָנִים **[ז]**: **עַל הַשְּׂדֵרָה**. אֶפְלוֹ אֵין בֵּהּ בֶּשֶׂר כָּלָל: **וְכֵן עַל עֵצִים הַגְּלָגֶלֶת**. שֶׁל הָרֵאֵשׁ, אֶפְלוֹ אֵין בֵּהּ בֶּשֶׂר: **וְעַל אֶבֶר מִן הַחֵי וְעַל אֶבֶר מִן הַמֵּת שֵׁשׁ עֲלֵיהֶם בֶּשֶׂר כְּרֵאוּי**. כָּל שְׂאֵלוֹ הָיָה הָאֶבֶר מְחַבֵּר בְּאֶדָם חֵי הָיָה יְכוּל לְהַעֲלוֹת אֶרְוִכָּה עַל יְדֵי אוֹתוֹ בֶּשֶׂר הוּא נִקְרָא כְּרֵאוּי. וְהוּא פְּחוֹת מְכַזִּית: **וְעַל חֲצִי קַב עֲצָמוֹת**. וְאִף עַל גֵּב דְּרַבַּע קַב עֲצָמוֹת מְטַמֵּא בְּאֵהֶל, הַלֵּכָה לְמוֹשֶׁה מְסִינֵי שְׂאֵין הַנְּזִיר מְגַלַּח אֶלָּא עַל חֲצִי קַב, וְכֵן עַל חֲצִי לֶג דָּם. וְאִף עַל גֵּב דְּרַבַּע דָּם מְטַמֵּא בְּאֵהֶל, אֵין הַנְּזִיר מְגַלַּח אֶלָּא עַל חֲצִי לֶג: **וְעַל עֵצִים כְּשֶׁעָרָה עַל מְגַעוֹ וְעַל מְשָׂאוֹ**. אֲבָל עַל אֲהֶלוֹ לֹא, שְׂאֵין עֵצִים כְּשֶׁעָרָה מְטַמֵּא בְּאֵהֶל: **וְסוֹתֵר אֶת הַקּוֹדְמִים**. כְּדַכְתִּיב (בְּמִדְבָּר ו) וְהִימִים הָרֵאֵשׁוֹנִים יִפְלוּ: **עַד שְׁיִטְהַר**. שְׁיִטְבֵּל וְיַעֲרִיב שְׂמֵשׁוֹ אַחֲרַי שְׁיִזָּה שְׁלִישֵׁי וְשִׁבְעֵי: (ר"ע מְבַרְטִנּוּרָה).

עֵיקַר תּוּי"ט [ד] עַל אֵלוֹ. לְמַעוּטֵי עֵצִים כְּשֶׁעָרָה שְׂאֵינוֹ מְטַמֵּא בְּאֵהֶל. גְּמָרָא. וּפְרָשׁוֹ הַתּוֹסְפוֹת דְּתַנָּא וְהִדְר מְפָרֵשׁ: **[ה] דְּאֵי לֹא תִימָא הַכִּי**, עַל כְּפִזִּית מְגַלַּח עַל עֲצָמוֹ לֹא כָּל שְׂכָן. וּבְרִישׁ פֶּרֶק ב' דְּאֵהֲלוֹת מְפָרֵשׁ לֵה הַר"ב לְנֶפֶל שֶׁלֹּא נִתְקַשְּׂרוּ אֲבָרָיו. וְעֵין תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: **[ו] נֶצֶל**. לְשׁוֹן הַפְּרָשָׁה, כְּמוֹ וְיִצֵּל אֱלֹהִים [בְּרֵאשִׁית לֹא]. רְש"י: **[ז] וְדִלָּא קִתְּנֵי מְלֵא חֲפָנִים**, נִרְאָה לִי לְפִי שְׂאֵין מְדַרְדֵּי הַעוֹלָם לְקַח בְּחֲפָנָיו רֶקֶב וְשֵׁל מֵת אֶלָּא בְּתִרְוֹד וְכִיּוֹצֵא בּוֹ: **[ח] מְגַעוֹן**. חוּץ מִן הַרְקָב, שְׂאֵינוֹ מְטַמֵּא בְּמַגַּע, שְׂאֵי אֶפְשָׁר שְׁיַגַּע בְּכֹלוֹ שְׁהָרִי אֵינוֹ גּוֹף אֶחָד. הַרְמְב"ם: **[ט] עַל אֵלוֹ**. לְמַעוּטֵי סְכָכוֹת וּפְרָעוֹת. גְּמָרָא. וְתַנָּא וְהִדְר מְפָרֵשׁ. תּוֹסְפוֹת: **[י] וּמְבִיא כו'**. לֹא גְרָסִינָן בְּמִשְׁנָה, דְּבִגְמָרָא מְבַעֲיָא לֵיהּ, וְאִף עַל גֵּב דְּאֶפְשִׁיטָא לֵיהּ דְּמְבִיא אֶת קַרְבָּנוֹתָיו, מְכַל מְקוֹם שְׂמַע מִנָּה דְּלֹא גְרָסִינָן לֵיהּ. וְכֵן כְּתַבוּ הַתּוֹסְפוֹת: (עֵיקַר תּוּי"ט).

רמב"ם עַל אֵלוֹ טוֹמְאוֹת הַנְּזִיר מְגַלַּח עַל הַמֵּת כּו': מַה שֶׁאֵמַר עַל הַמֵּת אֵינוֹ רוֹצֵה לּוֹמַר כָּל גּוֹף הַמֵּת לְפִי שְׁזֵה מְבוֹאֵר וְאֵמַנֵם רוֹצֵה לּוֹמַר עֲצָמוֹתָיו בְּמִנִּין אוֹ בְּבִנִין וְאִף ע"פ שְׂאֵין בְּהֵם רוֹבַע עֲצָמוֹת וְאֵמַנֵם יִטְמֵא הַנְּזִיר בְּאֵהֲלוֹת וְחַיִּיב עֲלֵיהֶם תְּגַלַּחַת כְּשֶׁהַעֲצָמוֹת יֵשׁ בְּהֵם רוֹב בְּנִינוֹ שֶׁל מֵת אוֹ רוֹב מִנִּינוֹ אֵע"פ שְׂאֵין בְּהֵם רוֹבַע הַקַּב הָרִי הֵן מְטַמֵּאִין בְּאֵהֶל כְּמוֹ שֶׁנִּבְאָר בְּפ' שְׁנֵי מִמְסַכַּת אֵהֲלוֹת וְאִם אֵין בְּעֲצָמוֹת לֹא רוֹב מְנִין וְלֹא רוֹב בְּנִין וְהִיָּה בְּהֵן חֲצִי קַב אִזּוּ יִגְלַח הַנְּזִיר עַל אֵהֶלוֹ. וְנֶצֶל הִיא הַלִּיחָה הַזֹּבֵה מִן הַמֵּתִים כְּשֶׁנִּתְעַפְּשׁ הַבֶּשֶׂר וְזֵב וְהַתְּחִיל לְכֹלוֹת. וְרֶקֶב הוּא עֶפֶר הַמֵּת שֶׁנִּשְׂאָר מִמֶּנּוּ כְּשֶׁנִּאֲבַד הַלִּיחוֹת כּוֹלוֹ וְזֵה הַרְקָב שֶׁמְטַמֵּא בְּאֵהֶל אֵינוֹ אֵלָּא בְּמֵת שֶׁנִּקְבֵּר עָרוֹם בְּאֶרוֹן שֶׁל שֵׁשׁ אוֹ שֶׁל אֶבֶן וְהַדּוּמָה לֵהֶם וְיֵהִיָּה שֵׁם הַמֵּת כּוֹלוֹ רוֹצֵה לּוֹמַר שִׁיְהִיָּה נִקְבֵּר שְׁלֵם שֶׁלֹּא נִחְסַר מִמֶּנּוּ אֶבֶר וְאֵמַרוּ מֵת שֶׁחָסַר אֵין לוֹ רֶקֶב וְלֹא שְׁכוֹנֵת קְבָרוֹת וְלֹא תְבוּסָה וְתִרְוֹד כֶּף יִתְבָּאֵר בְּפֶרֶק (א) (עֵשִׂירִי) מִמְסַכַּת כֹּלִים שֶׁהִיא כֶּף גְּדוּלָּה וְשִׁיעוּרָה מְלֵא חֲפָנָיו. וְשִׁדְרָה שֶׁלְשֶׁלֶת וְהֵם חֲלוּת שֶׁעַל הַגֵּב בְּכֹלֵם וְגִלְגַּלַּת הִיא גִלְגַּלַּת הָרֵאֵשׁ כָּל אֶחָד מֵהֶם בְּפָנֵי עֲצָמוֹ. וְחֲצִי קַב שְׁנֵי לּוֹגִים וְחֲצִי

לוג שתי רביעיות וכבר בארנו (לעיל פ"ו ה"א) שיעור הרביעית וזה הענין כולו בפרק ב' ממסכת אהלות שמטמאין באהלות ובמגע ובמשא ושם נתבאר עוד שעצם כשעורה מטמא במגע ובמשא ואינו מטמא באהל ובארנו טעמי כל אלו הדברים וראייתם. ומה שאמר בתחילת זאת ההלכה על אלו נזיר מגלח למעוטי עצם כשעורה שאינו מטמא באהל ומה שחזר ושנה על אלו נזיר מגלח למעוטי סככות ופרעות שיתבארו אחר כך. ומה שאמר עד שיטהר רוצה לומר עד שיעריב שמשו אחר שיטבול אחר ההזאה ג' וז' : (רמב"ם)

פרק ז - משנה ג

אָבֵל הַסְּכָכוֹת, וְהַפְּרָעוֹת, וּבֵית הַפָּרֶס {יא},
וְאֶרֶץ הָעַמִּים {יב}, וְהַגּוֹלֵל, וְהַדּוֹפֵק, וְרַב־יַעֲיִית
דָּם, וְאֵהֶל, וְרִבַּע עֲצָמוֹת, וְכֻלֵּי הַנוֹגְעִים {יג}
בַּמֵּת, וַיִּמֵּי סָפְרוֹ, וַיִּמֵּי גָמְרוֹ {יד}, עַל אֱלוֹ אֵין
{טו} הַנְּזִיר מְגַלַּח, וּמִזֶּה בְּשִׁלְיָשִׁי וּבְשִׁבְעֵי, וַאֲיִנוֹ
סוֹתֵר אֶת הַקּוֹדֶמִין, וּמִתְחִיל {כא} וּמוֹנֶה מִיָּד,
וְקִרְבָּן אֵין לוֹ. בְּאַמַּת אָמְרוֹ, יָמֵי הַזָּב וְהַזָּבָה
וַיִּמֵּי הַסִּגְרוֹ שֶׁל מִצְרָע, הֲרִי אֱלוֹ עוֹלִין לוֹ :

ר"ע מברטנורה **אָבֵל הַסְּכָכוֹת**. אֵילָן שֶׁיֵּשׁ לוֹ עֲנָפִים מְבַדְּלִים זֶה מִזֶּה, וַיֵּשׁ
כְּזֵית מִן הַמֵּת תַּחַת אֶחָד מֵהֶן, וְעֵבֶר הַנְּזִיר וְאֵין יָדוּעַ אִם עֵבֶר תַּחַת הָעֵנָף
הַמְּאָהִיל עַל הַמֵּת : וְהַפְּרָעוֹת. אֲבָנִים אוֹ עֲצִים בּוֹלְטִים מִן הַכֶּתֶל וְטִמְאָה
תַּחַת אֶחָד מֵהֶם : וּבֵית הַפָּרֶס. שָׂדֵה שֶׁנִּחְרַשׁ בָּהּ קֶבֶר עוֹשֶׂה בֵּית הַפָּרֶס
מֵאֵה אִמָּה, שֶׁכָּדָּ שֶׁעָרוּ שֶׁהַמְּחַרְשָׁה מוֹלִיכָה אֶת הָעֵצִים : וְאֶרֶץ הָעַמִּים.
שֶׁגִּזְרוּ חֲכָמִים טִמְאָה עַל אֶרֶץ הָעַמִּים : גּוֹלֵל. כְּסוּי הָאֲרוֹן : דּוֹפֵק. הָאֲרוֹן
עֲצָמוֹ שֶׁהַכְּסוּי דּוֹפֵק עָלָיו {יג} : וְרַב־יַעֲיִית דָּם. אֲפֹלוֹ עַל מִשְׁאוֹ {יד} וּמִגְעוֹ
אֵין הַנְּזִיר מְגַלַּח : וְאֵהֶל וְרִבַּע עֲצָמוֹת. אִם הָאֵהֶיל עַל רִבַּע קַב שֶׁל עֲצָמוֹת
הַמֵּת, אֵינוֹ מְגַלַּח, עַד שֶׁיֵּאֱהִיל עַל חֲצֵי קַב. אָבֵל עַל מִגְעַ וּמִשְׁאָ {טו}
שֶׁל רִבַּע עֲצָמוֹת, מְגַלַּח, וְאֲפֹלוֹ הֵם נְמוֹקִים וְלֹא נִשְׁאָר בָּהֶם עֵצִים כְּשֶׁעָרָה

שָׁלֵם: וְכִלִּים הַנוֹגְעִים בְּמֵת. שֶׁהֵם מְטַמְּאִים כְּמֵת עֲצָמוֹ. וְהַנוֹגֵעַ בָּהֶם טָמֵא טָמְאָת שִׁבְעָה: וַיְמִי סָפְרוּ. לְאַחַר שֶׁנִּטְהַר מִצָּרְעָתוֹ, דִּכְתִּיב וַיִּקְרָא (יד) וַיֵּשֶׁב מִחוּץ לְאֹהֶלוֹ שִׁבְעַת יָמִים: וַיְמִי גָמְרוּ. יְמֵי חִלוּטוֹ שֶׁל מִצְרַע: עַל אֱלוֹ אֵין הַנְּזִיר מְגַלַּח. עַל כָּל הַנֶּדֶךְ דְּמִתְנִיתִין: וּמִזָּה בְּשִׁלְשֵׁי וּבְשִׁבְעֵי. הָא לֹא קָאֵי אֵימֵי סָפְרוּ וְאֵימֵי גָמְרוּ, דְּלֹא שִׁיָּד בְּהוּ הַזָּאָה שְׁלִישֵׁי וּשְׁבִיעֵי [כ]: וַאֲיִנוּ סוֹתֵר אֶת הַקּוֹדֶמִין וּמִתְחִיל וּמוֹנֵה מִיָּד. כָּל אֵלֶּה שְׁאֲמַרְנוּ, אֵינָן עוֹלִין לִימֵי הַנְּזִירוֹת וְאֵין סוֹתְרִין, אֲלֵא אַחַר שְׁיִזָּה שְׁלִישֵׁי וּשְׁבִיעֵי וַיִּטְהַר אִם נִטְמָא בְּטָמְאָת מֵת, וְאַחַר שְׁיִשְׁלִים יְמֵי גָמְרוּ וַיְמִי סָפְרוּ אִם נִצְטָרַע מִשְׁלִים נְזִירָתוֹ עַל מַנְיָן הַיְמִים שְׁמֵנָה קֳדָם שֶׁנִּטְמָא, וַאֲיִנוּ מִבֵּיא קָרְבַּן טָמְאָה: בְּאֵמֶת אָמְרוּ יְמֵי הַזָּב וְהַזָּבָה. כָּל יְמֵי טָמְאָתָם וַיְמִי סָפְרִיתָם שִׁבְעָה נְקִיִּים: וַיְמִי הַסְּגִירוֹ שֶׁל מִצְרַע. שְׁנֵאֲמַר בּוּ (שם טו) וְהַסְּגִיר אֶת הַנֶּגַע שִׁבְעַת יָמִים, עוֹלִין לְמַנְיָן יְמֵי הַנְּזִירוֹת, וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר שְׁאֵין סוֹתְרִין אֶת הַקּוֹדֶמִים: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט [יא] בית הפרס. וְאֵף טָמְאָת בֵּית הַקְּבָרוֹת תִּנּוּ בְּפֶרֶק ג' מִשְׁנָה ה' דְּאֵינָה סוֹתְרָת, אֲבָל לֹא מִלְתָּא פְּסִיקָא הִיא, שֶׁהָרִי יָכוֹל לְהַטְמִאוֹת בְּבֵית הַקְּבָרוֹת בְּמֵתִים דְּלִשָׁם וַיִּסְתֵּר, לְפִיכָךְ לֹא תִנִּי לִיהָ הַכָּא: [יב] אֶרֶץ הָעַמִּים. שְׁנֵזֶר בְּאֶרֶץ וּבִתְוֹךְ יְמֵי נְזִירוֹתוֹ יֵצֵא לְאֶרֶץ הָעַמִּים וְנִכְנַס. וְהָא דְתִנּוּ בְּפֶרֶק ג' מִשְׁנָה ו' מִי שְׁנֵזֶר כּוֹי וְאַחַר כֵּךְ בָּא לְאֶרֶץ בֵּית הַלֵּל אוֹמְרִים נְזִיר בְּתַחֲלָה וְסוֹתֵר הַקּוֹדֶמִין, הָתָם טַעְמָא לְפִי שְׁעֵשָׂה נְזִירוֹתוֹ בְּחוּץ לְאֶרֶץ כּוֹי. רַש"י. וְטָמְאָת אֶרֶץ הָעַמִּים הִיָּתָה נוֹהֶגֶת בְּזִמְן הַבַּיִת מִפְּנֵי שֶׁהָעַמִּים בְּיָמִים הַקְּדָמוֹנִים לֹא הָיוּ נְזִהִים לְקַבֵּר מִתֵּיהֶם בְּמָקוֹם מִיָּחָד, וְכָל מִדְּרָךְ כִּי רָגַל הָיָה סֶפֶק קָבֵר: [יג] וּכְפָרוֹשׁ רַש"י. וּבְמִשְׁנָה ד' פֶּרֶק ב' דְּאֵהֲלוֹת מִפְּרֵשׁ כְּפָרוֹשׁ רַבִּינוּ חֲנַנְיָאֵל: [יד] לְאֶפּוֹקֵי מִרְבֵּי עֲקִיבָא דְסוּף פְּרָקִין. דָּאֵי לֹא תִימָא הָכִי לֹא אֵיִצְטְרִיךְ, דְּהָא מְרִישָׁא דְתִנּוּ עַל חֲצִי לֵג דָּם שְׁמַע מִנָּה דְעַל רְבִיעִית דָּם לֹא. גְּמָרָא: [טו] צָרִיךְ עֵיוֹן לִישְׁנָא דְוֹרְבַע. וְהַרְמַב"ם פִּרְשׁ וְאֵהֲל רְצוֹנוֹ לוֹמַר שְׁנַגַע בְּאֵהֲל הַמֵּת, אוֹ אִם הָאֵהֲל עַל רְבַע עֲצָמוֹת וְהוּא עֲנִין מַה שְׁאֲמַר וְרַבַּע: [טז] דָּאֵי לֹא תִימָא הָכִי לֹא אֵיִצְטְרִיךְ לְמִתְנִיָּה, דְּמֵאֵי שְׁנָא מְרִישָׁא דְתִנּוּ וְעַל חֲצִי קַב, שְׁמַע מִנָּה דְעַל רְבַע לֹא. וְעֵין תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: [יז] הַנוֹגְעִים. פְּרוֹשׁ בְּעוֹדָם נוֹגְעִים, שְׁאֵינָן מְטַמְּאִין טָמְאָת שִׁבְעָה [בבלי שְׁט"ף] אֲלֵא בְּחַבּוּרִין. הַרְאֵב"ד. וְדַעַת הַרְמַב"ם דָּאֵין צָרִיךְ חַבּוּרִין לְשׁוּם כְּלִי. וְעֵין תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: [יח] גָּמְרוּ. צָרִיךְ עֵיוֹן לָמָּה לִי לְמִתְנִי יְמֵי גָמְרוּ, דְּלִיכָא לְמִימַר דְּסוֹתֵר, דָּאִם כֵּן מֵאֵי נִפְקָא מִנָּה בְּמַה שְׁיִמֵי סָפְרוּ אֵינּוּ סוֹתֵר, הָא כְּבָר סִתֵּר מִטַּעַם יְמֵי גָמְרוּ. תּוֹסְפוֹת: [יט] אֵין כּוֹי. לְפִי שֶׁלֹּא נֶאֱמַר בּוּ וְכִי יִטְמָא לְנַפֵּשׁ אֲלֵא וְכִי יָמוֹת מֵת עָלָיו, עַד שְׁיִטְמָא מְטַמְּאוֹת שֶׁהוּן מְעַצְמוֹ שֶׁל מֵת. הַרְמַב"ם: [כ] וּמִשְׁמַע דְּאֵאִינָךְ כְּלֵהוּ קָאֵי. וּבְאֶרֶץ הָעַמִּים מִפְּרֵשׁ בְּגְמָרָא דְדוֹקָא לְמִתְטַמָּא בְּגוֹשָׁה וְלֹא בְּאֵוִירָה. וּבְאֵהֲל וּבְכִלִּים לְהַרְמַב"ם אֵין צָרִיךְ הַזָּיָה כּוֹי. וּבְתוֹסְפוֹת נְחֻלְקוּ, רַבְּנוּ תַּם סוֹבֵר דְּבַכְלִי מִתְכּוֹת צָרִיךְ הַזָּיָה, וְרַבְּנוּ חֵיִים כְּהוֹן הַשִּׁיב לוֹ אֵיזָה בֵּית אֲשֶׁר תִּבְנוּ לִי, דְּכָל שֶׁהַנְּזִיר מְגַלַּח הַכְּהוֹן מְזַהֵר עָלָיו: [כא] וּמִתְחִיל כּוֹי. וְהוּא שֶׁתִּהְיֶה נְזִירוֹת מְרַבָּה כְּדִי שִׁיְהֵא בּוּ גְדוּל שְׁעַר שְׁלֹשִׁים יוֹם לְאַחַר שְׁנַתְגַּלַּח בְּתַגְלָחוֹת שְׁתֵּים שֶׁל מִצְרַע. רַש"י: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם אבל הסככות והפרעות ובית הפרס וארץ העמים כו': הסככות – צללים, ר"ל האילנות שעושין צל על הארץ. אם היתה טומאה תחת ענפיהם ועבר הנזיר תחת אלו הענפים. ופרעות – האבנים והעצים הבולטים מן הכתלים ומה שדומה להם, אם היה תחתיהם טומאה ועבר הנזיר תחתיהם. ובית הפרס – שדה שנחרש בו קבר ונתערבו עצמותיו עם העפר, כמו שיתבאר בפרק האחרון ממסכת אהלות. וגולל, הוא גב הקבר. דופק, צידי הקבר. ויתבאר לך בפרק א' מאהלות שכל הנוגעים במת, מי שנגע בהם יטמא טומאת שבעה. וכמו כן יתבאר בפרק ב' מאהלות שבית הפרס וארץ העמים מטמאין במשא ובמגע, ורביעית דם מטמא במגע ובמשא ובאהל, והגולל והדופק מטמאין במגע ובאהל ואין מטמאין במשא, ולשון התורה בטומאת הקבר מ"ש "או בעצם אדם או בקבר יטמא שבעת ימים", אבל אם היות שנטמא בכל זה וחייב הזאת שלישי ושביעי כמו שביאר ואמר. ומזה בשלישי ובשביעי אינו חייב בתגלחת ואינו סותר הימים הקודמים אלא בטומאות ידועים, והם שיהיה מעצמו של מת, לפי שנאמר: "וכי ימות מת עליו בפתע פתאום", ולא אמר וכי יטמא לנפש וטמא את ראש נזרו.

ומה שאמר ואהל, רוצה לומר שנגע באהל המת, או אם האהיל על רובע עצמות, והוא עניין מה שאמר רובע עצמות. אח"כ זכר ימי ספרו וימי גמרו של מצורע, לפי שהם סותרים כמו ימי הטומאה ואין עולין לו למניין ימי הנזירות, ואין סותרין הקודמין להם כמו הטומאה, אלא ישלים ימי הנזירות אחר השלמת ימי ספרו וימי גמרו כמו שהוא משלים ימי הנזירות אחר שעברו שבעת ימי הטומאה שנטמא במת או בכזית מן המת ומה שמנה עמהם. ולשון התורה במצורע כשנרפא מצרעתו שיגלח, כמו שזכרנו, וישהא שבעת ימים אחר התגלחת הטהרה, והוא מ"ש: "וישב מחוץ לאהלו שבעת ימים", ואח"כ יביא קרבנותיו. ואלו השבעה ימים נקראים ימי ספרו. וימי הצרעת שהיה בהם מוחלט, שהן ימי החלטו, נקראין ימי גמרו, רוצה לומר תשלום טומאתו. ואומר שימי ספרו ג"כ וימי גמרו אינן עולין לו מימי הנזירות, כמו שאינן עולין לו ימי טומאה כשנטמא באחת מאלו הטומאות המנויות שהנזיר מגלח עליהן. אבל המצורע שצריך להסגר כמו שמבואר בתורה: "והסגירו שבעת ימים שנית", ואלו ימי הסגר עולין לו ונמנין מימי הנזירות. וכמו כן הזב והזבה, כל ימי טומאתם וימי הספירה ג"כ המחוייבים להם אחר הפסקות הזיבות, הכל עולין מן המניין, וזה הלכה למשה מסיני כמו שאמר: באמת [אמר] ימי הזב והזבה: (רמב"ם)

פרק ז - משנה ד

אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר מְשׁוּם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, כָּל טַמְאָה מִן הַמֵּת שֶׁהִנְזִיר מְגַלַּח עָלֶיהָ, חִיבִין עָלֶיהָ עַל בִּיאַת מְקַדָּשׁ. וְכָל טַמְאָה מִן הַמֵּת שְׂאִין הִנְזִיר מְגַלַּח עָלֶיהָ, אִין חִיבִין עָלֶיהָ עַל בִּיאַת מְקַדָּשׁ. אָמַר רַבִּי מְאִיר, לֹא תִּהְיֶה זֹו קִלְחָה מִן הַשְּׂרָץ. אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא, דְּנָתִי לִפְנֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, מָה אִם עֶצֶם כִּשְׁעָרָה שְׂאִינוּ מְטַמְּא אָדָם בְּאַהֲלָה, הִנְזִיר מְגַלַּח עַל מַגְעוֹ וְעַל מִשְׁאוֹ. רַבִּיעִית דָּם שֶׁהוּא מְטַמְּא אָדָם בְּאַהֲלָה, אִינוּ דִּין **[כב]** שֶׁיְהִי הִנְזִיר מְגַלַּח עַל מַגְעָה וְעַל מִשְׁאַה. אָמַר לִי, מָה זֶה עֲקִיבָא, אִין דְּנִין כָּאן מִקַּל וְחֹמֶר. וְכִשְׁבָּאתִי וְהִרְצִיתִי אֶת הַדְּבָרִים לִפְנֵי רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, אָמַר לִי, יָפָה אָמַרְתָּ, אֵלֶּא כֵּן אָמְרוּ הַלְכָה:

ר"ע מברטנורה **חיבין עליה על ביאת מקדש**. אם נטמא באותה טמאה ונכנס למקדש, או אוכל קדשים קדם שטהר מטמאתו, חיבין עליה כרת אם היה מזיד, או קרבן עולה ויורד אם היה שוגג: **לא תהא זו קלה מן השרץ**. דחיבין עליה על ביאת מקדש, כדכתיב בויקרא **[ח]** או בנבלת שרץ טמא. ומלתא דרבי מאיר ליתא, שהרי מגע ומשא של עצם כשערה שהוא קל שאינו מטמא באהל, הנזיר מגלח עליה כדתנן במתניתין, ורביעית דם שהיא חמורה שמטמא באהל אין הנזיר מגלח עליה: **אין דנין כאן קל וחומר**. שאין דנין קל וחומר על דבר שהוא הלכה למשה מסיני, שעצם כשערה אינו כתוב בתורה אלא הלכה היא, ואין דנין קל וחומר מהלכה **[כג]**. והוה דברי רבי אליעזר הוה דברי רבי יהושע שאמר אלא כד אמרו הלכה: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט **[כב]** **אינו דין כו'.** והוא הדין דהנה ליה למימר על אהלות דלרבי עקיבא אית ליה האי סברא, אלא משום דלגבי שעה דקמיתי ליה מנה מקל וחמר לא מצי אמר על אהלות, לא אמר נמי גבי רביעית דם. רש"י: **[כג]** וצריך לומר דהא דאמרן לעיל במשנה ב' דחצי לג דם הלכה היא כדמשמע מפרוש הר"ב, דזהו דוקא לענין אהל. ולרש"י שכתב בסמוך, לית ליה לרבי עקיבא הלכה כלל: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם אמר רבי אליעזר משום רבי יהושע כל טומאה מן המת שנזיר מגלה עליה כו': לא תהא זו קלה מן השרץ ר"ל לא תהיה זאת הטומאה מן המת שאינו חייב עליה הנזיר תגלחת קלה מטומאת השרץ ואחר שהעיקר אצלנו שטומאת שרץ חייבין עליה על ביאת המקדש כמו שמבואר בתורה (ויקרא ה') או בנבלת שרץ טמא כ"ש זאת ומאמר ר"מ אינו נכון וכבר נתבאר בזה הפרק שהנזיר מגלח על מגע עצם כשעורה ועל משאו ואינו מגלח על רביעית דם אף ע"פ שעצם כשעורה אינו מטמא באהל ורביעית דם מטמא באהל כמו שזכרנו בפ"ב מאהלות והנה רצה ר"ע ללמד רביעית דם בק"ו מעצם כשעורה כמו שאתה רואה ועצם כשעורה לא בא לנו לשון מבואר בתורה בטומאתו כמו שנתבאר במסכת אהלות אבל היא הלכה והעיקר אצלנו אין דנין ק"ו מהלכה וזהו הענין שרמז לו בו ר' אליעזר רבו והוא ג"כ דעת רבי יהושע באמרו יפה אמרת ר"ל ההיקש נכון אילו היה מן התורה אבל מפני שזה הדין הלכה אין דנין ק"ו ולכך לא יתחייב זה והוא מה שאמר אלא כך אמרו הלכה: (רמב"ם)

ח פרק

א משנה - ח פרק

שני נזירים שאמר להן אַחַד {א}, ראייתי אַחַד

מִכֶּם שֶׁנִּטְמָא וְאִינִי יוֹדֵעַ אֵיזָה מִכֶּם, מְגַלְחִין
{ד} וּמְבִיאִין קֶרְבַּן טְמֵאָה {ה} וְקֶרְבַּן טְהוֹרָה,
וְאוֹמֵר, אִם אֲנִי הוּא הַטְּמֵא, קֶרְבַּן טְמֵאָה שְׁלִי
וְקֶרְבַּן טְהוֹרָה שְׁלֶךְ. וְאִם אֲנִי הוּא הַטְּהוֹר,
קֶרְבַּן טְהוֹרָה שְׁלִי וְקֶרְבַּן טְמֵאָה שְׁלֶךְ. וְסוֹפְרִין
שְׁלֹשִׁים יוֹם, וּמְבִיאִין קֶרְבַּן טְהוֹרָה, וְאוֹמֵר,
אִם אֲנִי הוּא הַטְּמֵא, קֶרְבַּן טְמֵאָה שְׁלִי וְקֶרְבַּן
טְהוֹרָה {ו} שְׁלֶךְ וְזֶה קֶרְבַּן טְהוֹרָתִי. וְאִם אֲנִי הוּא
הַטְּהוֹר, קֶרְבַּן טְהוֹרָה שְׁלִי וְקֶרְבַּן טְמֵאָה שְׁלֶךְ
וְזֶה קֶרְבַּן טְהוֹרָתִי. מֵת אֶחָד מֵהוֹן, אָמַר רַבִּי
יְהוֹשֻׁעַ, יִבְקֹשׁ אֶחָד מִן הַשּׁוּק שְׂיִדָּר כְּנִגְדּוֹ
בְּנָזִיר, וְאוֹמֵר, אִם טְמֵא הָיִיתִי, הָרִי אֶתְּהָ נָזִיר
מִיָּד. וְאִם טְהוֹר הָיִיתִי, הָרִי אֶתְּהָ נָזִיר אַחֵר
שְׁלֹשִׁים יוֹם. וְסוֹפְרִין שְׁלֹשִׁים יוֹם, וּמְבִיאִין
קֶרְבַּן טְמֵאָה וְקֶרְבַּן טְהוֹרָה, וְאוֹמֵר, אִם אֲנִי
הוּא הַטְּמֵא, קֶרְבַּן טְמֵאָה שְׁלִי וְקֶרְבַּן טְהוֹרָה
שְׁלֶךְ. וְאִם אֲנִי הוּא הַטְּהוֹר, קֶרְבַּן טְהוֹרָה שְׁלִי
וְקֶרְבַּן טְמֵאָה בְּסַפֵּק. וְסוֹפְרִין שְׁלֹשִׁים יוֹם
וּמְבִיאִין קֶרְבַּן טְהוֹרָה, וְאוֹמֵר, אִם אֲנִי הוּא
הַטְּמֵא, קֶרְבַּן טְמֵאָה שְׁלִי וְקֶרְבַּן טְהוֹרָה שְׁלֶךְ
וְזֶה קֶרְבַּן טְהוֹרָתִי. וְאִם אֲנִי הוּא הַטְּהוֹר, קֶרְבַּן
טְהוֹרָה שְׁלִי וְקֶרְבַּן טְמֵאָה בְּסַפֵּק וְזֶהוּ קֶרְבַּן
טְהוֹרָתִי. אָמַר לֹא בֶן זֹמָא, וּמִי שׁוֹמֵעַ לוֹ שְׂיִדָּר
כְּנִגְדּוֹ בְּנָזִיר. אֶלָּא מְבִיא חֲטָאת הָעוֹף וְעוֹלֹת
בְּהֵמָה {ז}, וְאוֹמֵר, אִם טְמֵא הָיִיתִי, הַחֲטָאת
מִחוּבָתִי וְהָעוֹלָה נִדְּבָה. וְאִם טְהוֹר הָיִיתִי,

הַעוֹלָה מֵחוּבְתֵי וְהַחֲטָאת בְּסִפְק. וְסוּפֵר
שְׁלֹשִׁים יוֹם וּמֵבִיא קֶרֶבֶן טְהוֹרָה, וְאוֹמֵר, אִם
טָמֵא הָיִיתִי, הַעוֹלָה הָרְאוּשׁוֹנָה נְדָבָה וְזוֹ חוּבָה.
וְאִם טְהוֹר הָיִיתִי, הַעוֹלָה הָרְאוּשׁוֹנָה חוּבָה וְזוֹ
נְדָבָה, וְזֶה שְׁאֵר קֶרֶבְנֵי. אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ,
נִמְצָא זֶה מֵבִיא קֶרֶבְנוֹתָיו לַחֲצָאִים. אֲבָל הוֹדוּ
לוֹ חֲכָמִים לְבֵן זֹמָא :

ר"ע מברטנורה שְׁנֵי נְזִירִים שְׁאָמַר לָהֶם אֶחָד כּוֹי. וְהֵם שׁוֹתְקִים, דָּאִם
הֵם מְכַחֲשִׁין אֵינוֹ נֶאֱמָר, דְּעֵד אֶחָד בְּמָקוֹם שְׁמִכְחִישִׁין אוֹתוֹ אֵינוֹ נֶאֱמָר.
וּמִתְנִיתִין אִירֵי כְּגוֹן שְׁזָה הָעֵד לֹא הָיָה עִמָּהֶם, אֶלָּא אָמַר רְאִיתִי מִרְחוֹק
טְמֵאָה שְׁנִזְרָקָה בֵּינֵיכֶם, שְׂאִם הָיָה הָעֵד אֶצְלָם בְּמָקוֹמָם **(ב)** הוֹיָא לָהּ
סִפְק טְמֵאָה בְּרְשׁוֹת הַרְבִּים, וְסִפְק טְמֵאָה בְּרְשׁוֹת הַרְבִּים סִפְקוֹ טְהוֹר,
דְּכָל סִפְק טְמֵאָה מִסּוּטָה יִלְפִינָן לָהּ **(ג)** דְּכִתִּיב בָּהּ (בַּמִּדְבָּר ה) וְנִסְתַּרְהָ וְהִיא
נְטֵמָאָה, וְאֵינָן אֶלָּא הִיא וְהַבּוֹעֵל, וְסִפְקָה טָמֵא. וְכָל זְמַן שְׂהֵם יוֹתֵר
מִשְׁנֵים, אֶפְלוּ בְּתוֹךְ הַבַּיִת סִפְקוֹ טְהוֹר, דְּהוֹיָא לָהּ כְּסִפְק טְמֵאָה בְּרְשׁוֹת
הַרְבִּים, לְכַד צְרִיךְ לוֹמַר שְׂלֹא הָיָה הָעֵד בְּשַׁעַת סִפְק טְמֵאָה אֶצְלָם
בְּמָקוֹמָם: **וְסוּפְרִים שְׁלֹשִׁים יוֹם.** וּכְגוֹן שְׁשִׁנְיָהֶם נְדָרוֹ נְזִירוֹת בִּיחַד
וְנְדָרוֹ סֵתֵם נְזִירוֹת. וְהוּא הַדִּין אִם נְדָרוֹ שְׁנֵיהֶם בִּיחַד וּפְרָשׁוּ נְזִירוֹתָם
לְזְמַן קְצוּב, שְׂלֹאֲחַר שֶׁהִבִּיאוּ קֶרֶבֶן טְמֵאָה וְקֶרֶבֶן טְהוֹרָה חוּזְרִים וּמוֹנִים
הַזְּמַן הַקְּצוּב לְנְזִירוֹתָם, וּמִפְרִישִׁים קֶרֶבֶן טְהוֹרָה: **וְקֶרֶבֶן טְמֵאָה סִפְק.**
חֲטָאת הָעוֹף הֵבֵא עַל הַטְּמֵאָה סִפְק, וְאֵינָה נֶאֱכָלֶת: **אֶלָּא מֵבִיא חֲטָאת**
עוֹף. לְסִפְק טְמֵאוֹת נְזִירוֹת. וְאִשָּׁם אֵינוֹ מֵבִיא, כְּרֶבֶן דְּאִמְרֵי לְעִיל **(ז)**
הִבִּיא חֲטָאתוֹ וְלֹא הִבִּיא אֲשָׁמוֹ מוֹנָה: **נִמְצָא זֶה מֵבִיא קֶרֶבְנוֹתָיו**
לַחֲצָאִים. אִם נְזִיר טְהוֹר הוּא. דְּעוֹלָה רְאוּשׁוֹנָה הֵיטָה חוּבָה, וְעֵתָה הוּא
מִקְרִיב חֲטָאת וְשִׁלְמִים: **אֲבָל הוֹדוּ חֲכָמִים לְבֵן זֹמָא.** וְלֹא חֲשָׁשׁוּ עַל
שְׁמִקְרִיב קֶרֶבְנוֹתָיו לַחֲצָאִים. וְהִלְכָה כְּבֵן זֹמָא: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט **(א)** אֶחָד. דָּאוּ הוֹדַע אֱלֹוֹ חֲטָאתוֹ כְּתִיב, מִכָּל מָקוֹם. רַשִׁי: **(ב)**
לְהַרְמִיבִים בְּאוֹתוֹ חֲצֵר אוֹ בַּיִת. וְלְהַרְאֵבִי"ד בְּאוֹתוֹ מַעַמֵּד: **(ג)** לֹא מִהֲכָא
יִלְפִינָן אֶלָּא כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַר"ב בְּמִשְׁנֵה י"ז פָּרָק ד' דְּטְהוֹרוֹת (וְהוּא מְבַאֵר בְּתוֹסְפוֹת
בְּחֵלִין דְּף ט' ב' דְּבוֹר הַמִּתְחִיל הַלְכָתָא גְּמִירֵי לָהּ, וּבְרִישׁ נְדָה דְּבוֹר הַמִּתְחִיל וְהַלֵּל. וְעַיִן בְּחִבּוּרֵינוּ פְּתַחֵי
נְדָה פּוֹתַח... שְׁכַתְבֵתִי בְּשֵׁנֵי אֶפְנֵים לְיִשָּׁב קְשִׁיּוֹת הַתּוֹסְפוֹת עַל נְכוֹן בְּעִזְרַת ה'), וְלִהְכִי כְּתִב כְּסִפְק
כוֹי: **(ד)** מְגַלְחִין. אִם הֵם נְשִׁים אוֹ קְטָנִים. דְּאֵלוּ גְדוּלִים אֵין מְגַלְחִין, מִשּׁוּם
דְּאִסוּרִים בְּהַקְפַת הָרֵאשׁ מִסִּפְק. גְּמָרָא: **(ה)** קֶרֶבֶן כּוֹי. וְאִף עַל גַּב דְּסִפְק
טְמֵאָה בְּרְשׁוֹת הַיַּחֲד סִפְקוֹ טָמֵא מִדְּאוּרִיתָא אֵין לְטָמֵא שְׁנֵיהֶן מִכַּח זֶה
וְלִיתָו שְׁנֵיהֶם קֶרֶבֶן טְמֵאָה, כִּיּוֹן דְּמִמָּה נִפְשָׁד חַד מִנְיָהוּ טְהוֹר, דְּמִסּוּטָה
יִלְפִינָן, וְלֹא יִלְפִינָן אֶלָּא דְּבַר שְׂיָכוֹל לְהִיּוֹת. הַר"שׁ: **(ו)** טְהוֹרָה. קֶרֶבֶן טְמֵאָה
וְקֶרֶבֶן טְהוֹרָה שְׁנַעֲשׂוּ כְּבָר. תּוֹסְפוֹת: **(ז)** רְצוֹנוֹ לוֹמַר בְּגִמְרָא דְּף י"ח. וְיִלְפִי

לְהוֹ הָתָם מִקָּרָא. וְעוֹלֵת הָעוֹף, אִי בָּעֵי מִיִּתִי לָהּ לְשֵׁם נְדָבָה, וְאִי בָּעֵי לֹא מִיִּתִי לָהּ כָּלֵל, כִּינּוֹן דְּדוֹרוֹן בְּעֵלְמָא הִיא לֹא מְעַכְבָּא. רַשִׁי: {ה} בְּהִמָּה. כְּדִי לְגַלְחַת עַל אֶחָד מִן הַדָּמִים, שְׂפִינּוֹן שְׁהוּא סַפֵּק טָמֵא בְּסוּף שְׁלֹשִׁים אֵינוֹ רִשְׁאֵי לְגַלְחַת בְּלֹא הַבָּאת קָרְבָּנוֹתָיו. וְחֻטָּאת אֵינוֹ יָכוֹל לְהִבְיֵא, שְׂאִין חֻטָּאת בְּהִמָּה בָּאָה מִן הַסַּפֵּק, וְשְׁלָמִים טְעוּנִים לָחֵם וְזָרוּעַ בְּשֵׁלָה, וְאִין שְׁלָמִים כָּאֵלוֹ בָּאִים נְדָבָה. תּוֹסָפוֹת: (עֵיקָר תּוֹי"ט).

רמב"ם שני נזירים שאמר להן אחד ראיתי אחד כו': מת אחד מהן א"ר יהושע יבקש אחד מן השוק כו': העיקר אצלנו יתבאר לך בשלמות במסכת טהרות (פ"ד הל' ה') ונשנה במקומות הרבה שספק טומאה ברה"ר טהור וברה"י טמא ולמדנו זה מסוטה שאמר הכתוב (במדבר ה') ונסתרה והיא נטמאה הנה שספק בטומאה אחר שנסתרה ברה"י וזה כשיש ברה"י אדם אחד או שנים כמו הסוטה שאין שם אלא בועל ונבעלת אבל אם היו ברה"י שלשה אנשים או יותר ונתחדש ספק טומאה ספקו טהור לפי שהם במדרגת רה"ר לפיכך זה שאמר לשני נזירין ראיתי אחד מכם שנטמא לא שהיה עמהם בבית אחד לפי שספקו טהור יהיה כמו שבארנו ואמנם היה יוצא עמהם וזה שאמר סופרין ל' יום מדבר על סתם הנזירות שהוא ל' יום וכמו כן אם היה עליהם על דרך משל עשר שנים וזה לא יהיה ג"כ אלא כשהיה זמן אחד מהם כמו זמן חברו וכבר ידעת שקרבן טומאה הוא שתי תורים או שני בני יונה אחד לעולה ואחד לחטאת וכבש בן שנתו לאשם וקרבן טהרה כבש בן שנתו לעולה וכבשה לחטאת ואיל לשלמים. והלכה כבן זומא: (רמב"ם)

פרק ח - משנה ב

נְזִיר שֶׁהָיָה טָמֵא בְּסַפֵּק וּמְחַלֵּט בְּסַפֵּק, אוֹכֵל בְּקֻדְשִׁים אַחַר שְׁשִׁים יוֹם {ט}, וְשׁוֹתֶה יַיִן וּמִטָּמֵא לְמִתִּים אַחַר מֵאָה וְעֶשְׂרִים יוֹם {טז}, שְׁתַּגְלַחַת הַנֶּגַע דּוֹחָה תִּגְלַחַת הַנְּזִיר בְּזִמְנוֹ שֶׁהוּא וְדֹאֵי, אֲבָל בְּזִמְנוֹ שֶׁהוּא סַפֵּק אֵינָהּ דּוֹחָה:

נזיר שהיה טמא בספק ומחלט בספק. ספק אם נטמא במת וספק אם הוא מצרע מחלט: אוכל בקדשים אחר ששים יום. אבל קדם לכן לא, דספק מצרע הוא ועד שייביא כפרתו אסור לאכל בקדשים. אבל משום ספק נזיר טמא לא מתסר לאכל בקדשים, דלא מקרי מחסר כפרה שאסור לאכל בקדשים אלא מי שטמאה יוצאה עליו מגופו. כיצד, נזר שלשים יום, וביום הראשון ארע לו ספק טמאת מת וספק צרעת, מזה ושונה וטובל ונטהר מטמאת מת כאלו בא לגלח כדין נזיר טמא או כדין מצרע שנתרפא, ואינו יכול לגלח עד שלשים יום מיום שנזר, שמא נזיר טהור הוא ואסור לגלח עד מלאת ימי נזרו ועד שייביא קרבנותיו, ולאחר שלשים יום מגלח (י), ספק תגלחת מצרע ספק תגלחת טמאה של נזיר וספק תגלחת טהרה. ומביא שתי צפרים (יא) כדין תגלחת חלוטו של מצרע, וחטאת העוף הבאה על הספק משום ספק נזיר טמא, ועולת בהמה משום ספק נזיר טהור (יב). ואף על פי שאינו מביא שאר קרבנות של תגלחת טהרה, הא אמרינן אם גלח על אחת משלשתו יצא. ומתנה עליה שאם אינו נזיר טהור שיתהא עולת נדבה. ודין מצרע מחלט שצריך שני תגלחות, אחת לאחר גמר חלוטו כשנרפא מצרעתו, ואחת לאחר ימי ספרו לאחר שספר שבעה מן התגלחת הראשונה, כדכתיב (ויקרא יד) והיה ביום השביעי יגלח את כל שערו, וזה שהוא ספק נזיר אינו יכול לגלח, הלכך צריך להמתין שלשים יום של ספק נזירות טהרה (יג) ומגלח תגלחת של ספק ימי ספרו של מצרע וספק נזירות טהרה, ומביא עולת בהמה של ספק נזירות כדי לגלח על הקרבנות ומתנה עליה. ולמחרת יום תגלחתו מביא קרבן מצרע כדי להתירו בקדשים, ומביא חטאת עוף (יד), שחטאת בהמה אינה באה על הספק, ואינו מביא אשם, שהאשם אינו מעכב מלאכל בקדשים. ונמצא שלאחר ששים יום אוכל בקדשים, שאז מביא כפרתו על ספק חלוטו. ועדין הוא אסור לשתות יין ולטמא למתים, דשמא מחלט היה, ותגלחת מצרע אינו עולה לא לתגלחת נזיר טהור ולא לתגלחת נזיר טמא (טו), וטעון עוד שתי תגלחות, אחד לנזיר טמא ואחת לנזיר טהור, ואם מצרע מחלט היה, כל מה שמנה לימי נזירתו אין עולין לו, שימי חלוטו וימי ספרו אין עולין לו, וצריך למנות עוד שלשים יום, ולאחר שלשים יום מגלח ספק נזיר טמא ספק נזיר טהור, ומביא חטאת העוף בספק נזיר טמא, ועולת בהמה בספק נזיר טהור כדי לגלח על הקרבן, ומתנה עליה. ועדין אסור לשתות יין ולטמא למתים, דשמא מצרע מחלט היה, ולפיכך השתי תגלחות הראשונות לא עלו לו לשם נזירות, לא של טמאה ולא של טהרה, ושמא נזיר טמא היה ותגלחת השלישית תגלחת של טמאה היא, לפיכך צריך למנות עוד שלשים יום של נזירות טהרה, ומביא קרבן נזיר טהור, ומתנה, ואחר כך מתר לשתות יין ולהטמא למתים. וכן אם נדר נזירות שנה וארע לו בראש שנתו ספק טמאת מת וספק צרעת, מונה שנה ומגלח תגלחת של ספק טמאה וספק טהרה וספק צרעת, ומונה שנה שניה ומגלח ומביא

כפרתו ואוכל בקדשים, ומונה עוד שתי שנים קדם שישתה יין ויטמא למתים : (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט [ט] אחר כו'. הקשו בתוספות דהתנן במשנה ב' פרק ג' שמי שנזר שתי נזירות מגלח הראשונה ביום שלשים ואחד והשנייה ביום שלשים ואחד, ואם כן לא היה אוכל בקדשים עד יום שלשים ושנים שהוא יום הבאת קרבנותיו ביום שאחר יום התגלחת, ותמצו דכיון דתנן לעיל שאם גלח ביום שלשים דיצא, שמע מנה דמדאורייתא מגלח ביום שלשים, והכא משום אכילת קדשים הקלו בשני תגלחות ראשונות. וכתבו דלפי זה אוכל ביום שלשים גופיה, דהא תנן התם אם גלח השנייה ביום שלשים חסר אחד יצא. ואחר, לאו דוקא כו'. ודעת הר"ב נראה דאחר שלשים דוקא, וטעמא לפי שאמרו שיהא נזיר שתי נזירות שלמות דהינו שתי פעמים שלשים, והואיל וכן התגלחת ראשונה (כ"ט) [צריך] לגלחה פדיון כל תגלחת נזיר שמצותה לכתחלה ביום שלשים ואחד. והינו דכתב ולאחר שלשים כו', אבל השנייה מגלחה ביום הששים, והינו דכתב שלשים יום ומגלח, ויש לומר דהכי קאמר, ומגלח ביום השלשים עצמו. ועין תוספות יום טוב: [י] מוקי לה בגמרא באשה וקטן דלאו בני חיובא דהקפת ראש ניהו כדלעיל: [יא] והם נעשים בחוץ ולא הוי בהו משום חלין בעזרה. גמרא: [יב] דאלו חטאת ושלמים לא כדלעיל ועוד דהכא דספק מצרע הוא ואינו יכול להניף, ושלמי נזיר טעונות תנופה. תוספות: [יג] לפי שאינו מתנאי טהרה שלא יהיה בין תגלחת לתגלחת אלא שבועה ימים ולא יותר. אלא הפונה שלא יהיה פחות. הרמב"ם: [יד] ועשיר שאינו יוצא בקרבן עני כיצד יעשה, יכתב נכסיו לאחר ומביא קרבן עני. תוספתא: [טו] כד השיב רבי שמעון בן יוחאי לתלמידיו, לפי שאינו שוין, דגלוח חלוטו של מצרע לגדל שער של ימי ספורו, וגלוח נזיר טהור להעביר דאינו צריך עוד גדול, וגלוח דימי ספרו שהוא גם כן להעביר מכל מקום גלוחו לפני זריקת דמים, שהרי ביום השביעי מגלח וביום השמיני מביא קרבנותיו. וגלוח דנזיר טהור אחר זריקת אחד מן הדמים וגלוח דנזיר טמא שהוא גם כן קדם זריקת אחד מן הדמים, מכל מקום אינם שוים, דמצרע לפני ביאת מים כדכתיב [ויקרא יד] ביום השביעי יגלח את כל שערו [וגוי] ורחץ את בשרו במים וטהר. ונזיר טמא אחר ביאת מים כדכתיב [במדבר ו] וגלח ראשו ביום טהרתו, משמע לאחר טהרה, דמגלח לאחר ביאת מים: [טז] מאה ועשרים יום. לפי מה שכתב בדברי הר"ב דאחר שלשים דוקא ויום הגלוח הוא ביום הששים, ונמצא שמחשב לנזירות השלישי מיום הששים לפי שעולה לכאן ולכאן, ונמצא [שתגלחת] השלישית ביום תשעים והרביעי ביום מאה ועשרים, ובו ביום מתר לשנות יין כו'. ואחר, לאו דוקא. ואידי דרישא נקטיה. ועין תוספות יום טוב: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם נזיר שהיה טמא בספק ומוחלט בספק כו': זאת ההלכה צריכה לשה עיקרים יהיו מצויין בלבד ואז יתבאר עניינם. העיקר הראשון שמחוסר כפורים אסור בקדשים עד שיביא כפרתו ושהמצורע מכלל ארבעה מחוסרי כפרה כמו שיתבאר בפרק ב' מכריתות ואין הנזיר מכלל מחוסרי כפרה כמו שיתבאר שם. והעיקר השני שהמצורע מגלח שתי תגלחות ואז יביא כפרתו וזה כתוב בתורה התגלחת הראשונה כשנטהר מן הצרעת אחר הטבילה והתגלחת השנייה ביום הז' מן התגלחת הראשונה ויביא קרבנותיו

בשמיני ואז מותר לו לאכול בקדשים וזה כולו כתוב בתורה (ויקרא י"ד). והעיקר השלישי שימי ספרו הם הימים שבין שתי התגלחיות וימי גמרו והם ימי החלט אין עולין לו מימי הנזירות וכבר בארנו זה בפרק הקודם לזה (הל' ג). והעיקר הרביעי שאין אדם מגלח תגלחת אחת ותעלה לו לנזירו ולצרעתו. והעיקר החמישי וכבר נשנה שנזיר שנטמא בימי הנזירות ואפילו ביום אחרון סותר את הכל. והעיקר הששי הוא נזכר בזאת ההלכה במה שאמר שתגלחת הנגע דוחה לתגלחת הנזיר בזמן שהוא ודאי אבל בזמן שהוא ספק אינה דוחה ואחר שכל אלו העיקרים קיימים יתחייב מהם שנזיר אם היה עליו סתם נזירות שהם ל' יום כמו שיתבאר והוא שמדבר בו בזאת ההלכה וכשהוא ביום אחרון מן הל' יום כולם ספק טמא וכמו כן היה באלו השלשים יום ספק מוחלט הנה שאי אפשר לו לאכול בקדשים אלא אחר שישלם כמו הנזירות שהיה עליו וזה ששים יום ואינו מותר לו היין והטומאה ושיפסוק ממנו הנזירות אלא אחר מנין ד' ד' פעמים כמו ימי הנזירות שהם עליו וזה אחר ק' ועשרים יום וטעם זה לפי שהתגלחות המחוייבות לו הם ד' תגלחות תגלחת טומאה לפי שהוא ספק טמא ותגלחת טהרה ושתי תגלחות של מצורע לפי שהוא ספק מצורע ויגלח כל אחד מאלו הד' בתשלום זמן הנזירות לפי שאלו שתי הספקות שנפלו בטומאה ובצרעת ארבע הרכבות אחת מהם שהוא טמא ודאי ומוחלט ודאי או טמא ודאי ואינו מוחלט או מוחלט ודאי ואינו טמא או ודאי טהור ואינו לא מצורע ולא טמא מת והתגלחת הראשונה שיגלח אחר תשלום ל' יום שהיה בהם ספק טמא וספק מוחלט אם הוא אינו לא טמא ולא מוחלט אינו חייב באחרת ואם היה הוא מוחלט וטמא תהיה זאת התגלחת הראשונה משתי החגלחיות המחוייבות למצורע ואין אנו יכולין לגלחו התגלחת השניה ביום הז' מזאת התגלחת לפי שהוא מוחלט בספק ונחוש שמא אינו מצורע אבל הוא טמא ודאי וכבר סתר הל' יום הראשונים מפני הטומאה והוא עכשיו באלו הל' יום השניים נזיר ואינו מותר תגלחתו בימי הנזירות זאת התגלחת השניה המחוייבת לו בהיותו ספק מוחלט אחר שהיא ספק וזהו ענין מה שאמרו לגלחו בתוך שבעה אי אפשר דילמא לאו מוחלט הוא ורחמנא אמר (במדבר ו') תער לא יעבור על ראשו לפיכך נניחהו עד שישלים השלשים יום השניים ואז נגלחהו התגלחת השניה אשר בה נשלמה טהרת מצורע ואז יאכל בקדשים לפי שהוא כבר גלח שתי התגלחות ובין כל אחת ואחת ל' יום ואם היה מוחלט כבר נטהר לפי שאינו מתנאי הטהרה שלא יהיה בין תגלחת ותגלחת אלא שבעה ימים ולא יותר אלא הכוונה שלא יהיה פחות וכבר נתבאר שאי אפשר לו טהרתו אלא אחר ששים יום ונשאר ענין היתר שתיים היין והטומאה ונאמר ג"כ אילו מוחלט ודאי היה בשלשים יום הראשונים והיו ימי גמרו והל' השניים היו ימי ספרו והם אותן שיהיו בין שתי התגלחות כמו שבארנו והעיקר אצלנו שימי גמרו וימי ספרו אין עולין לו לפיכך צריך שישהא אחר אלו הס' יום ל' יום נזיר ויגלח תגלחת שלישית ואמנם אילו היה מוחלט בלבד לא היה צריך יותר אלא שאנו אומרים גם כן שמא טמא היה בודאי ועל כל פנים יש לו לגלח תגלחת טומאה לפי שלא תעלה תגלחת אחת לנזירו ולצרעתו לפיכך ישהא שלשים יום פעם רביעית ויגלח תגלחת רביעית ותהיה התגלחת הראשונה מזאת הד' לספק ימי גמרו ר"ל התגלחת הראשונה מב' התגלחות המחוייבות למוחלט והתגלחת השניה לספק ספרו ר"ל הב' משתי תגלחות המוחלט והתגלחת השלישית

לספק טומאתו שצריך שתהיה ג"כ אחר ימי נזירות עד שיסתור אותה אחר שזה הספק נתחדש בימי הנזירות כמו שבארנו בתחלה והתגלחת הרביעית תגלחת טהרה ועל זה ההיקש בעצמו יהיה הדין במי שנזר בנזיר י" שנים על דרך משל ואח"כ היה בהם כולם ספק מוחלט ונתחדש לו ספק טומאה בסופם הנה הוא אוכל בקדשים אחר כי שנה ושונה ביין אתר מ' שנה כמו שבארנו והוא מה שאמרו בת שנה ר"ל נזירות בת שנה אוכל בקדשים אחר שתי שנים ושונה ביין אחר ד' שנים ומגלח ד' תגלחיות ואמנם הקרבנות שיקריב אין ספורו נאות בכוונת זה הפירוש : (רמב"ם)

ט

פרק

פרק ט - משנה א

הגוים אין להם נזירות. נשים ועבדים יש להם נזירות. חמר בנשים מעבדים, שהוא כופה את עבדו ואינו כופה א] את אשתו. חמר בעבדים מבנשים, שהוא מפר נדרי אשתו ואינו מפר נדרי עבדו. הפר לאשתו, הפר עולמית. הפר לעבדו, יצא לחרות משלים נזירותו. עבר מכנגד פניו, רבי מאיר אומר, לא ישתה, ורבי יוסי אומר, ישתה ב]:

ר"ע מברטנורה **הגוים אין להם נזירות.** אף על גב דגוים מקריבין נדרים ונדבות כישׂראל, אם נדר בנזיר אין עליו תורת נזירות ומתיר לשׂתות וין ולטמא למתים, דכתיב בריש פרשת נזיר (במדבר ו) דבר אל בני ישׂראל, בני ישׂראל נודרים בנזיר ואין גוים נודרים בנזיר: **שהוא כופה את עבדו.** כופהו לשׂתות וין ולהטמא למתים בעל כרחו: **ואינו כופה את אשתו.** בעל כרחה. ובשאר נדרים שיש בהם ענוי נפש או בטול מלאכה, אין הרב צריך לכופו את העבד אלא הם בטלים מאליהם **(ב)**, דכתיב (שם) לאסור אסור על נפשו, מי שנפשו קנויה לו, יצא עבד שאין נפשו קנויה לו. וכן השבועות כלם שנשבע העבד, בין שיש בהם ענוי נפש בין שאין בהם ענוי נפש, אין רבו צריך לכופו, שמאליהם בטלים, שהרי אין לו רשות לעצמו **(ג)**. אבל נדרים שאין בהם ענוי נפש ואין בהם בטול מלאכה לרבו, חייב העבד לקימם ואין רבו יכול לכופו עליהם לבטלם: **מפר נדרי אשתו ואינו מפר נדרי עבדו.** שאם נתרצה בנדר שנדרה אשתו אחר שהפר לה ורוצה שתקימנו, אינה חייבת לקימנו אחר שהפר לה פעם אחת **(ד)**. ואם כפה את עבדו לעבר על נדרו ורצה אחר כך בקיומו, חייב העבד לקימו: **הפר לעבדו יצא לחרות משלים נזירותו.** לאו דוקא הפר, אלא אם כפה את עבדו לשׂתות וין ולהטמא למתים ואחר כך יצא העבד לחרות, חייב העבד להשלים נזירותו **(ה)** אחר שיצא לחרות. ורמב"ם פרש הפר לעבדו יצא לחרות, שהאומר לעבדו מופר לו, פקע זכות האדון ממנו ויצא העבד לחרות בשביל כן וצריך שישלים נזירותו. ולבי מהסס בפרוש זה: **עבר מכנגד פניו.** שברח מרבו אחר שנדר בנזיר: **רבי מאיר אומר לא ישׂתה.** וין כדי שיצטער וישוב לרבו שיכפהו לעבר על נדרו ויהיה מתיר לשׂתות וין: **ורבי יוסי אומר ישׂתה.** שלא יחלה וימות, שהרי עתיד הוא לשוב לרבו, שיבקש רבו אחריו ויחזירנו, ונמצא כאלו הוא ברשות רבו: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט **(א)** **ואינו כופה כו'.** פרוש הכפיה לחודא לא מהניא אלא צריך שגם כן יבטלנו בלבנו, כמו שאיתא במשנה ח' פרק י' דנדרים: **(ב)** וכי תימא אמאי יש להן נזירות, בגמרא מפיק לה מקרא דכתיב ואמרת אליהם, לרבות את העבדים, ולא תילף לה משאר נדרים: **(ג)** קשה מאי שנא שבועות מנדרים כו'. ומסיק ונראה ודאי שגרסא אחרת היתה להר"ב בגמרא. וטעמא רבה נראה לי לחלק בין נדרים לשבועות, שהנדרים אסור חפצא עליה והשבועות אסור נפשיה אחפצא, ולפיכך שבועות דאוסר נפשיה ואין לו רשות לעצמו אין חלון כלל איזה שבועה שתהיה, אבל נדרים שאוסר החפץ עליו, כשאין לרבו שום הרעה בזה הנדר, שפיר נאסר החפץ עליו: **(ד)** לפי זה, הפר לאשתו הפר עולמית, פרושא קא מפרש. וזה לשון רש"י, חמר בעבדים מבנשים שהוא מפר נדרי אשתו ואיזה חמר בעבדים מבנשים, שאם הפר לאשתו הפר לה עולמית: **(ה)** שקבל עליו, ומתחיל ומונה כבתחלה, ואם מנה קצת בפני רבו, משלים את השאר. רש"י: **(ו)** **ורבי יוסי אומר וכו'.** והרמב"ם פסק כרבי מאיר. והראב"ד השיג דרבי מאיר ורבי יוסי הלכה כרבי יוסי: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם הכותים אין להם נזירות נשים ועבדים יש להן כו': חומר בעבדים מבנשים שהוא מפר נדרי אשתו כו': עבר מכננד פניו ר"מ אומר לא ישתה ורבי יוסי אומר ישתה כו': בתחילת פרשת נזיר נאמר (במדבר ו') דבר אל בני ישראל ואמרו בני ישראל ולא עובדי כוכבים ואמר הבורא יתברך בענין השבועות והנדרים כולם (שם ל') לאסור אסר על נפשו ואמרו מי שנפשו קנויה לו יצא עבד שאין נפשו קנויה לו וכפוף הוא שיכריחוהו על שתיית היין והטומאה והעיקר אצלנו בעבדים לנזירות כופהו לנדרים אינו יכול לכפותו לשבועה אינו צריך לכפותו לפי שלא ישבע אלא על מה שיש לו רשות והוא אין לו רשות בעצמו ואמנם הנדרים המחוייבים לו כגון שיאמר עלי כך וכך כל זמן שאעשה כך וכך או שיאסור על עצמו דברים שאין בהם עינוי נפש שלא יגיע לעבד נזק לעצמו ולא יתבטל רצון רבו ואם אמר אדם לעבדו מופר לך כבר בטל ממנו זכותו וחזר בן חורין לכך משלים נזירותו. ומה שאמר עבר מלפניו רוצה לומר אם ברח ממנו או שיצא מאצלו והוא נזיר ר' מאיר אומר לא ישתה בשביל שידאג ויחזור לרבו שיכריחונו לשתות יין ור' יוסי אומר ישתה כדי שלא יחליש וימות שאי אפשר שרבו לא יבקשנו ויחפשנו ויחזור לרשותו ונמצא כאילו הוא נשאר ברשותו: (רמב"ם)

פרק ט - משנה ב

נְזִיר שֶׁגִּלַּח וְנוֹדַע לוֹ שֶׁהוּא טָמֵא, אִם טָמְאָה יְדוּעָה, סוֹתֵר. וְאִם טָמְאָת הַתְּהוֹם, אֵינוֹ סוֹתֵר. אִם עַד שֶׁלֹּא גִלַּח, בֵּין כֶּף וּבֵין כֶּף סוֹתֵר. כִּיצַד, יָרַד לְטָבֵל בַּמַּעֲרָה וְנִמְצָא מֵת צָף עַל פִּי הַמַּעֲרָה, טָמֵא **{י}**. נִמְצָא מִשֶּׁקַּע **{יא}** בְּקִרְקַע הַמַּעֲרָה, יָרַד לְהִקָּר, טָהוֹר. לְטָהַר מִטָּמְאֵת מֵת, טָמֵא, שֶׁחִזְקַת טָמֵא וְחִזְקַת טָהוֹר טָהוֹר, שֶׁרְגִלִּים לְדָבָר:

ר"ע מברטנורה נזיר שגלח. שהביא קרבנותיו וגלח עליהן ואחר כך נודע לו שנטמא בימי נזירותו: אם טמאה ידועה. טמאה שאפשר שהיתה

ידועה, כגון שאינה קבר התהום **[ז]**: **סותר**. וחוזר ומונה נזירות אחרת: **ואם טמאת התהום אינו סותר**. אם נודע לו שבמקום שעבר היתה טמאת התהום והיא טמאה שאין אחד מכירה אפלו בסוף העולם, אף על פי שנדאי טמא היה, אינו סותר, דהלכה היא כך בנזיר: **אם עד שלא גלח**. תגלחת טהרה, אף על פי שכבר הביא קרבנותיו. הואיל ונודע לו קדם הגלוח: **בין כך ובין כך**. בין טמאה ידועה בין טמאת התהום, סותר. דהא דגמירי דטמאת התהום אינה סותרת, הינו דוקא אחר גלוח של טהרה **[ח]**: **פיצד**. דין טמאת התהום: **ירד לטבל במערה**. שהיה טמא טמאת שרץ או טמאה אחרת פיוצא בה שאינה של מת, וירד לטבל מטמאתו, ונמצא כזית מן המת צף על פני המים ספק נטמא בו או לא נטמא, טמא. והא דקימא לו **[ט]** ספק טמאה צפה על פני המים טהור, הני מלי בטמאת שרץ, אבל בטמאת מת, טמא. ואם נודע לו ספק זה אף אחר שגלח, טמא, דהינו טמאה ידועה, הואיל והיתה במקום שאפשר שיראה בני אדם. והאי דנקט ירד לטבל, רבותא קא משמע לו, דאף על גב דהטובל מטמאה לטהרה נזהר מכל דבר המטמא, אפלו הכי טמא: **נמצא משקע בקרקע המערה**. במקום שטבל ובודאי נטמא. אם נודע לו אחר שגלח, טהור ואינו סותר, דהינו טמאת התהום, שהיתה במקום שלא היתה ידועה לשום אדם: **ירד להקור טהור**. אף על פי שיירד להקור ולהצטנן ולא ירד לטבל כדי שיהיה נזהר מטמאה, אפלו הכי טהור אם לא היה טמא מת. אבל אם ירד לטהר מטמאת מת וטבל במערה שהיה המת משקע בה והשלים נזירותו, או טמא מת שטבל ואחר כך קבל עליו נזירות, טמא וסותר, שחזקת טמא ונזירות ונזירות טהור: **שרגלים לדבר**. כלומר טעם ועקר יש לדבר לומר דלא גמירי הלכתא לטמאת התהום שהיא טהורה בנזיר אלא כשהיה הנזיר בחזקת טהור ולא כשהיה בחזקת טמא **[יב]**: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט [ז] ומשמע דאלו קבר התהום לא היתה ידועה מקרי. וכן הוא בהדיא בגמרא. ותימה לי שהרי נודע למי שקברוהו שם [בפרק ז' דפסחים] והתוספות כתבו ואיכא למימר כגון שנפל בקבר ומת: **[ח]** במשנה ז' פרק ז' דפסחים כתב דלאחר שהביא קרבנותיו אין צריך להביא קרבן טמאה, משמע דלא אכפת לו בגלוח כו'. ונראה שהר"ב סובר כלשון אחר שפרש רש"י, דבטמאת התהום אפלו רבנן מודו דנזרק אחד מן הדמים סגי. ומיהו לשון הר"ב בפסחים אינו מדקדק. ועין תוספות יום טוב: **[ט]** במשנה ח' פרק ד' דטהרות ועין שם: **[י]** **טמא**. דספק טמאה ברשות היחיד ספקו טמא. תוספות: **[יא]** **משקע**. לשון הרמב"ם, וכבר הגיע לך מזה המקום ענין צריך שיהיה מצוי לזכרון תמיד, והוא שהמת כשנמצאהו בענין [שאפשר] שלא ידע אותו שום אדם בזה המקום, הנה אנו נחשבהו במדרגת טמאת התהום אלא אם כן שנמצא מי שידע כו'. ואם נמצאהו מגלה ונראה, לא נאמר אולי לא עבר שום אדם עליו ולא ראהו ואין מי שידעהו, אלא נאמר שכבר נודע ואינה טמאת התהום: **[יב]** וכן פרשו התוספות. ואין לשון התנא סובל פרוש זה. ומלשון הרמב"ם נראה שהוא טעם למה נלד אחר החזקות, וזה לפי שאם לא נלד אלא נאמר שאפשר שנסתנה ממה שהיה מחזק בו לא

נוכח לעמוד בשום ענין, שפשתאמר אפטר שהוא כן תוכל כמו כן לומר בהפך, שהאפשרים אין להם תכלית שנוכל לעמוד בשום אחד מהם, וזהו שרגלים לדבר, כלומר שאין עמידה בדבר האפשרי וכאלו יש לו רגלים להלך תמיד: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם נזיר שגילח ונודע לו שהוא טמא אם טומאה ידועה כו': טומאת התהום היא הטומאה הנעלמת אשר לא ידעה אדם בשום פנים ר"ל שאין רמז וראיה שיש בזה המקום מת ושהוא מקום טומאה עד שנטמא זה והוא לא ידע וזהו מה שאמרו כל שאין מכירה אחד בסוף העולם ועוד אמרו לא אמרו טומאת התהום אלא למת בלבד לאפוקי הרוג דלא לפי שכבר נודע מי שהרגו בלי ספק וכמו כן נקרא הקבר אשר לא ידעו אדם בשום פנים קבר התהום והנזיר שנטמא בקבר התהום וידע אחר טומאתו שהוא נטמא במת אינו מבטל ימי הנזירות ואינו סותר ואין זה לקוח מהקבר ואין לו ראיה אלא הלכה למשה מסיני והוא מה שאמרו טומאת התהום גמרא גמירי להו ומה שאמר נזיר שגלח ר"ל תגלחת טהרה ואחר כך ידע שהוא נטמא בימי הנזירות טומאת התהום עשו ספיקו טמא ואפילו היתה הטומאה שטה על פני המים מפני שהיא טומאת מת ונבאר בפי' רביעי ממסכת טהרות (הלכה ח') שספק טומאה צפה על פני המים טהור אמנם זה בשרץ לבדו ונבאר ראיה לזה ופי' להקר להצטנן והוא שם הצנה ומה שאמרנו שספיקו טהור כשידע זה אחר התגלחת שהיא בהיותה טומאת התהום לפי שהוא משוקע בקרקע ויש לנו לומר שלא ידע בה שום אדם ואין אנו יכולין לומר כן כשצף על פני המים לפי שהוא מזומן שיראוהו בני אדם וידעוהו וכבר הגיע לך מזה המקום ענין צריך שיהיה מצוי לזכרון תמיד והוא שמת כשנמצאהו בענין (ב) שאי אפשר שלא ידע אותו שום אדם בזה המקום הנה אנחנו נחשבהו במדרגת טומאת התהום אא"כ נמצא מי שידע בו ואם נמצאהו מגולה ונראה לא נאמר אולי לא עבר שום אדם עליו ולא ראהו ואין מי שידעהו אלא נאמר שכבר נודע ואינה טומאת התהום ואשוב אל הכוונה אם זה אשר ירד ליטהר מטומאת מת וטהר והשלים נזירותו ואח"כ ידע שזאת המערה שנטהר בה היה בה מת משוקע בקרקע המערה סותר ויעמוד בחזקת טומאה והטעם בזה מה שאמר שחזקת טמא ופי' רגלים לדבר שהענין יצא לדבר שאין לו תכלית כל זמן שנלך אחר האפשריות ואמנם העיקר כשנתקיים איזה ענין שיהיה נניחהו בחזקתו עד שיבא דבר מבואר שיבטלהו מזאת החזקה וכל דבר שיהיה בו ספק ואפשרות אחר ה"ז לא יסתלק החזקה אחר כן הביא כל מה שדומה לזה: (רמב"ם)

המוצא מת בתחלה משכב כדרךכו, נוטלו ואת תבוסתו. מצא שנים, נוטלן ואת תבוסתן {טו}. מצא שלשה, אם יש בין זה לזה מארבע אמות ועד שמנה, הרי זו שכונת קברות. בודק הימנו ולהלן עשרים אמה. מצא אחד בסוף עשרים אמה, בודק הימנו ולהלן עשרים אמה, שרגלים לדבר, שאלו מתחלה מצאו, נוטלו ואת תבוסתו:

ר"ע מברטנורה המוצא מת מתחלה. שלא היה ידוע שהיה שם קבר. והינו דאמרינן בגמרא המוצא ולא שהיה מצוי {יג}. ועוד דיקינן מלישנא דמתניתין מת ולא שהיה הרוג {יד}: משכב. ולא שהיה יושב: כדרךכו. ולא שהיה ראשו מנח בין ירכותיו. דכל הני חישינן להו שמא גוים הם, שאין דרךן של ישראל לקבר מתייהן כד: נוטלו ואת תבוסתו. מתר לפנותו משם ולקברו במקום אחר, וצריך שיטל מן העפר של הקבר עמו כדי תפישו, שהוא כל העפר תחום שתחתיו {טז}. וחופר בקרקע בתולה שלש אצבעות {יז}. דכתיב (בראשית מז) ונשאתני ממצרים וקברתני בקברתם, שאין צריך לומר ממצרים, אלא הכי קאמר, מעפר של מצרים טל עמי: מצא שלשה אם יש בין זה לזה מארבע אמות עד שמנה. כלומר מקבר ראשון עד שלישי אין פחות מארבע אמות {יח} ולא יותר משמנה: הרי זו שכונת קברות. ונכר שלשם קבורה נתנום שם, ואסור לפנותם. ואפלו מת אחד אם נכר שלשם קבורה נתון שם אסור לפנותו. אלא שבאחד או בשנים אנו תולין שלא נקברו שם אלא לפי שעה והיה דעתם לפנותם. אבל בשלשה מוכח שזה מקום מיוחד לקברות. וארץ המערה דרקה להיות שש ורחבה ארבע ואלקסונה עודף שתי אמות דהינו שמנה. להכי תנן מארבע עד שמנה. כמלא מטה וקובריה לא גרסינן לה הכא {יט}: ובודק הימנו ולהלן עשרים אמה. שהמערה ארבע אמות על שש, והחצר שהמערות פתוחין לו מכאן ומכאן שש על שש, דהכי סבירא להו לרבנן בפרק המוכר פרות [קב:], נמצא ארץ שתי מערות וחצר שביניהן שמנה עשרה אמות {כ}. ולפי שפעמים בודק מערה אחת באלקסונה {כא} והאלכסון של מערה אחת עודף שתי אמות בקרוב {כב}, נמצאו עשרים אמות, שמנה דמערה ראשונה באלקסונה, ושש דחצר שבין שתי המערות, ושש דמערה שנייה,

דָּחַד אֶלְכָסוֹן אֲמַרִינֵן, תְּרִי אֶלְכָסוֹנִי לֹא אֲמַרִינֵן, וְהִינּוּ דְקִתְנֵי עֲשָׂרִים. וְעוֹד צְרִיךְ לְבַדֵּק מִלְמַעְלָה וּמִלְמַטָּה עֲשָׂרִים אֲמָה, דְּהִינּוּ אַרְבַּעִים אֲמָה, דְּשָׂמָא זֶה הִיא מְעָרָה שְׁבַמְזָרַח הַחֲצָר וְיֵישׁ עֲדִין אַחֲרָת כְּנִגְדָּה בְּמַעְרַב הַחֲצָר. אִי נָמִי זֶה הִיא שְׁבַמְעָרַב הַחֲצָר וְיֵישׁ עֲדִין אַחֲרָת בְּמַזְרַח הַחֲצָר **[כג]**: מְצָא אֶחָד בְּסוּף עֲשָׂרִים בּוֹדֵק הַיָּמֵנוּ וְלֵהֲלֹן עֲשָׂרִים אֲמָה. דְּמִי יֵימַר דְּמִבֵּית הַקְּבָרוֹת הוּא הַהִיא מְעָרָה, שְׂמָא קָבַר אַחַר הוּא וְחֲצָר אַחֲרָת שֶׁל אָדָם אַחַר, וְצְרִיךְ לַעֲשׂוֹת גַּם לְשֵׁם כָּל בְּדִיקוֹת דְּלַעֲיִל, דְּכִמּוּ שְׂיֵישׁ שֶׁם קָבַר כְּמוֹ כֵּן יֵישׁ אַחֲרִים: **שְׂרַגְלִים לְדַבְּרֵי**. שְׂזוֹ הַשְּׂדָה עֲשׂוּיָה לְקָבָרִים וְהִי בֵּה גַם מְעָרוֹת אַחֲרוֹת **[כד]**. וּמַשׁוּם רַגְלִים לְדַבְּרֵי תְּנִי כָּל הַנִּי מְשַׁנְיֹת הַקָּא: (ר"ע מברטנורא).

עיקר תוי"ט [יג] שְׁלֵשׁם קְבוּרָה נִקְבַּר שֵׁם. אֲבָל יָדוּעַ שְׂיֵישׁ כָּאֵן קָבַר וְלֹא נוֹדַע אִי לְשֵׁם קְבוּרָה אִי לְפִי שְׂעָה, לֹא מְקַרִי מְצוּי. תּוֹסְפוֹת: **[יד]** שְׂאָם מְצָא אֶחָד מְגִיד אוֹ שְׁלֵשְׁתָּן מְגִידִים אֲמַרִינֵן דְּהַכִּי אֲתֵרְמִי שְׁנֵהָרְגוּ לְשֵׁם וְנִקְבְּרוּ שֵׁם שְׂלָא בְּבֵית הַקְּבָרוֹת, וְלֹא מְחִזְקִינֵן לָהּ בְּשְׂכוּנַת קְבָרוֹת אֲלָא נוֹטְלָן וְאֵת תְּבוּסָתָן. רְש"י. וְתּוֹסְפוֹת מְפָרְשִׁי כְּדֹאִיתָא בְּגִמְרָא דְּמַת שְׁחָסַר אֵין לוֹ תְּבוּסָה וְאֵין לוֹ שְׂכוּנַת קְבָרוֹת, וְשְׂמָא הֶלְכָה לְמִשְׁהָ מְסִינִי הוּא. עַד כָּאֵן: **[טו]** תְּבוּסָתָן. הַרְמַב"ם פֶּרַשׁ תְּבוּסָה הַמְּקוּם שְׂמַתְגַּלְגַּל בּוֹ. נִגְזַר מְלִשׁוֹן מִתְּבוּסָסַת בְּדַמִּיךְ **[יז]**: [יחזקאל טז] שְׂנַעֲשֵׂה מַחְמַת הַדָּם שְׂיִצְא מִמֶּנּוּ וּמַחְמַת מֵהַל שְׂיִצְא מִן הַמַּת. רְש"י: **[יז]** דְּאֲמַרִינֵן כְּשַׁעִיר שְׁלֵשׁ אֲצַבְעוֹת נִבְלַע בְּקַרְקַע. רְש"י: **[יח]** כְּלוּמַר דְּאֵלוּ נִקְבְּרִין רְצוּפִין בְּפָחוֹת מְאַרְבַּע אַמּוֹת אֵיכָא לְמִימַר דְּעַל יָדֵי הַדְּחַק נִקְבְּרוּ לְשֵׁם עַל מְנַת לְפָנוֹתָן הַיּוֹם וְלִמְחָר כּו'. וּמְפָרֵשׁ רַבְנּוּ תַם דְּהַנִּי שְׁלֵשָׁה הִינּוּ שְׁנַיִם לְרַחֵב וְאֶחָד לְאַרְךְ. וְעֵין תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: **[יט]** כְּלוּמַר אֲבָל בְּבָבָא בְּתָרָא פָּרַק ו' גְּרָסִינֵן לָהּ. וְעֵין תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: **[כ]** וְלִפִּי זֶה הַחֲצָר עוֹדֵף אֲמָה מְכָאֵן וּמְכָאֵן, שְׂאִין אַרְךְ הַמְעָרָה כְּנִגְדָּה הַחֲצָר אֲלָא רַחְבָּה: **[כא]** וְלִשׁוֹן גְּמִרָא, כְּגוֹן שְׂבִדֵּק בְּאֶלְכָסוֹנָה, וּפְרַשׁ רְש"י שְׂבִדֵּק מְעָרָה רֵאשׁוּנָה בְּאֶלְכָסוֹנָה כְּדִי שְׂיִמְצָא יָפָה אֵת הַמַּתִּים, שְׂאָם זֶה נִמְשָׁךְ לְפָנִים מִזֶּה אוֹ הָאֶחָד מִן הַמַּתִּים קָצַר וְהָאֶחָד אַרְךְ, הַרִי נִקַּל לְמַצָּא כְּלוֹן בְּאֶלְכָסוֹן. הַר"ש: **[כב]** וְכֵן כְּתַב הַרְמַב"ם, אֶלְכָסוֹנָה שֶׁל מְעָרָה יוֹתֵר מְשַׁבַּע אַמּוֹת, לְכֵן לְקַח הוּא שְׂמָנָה לְחֻמְרָא. עַד כָּאֵן. וְעֵין תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב אֵיכוֹת הַחֲשֻׁבוֹן: **[כג]** וְתִנָּא לְשׁוֹן קָצַר נִקְטַב בְּדִיקַת עֲשָׂרִים אֲמָה, לְאֲשַׁמְעִינֵן דְּאַרְךְ שְׁתֵּי מְעָרוֹת וְחֲצָר לֹא הִי אֲלָא עֲשָׂרִים אַמּוֹת. וּמִדְּעַתְדָּ צָא וּבִדֵּק בְּדִיקוֹת עֲשָׂרִים טוֹבָא בְּכָל צַד דְּאֵיכָא לְסַפְקִינָהוּ. הַרְש"ב"ם. וְעֵין תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: **[כד]** וּלְפָרוּשׁ הַרְמַב"ם לְעִיל אוֹת י"ב הַכִּי קְאָמַר, שְׂחִזְקַת הַשְּׂדָה מְחִזְקַת לְשְׂכוּנַת קְבָרוֹת, וְלָמָּה גִלְדָּ אַחַר הַחִזְקָה וְלֹא נֹאמַר שְׂאֲפִשֵׁר שְׂאִין כָּאֵן אֲלָא קָבַר זֶה שְׂרַגְלִים לְדַבְּרֵי הָאֲפִשְׂרֵי וְיִלְדָּ לְלֹא תַכְלִית, וְלִפְיֵךְ נַעֲמִיד עַל הַחִזְקָה: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם הַמוּצָא מֵת בַּתְּהִלָּה מוֹשַׁכְב כְּדָרְכוּ נוֹטְלוּ כּו': מַה שֶׁאִמַר הַמוּצָא לֹא שִׁיחָה מְגוּלָה בְּלִתֵּי שִׁיחַפֵּשׁ אַחֲרָיו וַיַּחֲפוּר אוֹמְרוּ מֵת לֹא שִׁיחָה הַרוּג וְאִמַר מוֹשַׁכְב לֹא שִׁימְצָאָהוּ יוֹשֵׁב וְאִמַר כְּדָרְכוּ לֹא שִׁיחָה רֵאשׁוּ בֵּין יִרְכוּתֵינוּ לְפִי שְׂכַל זְמַן שִׁיחָה בּוֹ דְּבַר מֵאֵלוּ אֵינּוּ עוֹשֶׂה שְׂכוּנַת קְבָרוֹת. וּפִי תְּבוּסָה הַמְּקוּם שְׂמַתְגַּלְגַּל בּוֹ נִגְזַר מְלִשׁוֹן מִתְּבוּסָסַת בְּדַמִּיךְ (יחזקאל ט"ז) וּבֵאֵרוּ זֶה שְׂמַאסֵּף עִם הַמַּת הַעֲפָר הַלַּח שְׂלוֹ כוֹלוֹ שֶׁהוּא מִתְּחַתֵּינוּ וַיַּחֲפוּר מִן הַעֲפָר הַתִּיחּוּחַ

ומקרקע בתולה ג' אצבעות ואז יטהר זה המקום וסמך לזה למה שאמר (בראשית מ"ז) ונשאתני ממצרים וידוע שהם ישאוהו משם אבל הכוונה טול עמי מעפר מצרים שאני שוכב בו לפי שתמצית הלחות והבשר המעופש מעורב בזה העפר וכבר בארתי לך בפי' השביעי העיקר שהוא אצלנו מת שחסר אין לו רקב ולא תבוסה ולא שכונת קברות וזה כשנמצא מת אחד או שנים או יותר אבל הם במקום אחד רוצה לומר קרובים זה לזה לפי שנאמר מקום זה הוצברו בו מתים אבל אם היו שלשה מתים ובין כל אחד ואחד ארבע אמות או יותר מד' אמות פתות משמונה הרי אנו חוששין שיהיה זה המקום בית הקברות ודין בית הקברות שיבדוק בהן עשרים אמה כמו שיתבאר מעשה הבדיקה בסוף אהללות : (רמב"ם)

פרק ט - משנה ד

כָּל סִפְק נִגְעִים בַּתְּחִלָּה, טְהוֹר עַד שֶׁלֹּא נִזְקַק לַטְּמֵאָה. מִשְׁנִזְקַק לַטְּמֵאָה, סִפְקוֹ טָמֵא. בְּשִׁבְעָה דְרָכִים בּוֹדְקִין אֶת הַזֶּבַע עַד שֶׁלֹּא נִזְקַק לַזִּיבָה. בְּמֵאֶכְל, וּבְמִשְׁתָּה, בְּמִשָּׂא, וּבְקִפְיָה, וּבְחֲלִי, וּבְמִרְאָה, וּבְהִרְהוֹר. מִשְׁנִזְקַק לַזִּיבָה, אִין בּוֹדְקִין אוֹתוֹ. אָנְסוֹ {ט} וְסִפְקוֹ וְשִׁכְבַת זָרְעוֹ, טָמֵאִין, שְׂרָגְלִים לְדָבָר. הַמֶּכֶה אֶת חֲבֵרוֹ וְאַמְדוּהוּ לְמִיתָה, וְהִקֵּל מִמֶּה שֶׁהִיָּה, לְאַחַר מִכָּאן הַכְּבִיד וּמֵת, חֲיֵב. רַבִּי נְחֻמִּיָּה אוֹמֵר, פְּטוֹר, שְׂרָגְלִים {טג} לְדָבָר :

ר"ע מברטנורה **כל ספק נגעים בתחלה טהור**. כגון שנים שבאו אצל כהן, בזה בהרת כגריס ובזה בהרת כסלע, ובסוף שבוע בזה כסלע ובזה כסלע, ואין ידוע באיזה מהן פשה, שניהן טהורין, ואף על גב דודאי אחד מהן טמא {כה} : **משנזקק לטמאה ספקו טמא**. כגון שנים שבאו אצל כהן, בזה בהרת כגריס ובזה כסלע, ובסוף שבוע בזה כסלע ועוד ובזה

כְּסָלַע וְעוֹד, חֲזְרוּ לְהִיּוֹת כְּסָלַע, אִף עַל פִּי שֶׁהֶאֱחָד מֵהֶם וְדַאי טְהוֹר, שֶׁכֶּבֶר הֶלֶךְ הַפְּשִׁיּוֹן, שְׁנִיֵּיהֶם טְמֵאִים, כִּיּוֹן שֶׁנִּזְקְקוּ לְטִמְאַה, עַד שֶׁיִּחְזְרוּ לְכַנְרִיס: **בְּשִׁבְעָה דְרָכִים בּוֹדְקִין אֶת הַזָּב**. שְׁאֵם רָאָה מַחְמַת אֲנָס, טְהוֹר, דְּדַרְשִׁינָן זָב מִבְּשָׂרוֹ, וְלֹא מִחְמַת אֲנָסוֹ **[כז]**: **עַד שֶׁלֹּא נִזְקַק לְטִמְאַה**. דְּהֵינּוּ כְּשֶׁרוֹאָה רֵאִיָּה שְׁנִיָּה שְׁבָה נַעֲשֶׂה זָב גְּמוּר לְטִמְאַ מִשְׁכָּב וּמוֹשָׁב **[כח]**. אֲבָל רֵאִיָּה רֵאשׁוֹנָה מְטִמְאַה בְּאֲנָס טְמֵאת עָרַב כְּדִין בְּעַל קָרִי, וּמִצְטָרֶפֶת עִם הַשְּׁנִיָּה **[כח]** אֲפֹלוּ הֵיטָה בְּאֲנָס: **בְּמֵאֲכָל**. אִם אוֹכַל דְּבָרִים הַמְּבִיאִים לִיְדֵי זִיבָה, כְּגוֹן בֶּשֶׂר שָׁמוֹ, חֶלֶב וּגְבִינָה, בֵּיצִים, יֵין יֶשֶׁן: **וּבְמִשְׁתֵּה**. בְּרַבּוּי שְׁתֵּיָּה: **בְּמִשָּׂא**. כִּבֵּד שְׁנַשָּׂא: **בְּמִרְאָה**. רָאָה אִשָּׁה אֲפֹלוּ לֹא הִרְהַר: **וּבַהֲרָהוּר**. אִף עַל פִּי שֶׁלֹּא רָאָה. אִם אֲרַע לוֹ אֶחָד מֵאֵלוּ הַשְּׁבָעָה קֹדֶם שֶׁרָאָה רֵאִיָּה שְׁנִיָּה, אֵינּוּ נַעֲשֶׂה זָב, וְהִטְפָּה אֵינָה מְטִמְאַה בְּמִשָּׂא: **מִשְׁנִזְקַק לְטִמְאַה**. שֶׁרָאָה רֵאִיָּה שְׁנִיָּה שֶׁלֹּא בְּאֲנָס: **אֵין בּוֹדְקִין אוֹתוֹ**. וְאִף אִם רָאָה שְׁלִישִׁית בְּאֲנָס נַעֲשֶׂה זָב לְקַרְבָּן **[כט]**: **וּסְפָקוֹ וְשִׁכְבַּת זָרְעוֹ טְמֵאִים**. סְפָקוֹ מַחְמַת שִׁכְבַּת זָרְעוֹ. כְּגוֹן אִם רָאָה שִׁכְבַּת זָרַע תַּחֲלָה וְטַפַּת זִיבָה הַבָּאָה אַחֵר כֶּד, אֵינָה מְטִמְאַה שֶׁהֲרוֹאָה קָרִי אֵינּוּ מְטִמְאַ בְּזִיבָה מֵעַת לְעַת **[לא]**. וְעַד שֶׁלֹּא נִזְקַק לְטִמְאַה הַקָּרִי מִטְהַר אֶת הַזִּיבָה, מִשׁוּם דְּהוּי אֲנָס, וּלְאַחַר שֶׁנִּזְקַק לְטִמְאַה אֵין הַקָּרִי מִטְהַר אֶת הַזִּיבָה, שְׁאֵין תּוֹלִין שֶׁמַּחְמַת הַקָּרִי בָּאָה הַזִּיבָה: **שְׂרֻגְלִים לְדַבָּר**. שְׁאֵין אוֹתָהּ רֵאִיָּה מַחְמַת אֲנָס, כִּיּוֹן שֶׁכֶּבֶר נַעֲשֶׂה זָב **[לב]**: **רַבִּי נַחֲמִיָּה פּוֹטֵר שְׂרֻגְלִים לְדַבָּר**. שֶׁלֹּא מַחְמַת מִכָּה מֵת, כִּיּוֹן שֶׁהִקְלָה מִמָּה שֶׁהִיָּה. וְאֵין הֶלְכָה כְּרַבִּי נַחֲמִיָּה: (ר"ע מברטנורא).

עֵיקַר תּוּי"ט [כה] אֲלִיבָא דְכְּלִי עֲלֵמָא מְפָרֵשׁ. אֲבָל לַחֲכָמִים **[אפלו]** בְּאֶחָד שְׁבָא בְּשְׁנֵי נִגְעִים כְּדַתְנָן בְּמִשְׁנָה דִּי פֶּרֶק הִי דְנִגְעִים: **[כו]** כְּדִילְפִינָן לִיָּה מְקַרָּא בְּרִישׁ פֶּרֶק בִּי דְכַרְתוֹת. וְעֵין תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: **[כז]** וְלִסְפָּר שְׁבָעָה נְקִיִּים וְלִטְעוֹן בִּיאַת מִים חַיִּים: **[כח]** אֲבָל לֹא עִם הַשְּׁלִישִׁית לְקַרְבָּן, כְּמִפְרָשׁ בְּמִשְׁנָה בִּי פֶּרֶק בִּי דְזָבִים: **[כט]** כְּרַבְּנָן דְּזָבִים שָׁם. דְּלַרְבֵּי אֱלִיעֶזֶר דּוֹקָא לְרַבִּיעִית: **[ל]** אֲנָסוֹ. כְּמוֹ מֵאֲכָל וּמִשְׁתֵּה וְהִנֵּךְ שְׁבַע דְּאֲמַרִּינוּ שְׁמַרְגִּילִין זִיבוֹת, טְמֵא מִשְׁנִזְקַק לְטִמְאַה. וְהִרְמַבִּי"ם כְּתַב וּבְכָלֵל זֶה אִם הִכָּה עַל גְּבִיו אוֹ נִפְחָד: **[לא]** כְּדַתְנָן בְּזָבִים שָׁם וּפְרָשׁ הַר"ב דְּהָאֵי זִיבָה מַחְמַת חוּלְשָׂא דְקָרִי הוּא כּוּי. וְנִרְאָה דְסָבִירָא לִיָּה דְהוּי בְּכָלֵל חֲלִי שְׁבַשְׁבָּעָה דְרָכִים וְלִהְכִי לֹא תִנִּי בְּשִׁמְנָה דְרָכִים. אֲבָל קֶשֶׁה לִי דְמֵאֵי וּסְפָקוֹ וְקָרִיו סְפָק, קָרִי הוּא לִיָּה לְמִתְנִי. וְעֵין תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב בְּאַרְיִכוֹת. וּמִסִּיק דְפִרוּשׁ דְסְפָקוֹ הוּא כְּשִׁמְצָא עַל בְּגָדוֹ זִיבָה וְקָרִי וְאֵינּוּ יוֹדֵעַ אִם בָּא הַזִּיבָה לְבָדוֹ וְסוֹתֵר שְׁבָעָה, אוֹ בָּאוּ יַחַד וְלֹא יִסְתֵּר אֶלָּא יוֹמוֹ. וּפְרוּשׁ דְקָרִי הוּא כְּמוֹ שְׁפָרֵשׁ הַר"ב. וְאִם כֵּן אֵינֶם עֲנִין אֶחָד. וְאֵין בִּי כַּח לְיִשָּׁב לְשׁוֹן הַר"ב: **[לב]** וְהַקֶּשֶׁה הַר"ש דְּהָא רַבְּנָן וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּקַרְאֵי פְּלִיגִי כּוּי **[ותרז]** דְּאֲסַפְקוּ לְחַדָּא קְאִי. וְלִי נִרְאָה דְאֲאֲנָסוֹ קְאִי. וְטַעֲמָא דְקַרָּא קְדָרִישׁ. וְעֵין תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: **[לג]** שְׂרֻגְלִים. בְּסִנְהֶדְרִין דְּף עֵיח פְּלִיגִי בְּפִרוּשׁ דְקַרָּא, וְאֲפֹלוּ הִכִּי קְאָמַר שְׂרֻגְלִים לְדַבָּר לְהַכְרִיחַ סְבָרְתוֹ שְׁדוּרֵשׁ הַמְקַרָּא **[לפטרז]**. וְהִרְמַבִּי"ם מְפָרֵשׁ דְקָאֵי אֲתֵנָא קְמָא, וּכְלוּמַר שְׂרֻגְלִים לְדַבָּר שְׁמַת מַחְמַת מִכָּה זֹ, דְּהָא אֲמַדוּהוּ לְמִיתָה. וְעֵין תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: (עיקר תו"ט).

רמב"ם כל ספק נגעים בתחלה טהור כו': בז' דרכים בודקין את הזב עד שלא נזקק לזיבה כו': יתבאר היאך הוא ספק נגעים בסוף פרק חמישי ממסכת נגעים ומשם דרשהו לפי שזה המקום צר לבארו לפי שאין בו שום דבר מכוונת המסכת וכמו כן בפרק שני מזבים נבאר אלו השבעה דרכים. וענין אמרו ספקו ושכבת זרעו טמאים שאנו לא נאמר כשראה ראייה אחת אחר שכבת זרע מחמת שכבת זרע ראה כמו שאנו אומרים בראיה וזהו ענין מאמרם לומר שאין תולין בה ובזבים יתבאר עקרים אלו כולם. והלכה כחכמים: (רמב"ם)

פרק ט - משנה ה

נזיר הִיָּה שְׁמוּאֵל {לד}, כְּדַבְּרֵי {לה} רַבִּי נְהוֹרַאִי, שֶׁנֶּאֱמַר (שמואל א א) וּמוֹרָה לֹא יַעֲלֶה עַל רֹאשׁוֹ, נֶאֱמַר בְּשִׁמְשׁוֹן (שופטים יג) וּמוֹרָה, וְנֶאֱמַר בְּשִׁמּוּאֵל וּמוֹרָה, מֵה מוֹרָה הָאֲמוֹרָה בְּשִׁמְשׁוֹן {לו}, נְזִיר, אִם מוֹרָה הָאֲמוֹרָה בְּשִׁמּוּאֵל, נְזִיר. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, וְהֵלֵא אֵין מוֹרָה אֶלָּא {לז} שֶׁל בֶּשֶׂר וְדָם. אָמַר לוֹ רַבִּי נְהוֹרַאִי, וְהֵלֵא כְּבָר נֶאֱמַר (שמואל א טז) וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֵיךְ אֵלֶיךָ וְשָׁמַע שְׁאוּל וְהִרְגָנִי, שֶׁכְּבָר הִיָּה עָלָיו מוֹרָה שֶׁל בֶּשֶׂר וְדָם:

ר"ע מברטנורה נזיר הִיָּה שְׁמוּאֵל. וְהֵאֱמַר הַרִינִי כְּשִׁמּוּאֵל, אוֹ כְּבֹן אֶלְקָנָה, אוֹ כְּמִי שֶׁשָּׁסַף אֶגֶג בְּגִלְגַּל, הוּי נְזִיר לְדַבְּרֵי רַבִּי נְהוֹרַאִי. וְכֹן הִלְכָה: **אֵין מוֹרָה אֶלָּא שֶׁל בֶּשֶׂר וְדָם.** שֶׁלֹּא תִּהְיֶה מְרוּת וְאִימַת אָדָם עָלָיו: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט {לד} שְׁמוּאֵל. לְכַאוֹרָה נִרְאֶה מְדַלְיָף לִיָּה מְשִׁמְשׁוֹן, שֶׁנְזִירוֹתוֹ הִיָּתָה כְּנְזִירוֹת שִׁמְשׁוֹן דִּתְנֹן בְּמִשְׁנֵה בִּי פֶּרֶק קַמָּא. אֲבָל הַרְמַבְ"ם כָּתַב שְׁמוּאֵל הַרְמַתִּי נְזִיר עוֹלָם הִיָּה, וְהֵאֱמַר הַרִינִי כְּשִׁמּוּאֵל הַרִי זֶה נְזִיר עוֹלָם.

וְנִרְאָה לִי מִשׁוֹם דְּהִלְכָה כְּרַבֵּן דְּשְׂבוּעוֹת דְּף ל"א דְּסִבְיָרָא לְהוּ דוֹן מִנְה וְאוּקִי בְּאַתְרָה. וְלַעִיל תִּנּוּ דְּאִיכָּא בִּינֵיהוּ דְּשִׁמְשׁוֹן וְנִזִּיר עוֹלָם. וְעֵין תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: **{לה}** **כְּדַבְרֵי**. כֶּד דְּבָרֵי רַבִּי נְהוֹרָאִי. רִשְׁי"י: **{לו}** **בְּשִׁמְשׁוֹן כּוֹ**. כְּדַכְתִּיב **{שופטים יג}** כִּי נִזִּיר אֱלֹהִים יְהִיָּה הַנֶּעַר מִן הַבֶּטֶן. רִשְׁי"י: **{לז}** **אֵלָּא כּוֹ**. כְּלוֹמַר בְּשִׁמּוּאֵל לִיכָּא לְפָרֵשׁ מוֹרָה אֵלָּא שֶׁל בְּשָׂר וְדָם, דְּהִכִּי כְּתִיב קָרָא **[שמואל א א]** וּנְתַתִּיו לְה' כָּל יָמָי חַיָּיו וּמוֹרָה לֹא יַעֲלֶה כּוֹ, שְׁמִשְׁמַעוֹתוֹ שְׂיִהְיֶה לְה', שְׁעַל מַלְכוּת שְׁמַיִם יְהִיָּה עָלָיו וְלֹא עַל מוֹרָא בְּשָׂר וְדָם. וְהַשִּׁיבּוּ רַבִּי נְהוֹרָאִי שְׂאִי אֶפְשָׁר שְׂיִהְיֶה כּוֹ, שְׂהָרִי מְצִינּוּ שְׂכַבְרָה יְהִיָּה עָלָיו מוֹרָא בְּשָׂר וְדָם. וּלְפִי שְׂנַחֲלָקוּ בּוֹ אִם יְהִיָּה נִזִּיר, לְפִיכֶד לֹא סִדְרוּ רַבֵּנוּ הַקְּדוֹשׁ אֵלָּא בְּסוּף הַמַּסְכְּתָא. וְעֵין תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: (עִיקָר תּוֹי"ט).

רמב"ם נזיר היה שמואל כדברי ר' נהוראי שנאמר ומורה לא יעלה כו':
תועלת ידיעתנו בשמואל אם הוא נזיר או לא למי שאמר הרי כשמואל או
שיספר ספור מספוריו כמו שאמרנו בשמשון. והלכה כרבי נהוראי:

סליק פירוש המשניות להרמב"ם ממסכת נזיר (רמב"ם)

